

B141

RESERVADO

1672

B. N. L.

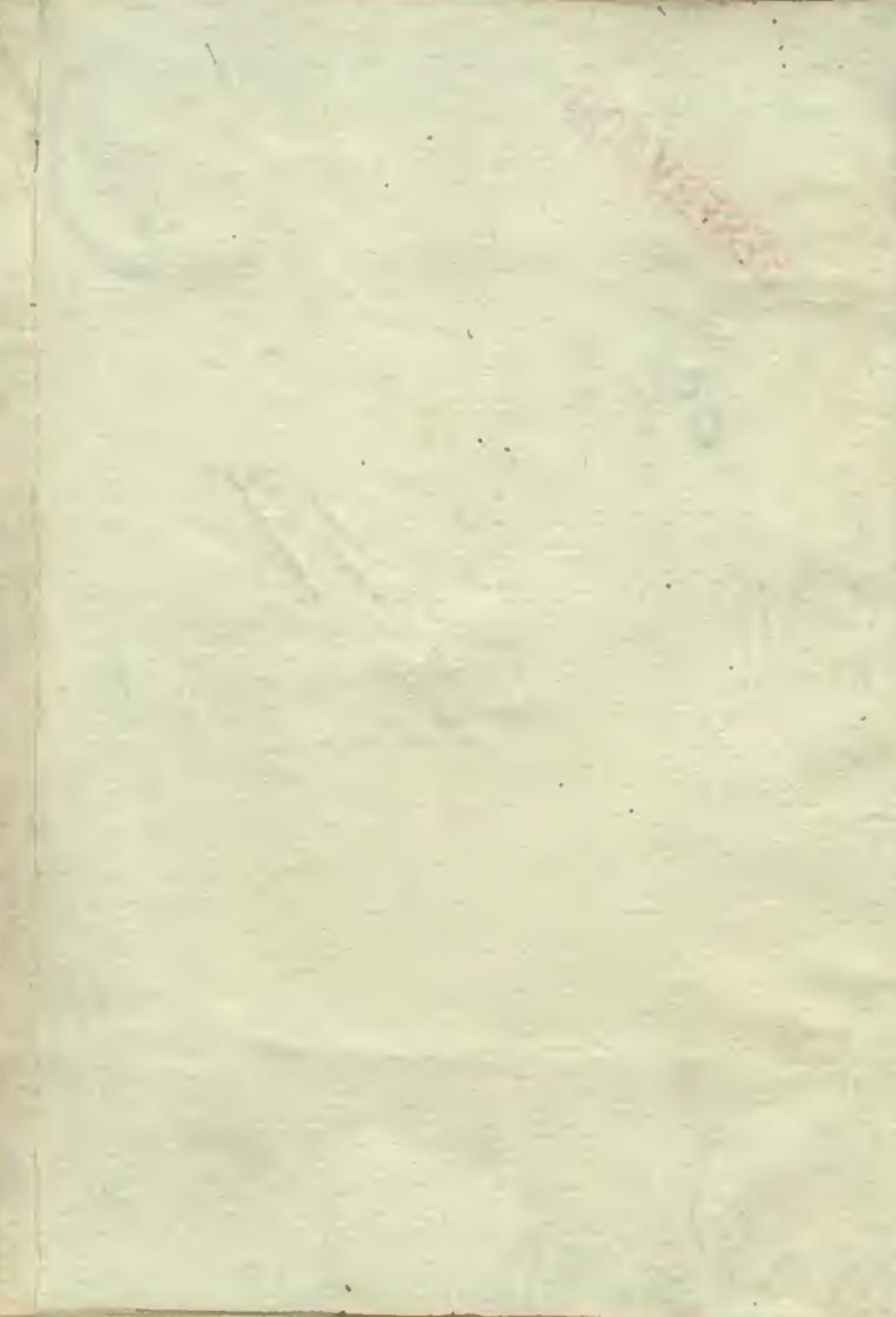
RESERVADO

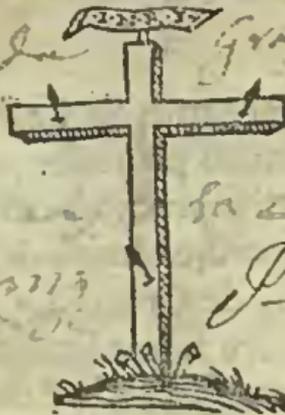
1672

80

3144

2

Salutiferæ

CRUCIS TRIVM-
phus in Christi Dei Opt. Max.
Gloriam, & ad Christianæ mē-
tis solatium, Per quēdam reli-
giosū D. Hieronymi Carmine,
& si rudi, pio tamen expressus.

1553.

Fater Hieronymus ab Azābua, sacræ Theologiae humilis professor, a reuerendissimo. D. Cardinali supremo horum regnorum inquisitore, ad librorum examen deputatus, testor me hunc librum de Crucis Domini triumpho, a Reuerendo patre fratre Francisco Barcellensi ordinis diuini Hieronymi editum expendisse & examinasse, nihilque in eo quod aut orthodoxae fidei aduersetur aut mores pios laedat deprehendisse, quare premitto typis mandari posse, in quorum fidem has munivi septima die Septembris anni Domini. M.D.LII.

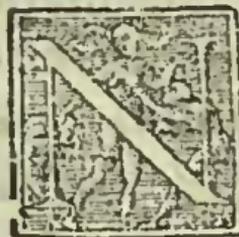

EPISTOLA

AVTHORIS AD EPIS
copum Liriensem.

PRÆSTANTISSIMO
Domino Blasio primo Liriensis
urbis Episcopo. Frater Fran-
ciscus Barcelensis.

S. D.

Ostra æta-

te, Christianissime præsul, il-
lud Apostoli vaticiniū ad im-
pletū non sine lacrimis videmus. Et (in-
quit) tempus, cum sanam doctrinam non
substinebunt, sed ad sua desideria coacerua-
bunt sibi magistros pruriētes auribus. Et à
veritate quidem auditū auertent, ad fa-
2. Thio
100.

Authoris epistola.

bulas autem conuertentur. Nunc enim non solum auditum á Veritate, sed & calamū quidam omnino auertunt. Nam hi etiam (quod sine stomacho dici non potest) qui se de christiano nomine ubique iactitant, Amadis, Splādionis, Clarimundi, & hoc genus aliorū vanis, ac fictitijs rebus libros implent, & in infinitum augent, adeo ut nullus nugandi sit finis. Profecto gētilicij homines de sua republica multo melius meriti sunt, quam de sua quidam christiani. Illi si quidem de moribus, de re militari, ac rusticā, de rebus etiam alijs, quæ humana vitæ vsui sunt, quamplurima scripserunt, hi vero grauioribus studijs neglectis ad nugās sese conferunt. Illi suorum deorum præconia, ac maiorum facta tum carmine, tum etiam soluto sermone celebrare curarunt. Hi autem Christi sui ducis, ac martyrum res

Ad Liriensem episcopū.

præclaras contemnerentes, committit ita-
lium hominum facinora narrare nō sinūt.
In hos merito inuehitur propheta, filij ho-
minum (inquiens) usquequo graui corde, Psa. 4. 2.
ut quid diligitis vanitatem, & queritis
mendacium? Rursus alio in loco. Vana lo-
cuti sunt unusquisque ad proximum suū. Psa. 12.
Sed miror eorum magistratum incuriam:
qui has nugas in lucem edi permittunt. Sa-
ne tantam nugandi licentiam rectores gen-
tiles nemini unquam concessere. Nam (si
Aulo Gelio credimus) ubi poetas, ac orato-
res à rebus grauißimis ad nugamenta cala-
mum reuocaret romani magistratus per sen-
serunt, protinus nugatorium opus Vulcano
mandarunt, authoresque in perpetuum de-
truserunt exilium. Cum igitur his nugis
intento nonnullos christianos homines ani-
maduertissem, res præclaras, quas Cruce

Authoris epistola.

*Veluti altero superbi Goliontis ense prin-
ceps ille caelestis Iesus peregit, triumphos eti-
am, quos ab hoste victor reportavit, carmi-
ne & si rudior potui non dicere. Hac enim
ab his sum opere amplecti putavi, qui cum
vate sacro legem, divinamque scripturam
iniquorum, ac vanorum hominum fabulati-
onibus praeferunt. Sed cum diu mecum ani-
mo agitarem, cui nam viro hoc opusculum
dedicarem, tu studiosissime praesuleo omni-
um maxime dignus tandem occurristi. Ut
enim interim tuam erga me maximam li-
beralitatem, paternumque amorem taceam,
apostolicis diuae Crucis monachis maxima
cum laude praes. Hos siquidem, qui olim
infimum monasticae vitae locum habere, &
ab Augustiniano instituto degenerare vi-
debantur, ad summam religionis perfe-
ctionem tua prudentia, ac pio virtutum*

Ad Livienſem epiſcopū.

exemplo reuocaſti. Præterea quod ad no-
ſtrum vel maxime facit inſtitutum, pro-
prijs humeris Crucem poſt Chriſtum ul-
tro ac continuo deſers. Nam perfectiſſimū
illum antieſtrem Paulum imitatus ſtigma
ta domini Ieſu in tuo corpore portas, non 2al.6.d.
mundi, non carnis, ſed tui ducis Chriſti ſi-
gna fidelis ſignifer geſtas, clauos nimirū,
flagella, ac ſpinæ coronam. Quam maxi-
me etiam caues alia re gloriari niſi Cruce 2al.6.d.
domini noſtri Ieſu Chriſti, per quem tibi
mundus, & tu mundo Crucifixus es. Et
quod ſine tua maxima laude dici non po-
teſt, non hæc tui principis grauiſſima, ac
humillima vexilla, cum ad pontificij ho-
noris culmen euectus es, depoſuiſti. Ean-
dem enim prorsus vitæ aſperitatem nunc
pontifex effectus ſeruas, quam olim ſubli-
tus, ac pauperrimus monachus tenebas.

Authoris epistola.

Hec tui animi constantia cum paucis tibi communis est. Nam monachi fere omnes ubi opulentum pontificatum adepti sunt, totum statim vitæ rigorem remittunt, ac Christi insignia in mundana permutant, & à domini castris pedem referentes, mundo militare incipiunt, verbera etiam, ac Crucem in molles carnis delicias transferunt. Videntur enim isti sibi persuasum habere episcopi insignia non quidem Crucem, nec flagella, sed vestes sericas, phaleras, aurea quæ mularum ornamenta esse. Denique in paucis spinea corona, & aurea mitra sese permittunt, sed altera alteram vicissim expellit. Ad hæc tu omnium primus in urbe Conimbricensi literarum omnium studia instituire cepisti. Quare (ut arbitror) inuisitissimum regem nostrum Ioannem Tertium in literas, harumque studiosos maxime pro

Ad Liriensem Episcopū.

uocasti, ac benignius affectū reddidisti. Nam tua presertim admonitione rex ille excitatus, tanta benignitate, ac favore persecutus est literas, ut à Lusitanico regno antiquam barbariem, & doctrinarum insitiā relegans, ipsumq; regnum maximo literarum splendore decorans Athenis, & reliquis totius orbis academijs literarum gloriam, ac primatum præripuerit. Itaque Lusitania, quæ olim literarum frustra per aliena regna mendicare solebat, nunc integros scientiarum thesauros uniuerso cribi impartiri potest: atq; proinde Lusitaniæ nihil desiderandum reliquit. Nam ea ipsa, quæ iam omnes nationes armis antebat, nunc literis, ac summo religionis cultu exuperat. Quamobrem & bonarum literarū, & veræ religionis reparatio christianissimo regi illi ascribenda est. Cui qui

Auctoris epistola.

dem reparationi quantum adiumenti tua
prudentia, ac morū integritas contulerit,
nemo ignorat. Ob res igitur tam praeclaras
(nisi fallor) velint, nolint invidi, inuito
etiam tempore rerum educe, tuum nomen
omnia secula celebrabunt. Cui igitur viro
primū nostrum Theologices opus congruen-
tius dedicarem, quàm tibi, qui ut literarū
exactissime academia institueretur, in cau-
sa vel maxima fuisti, ubi ego ipse sacras
litteras didici? Et cui Crucis opus decentius
offerrem, quàm tibi, qui Crucem domini
tuis humeris semper portas? Munus ergo
quod tibi tot rationibus debetur, sub tuo pa-
trocinio benignus assume, ac erit a, quibus
(ut arbitror) maxime sciet, castiga, &
prelo traditum, si tua prudentiae visum
fuerit, in lucem ediube. Deo tibi christia-
nissime praesul caelestis ille antistes ea velle,

Ad Liriensem Episcopū

conarique, quæ optima sunt, ac idem tuos
conatus bene fortunet, ut amplissimum
religionis decus, quod tibi sine exemplo ha-
ctenus contigit, possis itidem propagare,
ac indies augere, et post mortalem hanc vi-
tam dierum plenus ad tuos patres apponi,
maximaq; pijsimi episcopi præmia in celo
accipere.

Ad eundem episcopum Liricensem.

EPIGRAMMA.

Loria pontificum vastum celebras
de per orbem,

Maxime te rerum nemo referre
potest.

Nil mortale sapias, nec ades nisi corpore terris,

Cætera nam reddis calicus ipse polo.

Calicus humani perumpis culmina recti,

Cælum animo, factis semper, & ore refers.

Nunc fruëris mitra populi sine murmure solus,

Tradit honor reliquos dentibus inuidiæ.

Pontificis siquidem multi venantur honorem,

Aule ubi obsequium sponte dedere diu.

At te, perpetuo canobia dum arcta colebas,

Hoc rex inuitum tollit honore pius.

Ex monachis vnus cunctorum puncta tulisti,

Quis non sorte frui te potiore cupit?

Epigramma.

Nam tua sub breuibus regnat prudentia metis,
Se nunc imperium possidet illa minus.
Legibus est orbem vastum componere digna,
Cui datur & monachus iure præsse Crucis.
Hos nam virtutum radijs fulgere dedisti,
Et scelerum tenebras luce fugare nigras.
His quoque perfectam monachorum cedere turbã,
Primum namq; decus religionis habent.
Rex pater obinui patriæ pietate vocari,
Tu patris & nomen religionis habes.
Quiq; Crucis pondus baiulas in corpore durum,
Hoc tibi nec fulgens mitra reiecit onus.
Nil rigor est vitæ tanto mutatus honore,
Nunc tibi delicias durior ipse fugis.
Mitra alijs genij penitus cum laxet habenas,
Has tibi parenti comprimit illa magis.
Plurima sunt, fateor, paucis communia tecum,
Est tua sed vitæ gloria tota grauis.
Liria nunc felix, primus cui contigit ille
Præsul, recti alijs qui pia norma foret.
Hanc si pontifices curent seruare futuri,
Nil quondam damni Liria mæsta feret.

Epigramma.

Gaudeat illa magis latissima praesule tanto,
Vrbis quam elato nomine, nunc quod habet.
Qui dedit huc, grates referat gratissima regi,
Consuluit regum nemo perinde Liris.
Cuncta tuum his meritis viuet per secula nomen,
Et tibi post cineres crescet ubique magis.
Aeternamque feres super aurea sydera fama,
Quod te ergo ducet, suscipi letus opus.

Annotationes

breues in omni opus.

Hoc opus etsi paruum, in quatuor tamen diuissimus libros, partim quòd materiae diuersitas tot exigebat sectiones, partim quòd futurum videbamus, vt tantæ lectionis continuatio tædio lectorem generaret.

Præterea multiplex operis diuisio rem clariorem reddere solet. In primo igitur libro describimus quo pacto deus optimus maximus per Crucem reparauerit, quicquid per vetitam illam arborem perdidimus, & quamobrem tale reparandi genus caelestis ille pater potius elegerit, causas non contemnendas reddimus. Ad quod probandum uotissimum illud principium adducimus, deo esse morem deperditas res eo modo reparare, quo amissæ fuerant, quod quidem principium tum rationibus, tum multis etiam exemplis explicamus. Sed hinc admonendum esse lectorem, eique mentem nostram aperiendam commodissimum duximus, ne forte hæreseos, aut impietatis nos arguat. Nam cum de reparatione illa ageremus, Crucem eam, quæ per vetitam arborem

Annotationes breues

amissimus, adeo feliciter, exacteq; recuperasse
vt ipforum loco duplicia munera reddidisse as
seruimus. Sic enim carmē habet. Quicquid &
illa mali genuit mortalibus arbor, hæc tulit. i. ab
stulit, & gemino munere capta refert. Et ad id
probandum nonnulla quoque adducimus quæ
nec Crucis, nec Christi meritis nobis prouene-
runt, vt est mirabilis illa verbi incarnatio, seu
vnio, quæ nullam profus merendi subit ratio-
nem. Nouerit igitur pius lector nos hic rem tra-
ctare in vniverso, & statum innocentia, quæ per-
didimus cum gratiæ statu, ipsamq; gratiã cum
peccato, clementissimum patrem cum sæuissi-
mo damone, ac caelestem Adamum cum terre-
no comparare, & ipsam gratiam, seu donum ad
seruandum maiores vires habuisse, quam pecca-
tum ad perdendum asserimus. Hinc factum est,
vt quædam adduceremus, quæ saluiferæ Crucis
beneficio, quædam quæ sola dei benignitate no-
bis cõtigerunt. Præterea hoc libro, Dei optimi-
Max. erga nos amorem vtcunque exaggera-
mus, ipsumque vim tantam habuisse dicimus,
vt diuinam illam maiestatem immanibus sup-
plicijs submittere, ac in summa opprobria dei-
cere potuerit. Hoc etiam in tertio libro multo
latius tractamus. Et ad extremum huius primi

libri quid beneficij in reliquas arbores Crucis arbor cōtulerit ostendimus, ac proinde more poetico ad agendas gratias magnificentissimæ Crucis cætum arboreum adhortamur. Hinc optima connexionē secundi libri exordium subsecutū est: In secundo, & tertio libro ea commoda, quæ sacre Crucis meritis hominibus prouenerūt, latissimè prosequimur. Et in secūdo libro quamobrem deus humanæ reparationis opus sibi ipsi reseruauerit, nec alicui committere voluerit, causas (niti falor) non omnino trīuiales, nec lippis, ac rōsoribus notas reddimus. In tertio libro inter alia hoc potissimum, ac latissimè tractamus, Christum per Crucem multo plures ad fidem conuertisse, quā per signa stupenda, ac prodigia. In his potissimum libris ad tropologiā sæpe digredimur. Nam & si aliorum sensuum interdum meminimus, in morali tamen diutius immoramur. Tropologicus enim sensus ut nobis omnium notissimus, ita & utilissimus est. Quartus liber tribus absoluitur capitibus, quæ & si literis, ut in soluto sermone fieri solet, nō distinguantur, ipsa tamen rerum triplice diuersitate satis distincta sunt. Nam in primo capite explicamus, quam utilis fuerit venerāda Crux angelis, & machinæ toti tum cælesti, tum etiam

terrenæ, & vtrique quantum gaudij, tartareæ vero plagæ quantum luctus attulerit. In secundo capite describimus quid honoris, ac præmij ob Crucis meritum Christus fuerit cōsecutus. Huius capitis principium, carnē illud est. Nec sat Crux meritis turbam vicisse ministram ducis, quin dominum munere prosequeris. Carmen vero, quod eidem finem imponit, sic habet. Demissos animis nectar cæleste fouebit, vsque vomet stygias mente superbus aquas. Tertium caput ea munera refert, quibus Christus officij memor Crucem accumulauerit, ac mutuo donorum certamine Christum cum sacra Cruce cōtendentem introducimus, ipsamq; Crucem denique superatam fuisse, sed victoriam hanc Crucis non opprobrij, sed laudis maximum augmentum attulisse ostendimus. Quicquid autem in hoc opusculo asserimus, tum rationibus, tum potissimum sacræ scripturæ testimonijs, figurisq; cōprobamus, ac roboramus. Nam (nisi fallor) aut tere omnes, aut potissimas sacrarum literarum figuras, quæ ad Crucis mysterium attinent, adducimus, easque iuxta reconditiorem sensum explicamus. At ne quis hoc opus temere dānet, nasoque suspendat adunco, sciat nos in eo aut nulla, aut per pauca ex nobis dixisse, sed sacrorū

theologorum placita fuisse secutos. Maluimus enim, si forté suas sententias repetitum venerit author, nosque furti arguerit, veluti cornicem fortius colore denudatam rideri, quàm proprijs alis deficientibus, nec nostri ingenij grauíssimū ac ignauissimum pondus per latissimum dominicæ Crucis mare deferre valētibus, in pelagus alicuius erroris incidere. Nam cum ob ingenij nostri infelicitatem videremus vitare nō posse, quin nostra carmina rudicatis arguerentur, operam quàm maximè dedimus, ne impietatis etiā notarentur.

SI forte in his, quæ ex nostro pauperrimo
hortulo colligimus, aliqua erroris immun-
dities reperta fuerit, eam ipsam ecclesiastica fal-
ce euellendam relinquimus, ac veluti Christia-
næ veritatis amantissimi, totum opus Romanæ
censuræ committimus.

*Quicumque percussus aspexerit eum,
vivet. Numer. 21.*

De Triumpho

Crucis. Liber primus.

FERT ANIMVS CRVCIS

in laudes prorumpere sacra,

Fert quoq; virtutis dicere quicquid h̄t.

TecruX s̄a quince qua s̄o pulcherrima cultu

Dextera nunc coeptis vatis adesto pijs.

Cognita vix homini patris sapientia summi

Res simili reparat, quo periere modo.

Mortis in assensum dictis mendacibus Euam

Compulit exundans angelus inuidia.

Virgo salutaris domini sanctissima verbis

Præbeat assensum, spiritus alter agit.

Fœmina dat lethi pomum, dat fœmina vitæ,

Nos quoq; perdu homo, seruat & alter homo.

Nos vir sub barathrum trusit, vir traxit ab ipso,

Ire vir super a causa, modusque fuit.

Mœsta fuit mulier dire prænuncia mortis,

Et mulier vitæ nuncia læta fuit.

Æstus aquæ totum vindex absorbit orbem,

Ille salutaris p̄st reparatur aquis.

Gen. 3.

a. b.

Sap. 2. d

Luc. 1.

c. d.

Gen. 3.

b.

Ro. 5. d.

Gen. 3.

b.

102. 20.

c.

Gen. 7.

d.

102. 1. 2.

A

Gen. 7. b. Nā supra vnda velut destruxit, & infera mūdū

10ā. 1. 2. Sic cæli hunc virius mixta reformat aquis.

Gen. 37 Somnia constituunt seruū miranda Iosephum,

Gen. 41 Somnia dant dominū fratribus esse suis.

Ferro ledit homo, blando medicamine sanat,

Solus eo curat, quo ferit ipse Deus.

Iustitiæ siquidem superæ exigis ordo seuerus,

Quod res amisit, sartiatur illud eas.

Quodque genus fuerat viciatum crimineturpi,

Hoc sceleris pœnas postea soluat idem.

Non Deus angelicam, nostrā sed sumeret vltro

Naturam, hæc potior, promptaq; causa fuit.

Omnia, sed vitio depropria ex arboris esu,

Quæ patimur miseri credimus esse mala.

Instituit sapiens ligno, & iustissimus ergo

Impia velligni tollere damna Deus.

Vult morbus, nobisque salus dimanet eodem,

Vt quoque res eadem vulnus, opemque ferat.

Quod patribus fuerat primus occasio damni,

Causaque sit lignum commoditatis ilem.

Extuit infelix homini comactio ligni,

Commoda Crux domini corpore tacta venit.

Nosheu mortali lignum sub sorte subegit,

Per lignum est Letho libera conditio.

Nos dedit imperio Sathanae gustatio ligni,

Nos reddit ligni poena cruenta Deo.

Arbore vir picea tumidus descendit in umbras;

Arbore vir coeli moenia clara subit.

Qui vetita plantae tumidi tabescimus esca,

Cruce valido nobis subuenit antidoto.

In cruce composuit caesis moriendo medelam

Sanguines ydereus pharmacopola suo.

Vt quoque liuores deleret mente relictos

Criminis, apta Crucis balsama planta dedit.

Herbis vulnus erat nullis medicabile nostrum,

Diuini succo sanguinis indiguit.

Fert crucis ad nidum prolem pelicanus amara,

In tumulo triduum plorat Oeathercus.

Et propriae vitam sobolis preponere gaudens

Sanguine persusam suscitauit ille suo.

Namque infecta nigro scelerum per corda veneno,

Astigio exanimis angue iacebat humi.

Inuuit hoc, veniam cum lex sine sanguine culpe

Non reprobis, curam nec dabat inualidis.

Heb. 9. f
Leui. 17
a.

4 DE TRIVM. CRVCIS

Luce in crimen homo sub sexta est lapsus, et hora,

His ipsum & reparat sanguine sponse Deus.

Ipsonamque die peccata reputatur Adamus,

Quo fuit ex rubeo conditus ille luto.

Ge. 3. 12 Ad vetitos Eua planta damnatio ramos,

102. 19. Ad crucis euenit virgine stante salus.

c.

Fœmina transfixit duro fortissima clauo

1ud. 4. c Hosti iudæe virginis vmbra caput.

1ud. 4. 2 Fertur & inuictæ palmæ sedisse sub vmbra,

Quæ nocuos damnat, soluit & innocuos.

Tempora namq; crucis transfixū dæmona clauis

Ex medio proles virginis illa tulit.

Sic populo confert per natum virgo salutem,

Gen. 3. Et mulier colubri conterit vna caput.

c.

Sub cruce & æternis dān auit dæmona vinculis,

Trittareis soluit nos pia compedibus.

Quia dedit antiquis superans erroribus Eua

prover.

31. b.

Serpentem finem, fœmina fortis adest.

Fœmina fortis adest, & humillima pectore virgo,

Quæ reparat quicquid perdidit Eua tumes.

Mater & opprobrio quod meruit prima nefando,

Fœmineum summo tollit honore genus.

Viriam in foemineū stomachari desinat agmen,
Iure quod obijciat nil modo prorsus habet.

Nāq; leui quicquid peccauit pectore mater,
Corrigit hoc animo filia virgo graui.

Hanc per quinq; miser quaesuit saecula mūdus,
Digna sed hanc aetate cernere sexta fuit.

Quos tulit ex nobis demon per ligna triumphos,
Ligna per hos victo demone Christus habet.

Cruce vice decipula iacitur pressura tyrannum
Demona, mortalis ponitur esca caro.

Numinis ars summi, decepit demonis artem,
Arbore nam victor, victus & ille fuit.

Hoc iugulat ferro David Golionta superbum,
Caesor in hebræos quo fuit ille nocens.

1. reg. 17
8.

Haud secus hoc Christus prostrauit demon a ligno
Quo ferus humanum laeserat iste genus.

Quo dux ex Syria Solymos iugulare superbus
Venerat, hoc caesus concidit ense caput.

Judith.
11.

Nā cæco hunc mulier pulcherrima turbat amore,
Ebrius & oppressi colla sopore ferit.

Fert caput auulsū iā humeris, sine nomine corpus
Sanguine foedato linquit inane toro.

6 DE TRIVM. CRVCIS.

Vrbem, quam vitrix furiosa intrare putauit,
Foemine a ceruix hanc venit icta manu.

Vt caput in pera videre Holofernis Hebraei,
Gaudia tunc omnes mixta stupore tenent.

Et cruce truncatur picei dominator Auerni,
Omnes qua voluit perdere Christiadas.

Vrbs domini Sathanã ingulatus ecclesia vidit,
Quam sibi nequicquã subdere certauerat.

Qua tamẽ ille manu peritur, nisi virginis almã?
Illa huius siquidem gessit Hebræa typum.

Sap. 10. Contempro mundum sanat sapientia ligno,
2.
1. Cor. 1. Quem Deus altisonis fugerat antè modis.

3.
1. Cor. 1. Nec docet artificem tanti productio mundi,
4.
5.

Detegit hunc homini passio stulta Crucis.
Rebus, & abiectas quas mundus iudicat amens,
Res voluit summas edere saepe Deus.

Iudicijs vi homo discat pendere supernis,
Censuris hominum credere quisque sinat.

Quò fugeret ratio reparandi demona mundi,
Ipsi ne Sathanas callidus esset obex.

Quì sathanas vitam reparandã morte putaret?
Et decus à furca quì fore lethifera?

- Inuictas rector virescellauit Olympi
 Sub vili gentem stipite tartaream. Abac. 3
- Victa sed his mors, quæ toto regnabat in orbe,
 Ausugit, infestæ mortis & auctor abie.
- Nã huius si ligni figantur cornibus ambæ 2 Abc. 3
 Palmae, sed clavis libera virtus agit.
- Cantius, aut nullum Golion certamen adiret, 1. Reg. 17
 Fortia si pastor tolleret arma David.
- Fallitur ergo pedo, saxis superatur & ille,
 Ledere quæ caculos, non putat apta viros.
- Haud secus & demon nunquã venisset arenam,
 Nudo si gereret numine bella Deus.
- At quinque ille crucis plagis, perijtque bacillo;
 Perdere quæ barathrũ falsus inepta putat.
- Magna Deus Sathane texit mysteria ligni,
 Aurea iam victor donec ad astra redit.
- Nam Cruce si regnum periturum nosset iniquum, 1. Cor. 2
 Non superum ligno figeret ille Deum. b.
- Scinditur incertus studia in contraria demon, 2. Sol
 Nec perstat captis callidus iste dolis.
- Nunc cupidum Iuda tacito molimine pectus
 Sollicitat, paruo vendat ut ære Deum. 1. Tim. 1. 2.

8 DE TRIVM CRVCIS.

Iudicis vxorem visis nunc terret iniqui,

Math.
27. b.

Parcere quò iusto concitet illa virum.

Fœmina at imperium frustra firmare laborat.

Gen. 3.
b.

Quod sibi fœminea antè parauit ope,

Falleris ò demon, monitis quacunque parasti

Fœmineis, mulier perdet & ipsa tibi.

Insidijs vafri obstabu; & vile prorsus

Iam tibi fœmineum desinet esse genus.

Quicquid homo venita terrenus in arbore peccat,

Arbore caelestis corrigit illud homo.

Tristia morti homo collegit ab arbore damna,

A cruce sed vitæ commoda leta capit.

Prima viri luctus culpæ quos intulit arbor,

Hos procul vilior planta secunda fugat.

Quicquid & illa mali genuit mortalibus arbor,

Hæc tulit, & gemino munere capta refert,

Mos fuit antiquus domino maiora benigno,

Semper & amissis reddere plura iuuat.

Iob. 42.
d.

Iacturam Iobbi donis superauit opimis,

Vltima principijs prosperat ille magis.

Dan. 4.
E.

Fœda tulit princeps Babylonis damna superbus,

Reddita sponte fuit gloria maior ei.

Zachariae dubio siluerunt organa vocis, Luc. 6

Postlata is vates abdita voce canit.

Terrestrem crimen paradysum, substulit amēs,

Aethereum nobis gratia larga refert.

Quattuor illa sacristoi idem nunc flumina cedit Gen. 2
b.

Scriptis, quæ toto pectora in orbe rigat.

Hic later argentum melius virtutis, & aurum, Gen. 2
b. c.

Hic longè melior, quam tua gemma Phison.

Nam lapis hic index rutilat pellucidus aqvi,

Quo intus quis fuerit pectore, cernit homo.

Illisque arboribus, recta plantatio praestat,

Quod menti nomen inserit omnis era.

Illi successit verito sapientia ligno, Gen. 2
b.

Quæ rectum à prauo diuidit ore, manu.

Cruce quoque successit longè felicior arbor,

Quam licet impune tangere saepe manu.

Vtilior vitæ ligno preponitur illi Gen. 2
b.

Christus, quem virgo protulit vber humus. Luc. 2
2.

Non dabit id menti, sed soli viuere carni,

Huius ope æternum viuit verumque simul.

Et tua externis stabant corpora damnis.

Nunc fortuna animæ nil nocet imber atrox.

Nam furere in corpus, res & permittitur hostis,
At scelcrum mentem tangere peste nequit.

Terminus humani dominatus astra fuissent,
Qua quis non lignum tangeret illud homo,
Sceptra nec in terris tenet is nunc paruula solum,
Maior at immensi regnat in orbe poli.

Mat. 18
c. Nam iudex merso quæ soluit in orbe sacerdos,
Credimus æthereo cuncta soluta polo.
Sacrifer obscuro dissoluit carcere manes
Summus, & illius pena leuatur ope.

Mat. 16
c. Hunc Deus esse caput mundi virtute verendū,
Io. 21. c. In terrisquæ vices iussit habere suas.

Martyrū, et hūc proprio præfecit sanguine partis
Thesauris, quo inopi sponse refundat opes.

Mat. 16.
c. Ostia clausisset vili terrestria clauis,
Æthereas aperit nunc meliore seras.

Nam Deus his superi clauces cōmisit Olympi,
Qui sancto imbuiti chrismate sacra ferunt.

Gen. 1.
c. Mortali pecorum turbæ prælatus adesset,
Io. 20.
f. Imperat æternis mentibus ille modò

Motibus imperitat animi nunc ille ferinis,
Hoc est, quàm pecorum dignius imperium.

Primaquē tunc potuit genitrix in criminalabi,
Crimine sed virgo nescit abire Deo.

Posteritas vitijs succumbere posset Adami,
Nunc quaedam est Christi criminis impariis.

Prima Crucis merces verè duodena putatur
Turba haud mutando pectore iusta sequi.

Nam bis sex voluit dominus firmare columnas, Psal. 74°
2.
Semper ut his posset nixa manere domus.

Senulla à Christo clamat vi nosse mouendum
Discipulus, cuius dirigit ora Deus. Ro. 8. 9°
2. Cor.
13. 2.

Proferro argentum pro vili dignius aurum
A Ere, locoligni redditur inde lapis Esa. 60.
d.

A Eri terrenus vili simulatur Adamus,
Eua fuit ferrum, lignaque posteritas.

Perdere tale vorax potuit ferrugo metallum
Criminis, hoc ligni vermis arare genus.

Virgo sed argenti purissima, Christus & auri,
Discipuli lapidum nobile nomen habent.

Nulla ipsos siquidem potuit delere vetustas,
Perdere nec scelerum tetra rubigo notis.

Tunc mulier sponso terreni nuberet omnis,
Nunc fit diuinis foemina digna toris.

- Luc. 2.
2. *Semine mortalem genuisset foemina prolem,
Nunc parit aeternum foemina virgo Deum.
Sanguine tunc homini cognatum plasma fuisset,*
- Io. 20. c. *Nunc hominem frater tollit honore Deus.
Quippe Deo postquam coniunctus sanguine fulsit,
Hunc minor & tellus, maior & aethra colit.
Hinc homo sydereo veneratur ab agmine felix,
Quem sibi non patitur flectat, ve ante, genu
Quattuor hinc homini rerum plus semina profunt,
Est fera brutorum subdita turba magis.
Redditur obsequium rerum, quod perdidit olim,
Cum pia factoris iussu neglexit homo.
Sic decuit domini fratri parere ministram
Turmam, illi magnum debuit obsequium.
Audeat illius nutum quis spernere seruus,
Quem domino magni conspicit esse suo?
Mira loquar, toto surgit gens aurea mundo,
Saeclorum & longè pulchrior ordo venit.
Vertitur & rerum facies, melioreque cuncta
Incipiunt longè conditione frui.*
- Io. 13. 3.
Mar. 14.
1. *Flori geroterras mulcebat Martius ore,
Et placido vericesserat imber atrox.*

Iam radios Phæbus puros fundebat in orbem,
 Quos picea terra nubem negavit hyems.
 Quæ succo hybernus vitali orbauerat algor,
 Vererat in vitam reddere sollicitum.
 Plantaque pomiferos mittebat ad æthera ramos,
 Nonque sui nudam flore pudebat humum.
 Iamque ferebat ager cultus renouatus aratro,
 Creuerat in summum seminis herba solum.
 Agricola frugum cupido iam promiserat amplas
 Cum magnos fructus fœnore læta seges:
 Omnia iam tristi videbant imbre soluta,
 Sol dabat & placidos blandior ire dies.
 Corpora temperies febris soluebat anhela
 Aëris, & merces rara medentis erat.
 Sanguis & in bellum iuuenes exauctus agebat,
 Iusscrat & pauido soluere corda metu.
 Et volucres nidos curabant condere tutos,
 Curaque gignenda prouida prolis erat.
 Certabant alias multo de vincere foetu,
 Coniugij sterilis non meruisse probrum.
 Aethera mulcebant varijs concentibus alium,
 Et mala pergebant dura leuare virum.

Mat. 26
 b. Pars erat & reliquis multò iucundior anni,
 Conditor omnipotēs dum cruce Veris obit.
 Nā Deus hoc miserum reparauit tēpore mundiū,
 Quicquid & à natis patria culpa tulit,
 Quo nutu omnipotens ipsum produxerat orbē,
 Et fuerat stulto crimine lapsus homo.
 Temporanam Martis cœpisse a mense Virenti
 Remur, & immenso quicquid in orbe manet.
 Esse prior reliquis melior pars debuit anni,
 Hac quoque principium tempus habere nouū.
 Sic etiam ratio seruat ur temporis apta,
 Tempus idem, se ipso quæperiēre, refert.
 Hæc tunc conditio retulit gratissima Veris
 Aethere sub terras magna ferenda Cruci.
 Nam Cruce placatur dominus, mitescit & orbi.
 Iræ quem rapido quæserat imbres Diu.
 Ore quæ iam placido prospectat ab æthere terras,
 Nil acris miti pectore bilis habet.
 Psal. 101.
 b. Tempus & accessit miserendi deniq; vernum,
 Sæuæque diuinæ grando furoris abit.
 Largius huc mittit radios pietatis Olympus,
 Quos sceleris primi nigra vetabat hyems.

Quæ glacie scelerum lethali perdidit hostis,

Reddita iam vitæ ver pietatis habet.

Gaudet homo stigiã felix euadere mortem,

Quem nunc spes vitæ perpetis alma fouet.

Virtutum micat flores vberima tellus,

A viridi sterilis vere fugatur hyems.

Nam sterili culpæ gaudet mens imbre soluta,

Nec reſti opprobrium gramine nuda timet.

Mentis agro mandat cœlestis semina cultor,

Hic ea centeno fœnore reddit ager.

Mat. 130

a.

Temperies redijt morum iam consona mundo,

Dissidium scelerum, frigus amoris abest.

Sole Deo tactum flammæ emittit amoris

Pectus, quod gelidæ frigit instar aquæ,

2. mat.

1. d.

Sic Deus hunc reparat sicco sub corde latentem

Ignem, quæ in crassam verterat hostis aquã.

A Egra sunt morbiles mentes fugati,

Et superi medici firma stat arte salus.

Vix leuat ægrotum vitiorum febre sacerdos,

Crimine febricitat mens modò sana minus.

Marius expellit febrem decore mensis,

Cuius hyems olim frigida causa fuit.

Cura & in hūc aegri differtur cōmoda mensē,
 Frigida nam medicam bruma retardat opem.

Et Deus in mensē medicinam distulit istum,
 Quā scelerum dire subuenit ille feбри.

Dum Mosaica repet gelidi lex temporis instar,
 Aegrotō mundo non datur illa salus.

In cruce crudeli venas inciditur hasta,
 Acri mixta bibit pharmaca felle Deus.

Sanum sponte caput sumit genus omne medelæ,
 Languida quō vitij membra valere queant.

Hoc iubet & meritiō genitrix ecclesia mensē
 Herbis componi pharmaca mixta tribus.

Crimina plorantis perpes contritio mentis
 Pars medicinæ huius creditur esse prior.

Altera sub sacro est confessio iudice facta
 Integra, qua mæsto promitur ore scelus.

Est æquis scelerum puniitio tertia pœnis,
 Quæ lēsis etiā debita quæque refert.

Non cholera corpus, sed mētem crimine purgat,
 Et pura hæc reddit corda medela virūm.

Gratia nunc cœli nos explicat aucta timorē,
 Nam mētem hæc instar sanguinis intus alit.

Hac animi virēs crepidi cumulata perauget,
 Quas minuit culpæ frigore protogenus.
 Vt Cruce ductorem Christus superauit Auerni,
 Nos scelerum in turmas acrius illa mouet.
 Christus in hoc apertè superauit dæmona mense
 Belligeri cultum Martis honore diu,
 Quem demens Marti sacrauit Romulus acri,
 A patre belliferum nomen & ipse dedit.
 Dū Sathana ergo iubet sacrari hæc tēpora Marti,
 Ipsæ tuæ cladis nescius augur eras.
 Nescius augur eras, illo victricia mense
 In te vacinans arma mouenda crucis.
 Mens quoque nidificat supero spiramivæ foeta,
 Atq; genus iustum nobile gignit opus.
 Damnabat sterilem Moses sine foetibus aluum,
 At sterilem mentem Christus vbiq; notat.
 Ille orbem foetu perituro implere volebat,
 Hic iusta æternum quæritat acta genus.
 Ille genus rupto quærebat honore pudoris,
 Partu hic virgineo gignere recta iubet.
 Tunc erat hic populi maledictus publicus ore,
 Cuius cassa fuit prolix honore caro.

Gen. 30
 d.
 1. reg. 11
 a

Nunc nimis inuisus superis, maledictus & ille,
Cui sterilis sancta mens sine prole iacet.

Machi.
29. b

Qui victo affectu veneris se pectore castrant,
Non caso membro, tollit honore Deus.

Corporea sobole huic studij productiore cæti,
Coniugio est pluris virginatatis honor.

Cælica coniugio carnis connubia præfert,
Mens quibus adiungit se fide casta Deo.

2. Cor. 11
a.

1. Cor. 7.

b.

Gen. 11
d.

Pronubus æthereo Paulus coniungere sponso;

Virginæumquæ omnes optat amare decus.

Nam meliora Deus signabat germina mentis,

Orbem dum iussit crescere prole nouum,

Christiades suaves, veluti luscinia, cantus,

Et grati laudes fundit ab ore nouas.

Nempe nouas poscunt meritò noua munera grates,

In terras nunquam largior æthra fuit.

Christiferum resonat virtutem dulcius ænum;

Quàm rauco sæclum protulit ore vetus.

Quæ magè mellifluum cæli exhausserit liquorẽ,

Conuenit, hæc promant lenius ora melos.

A. A. 7. g

Martyrenã primo cecinit quis dulcius olim,

Hostibus & veniam qui sine bile petit?

Aspice, quo cantu volucres superavit & illas,
 Quas aluit campis vnda Caystra suis.

Qui me nunc gaudent furiosis perdere saxis, Aq. 7. g
 Parce Deus, crimen ne stige queso luant.

Hic nouus est cantus, verno quem tēpore Christi psel. 95.
2.
 Dulcisona vates adere voce iubet.

Hic nouus est cantus, tenues quem nullus in duras
 Hyberno veterum tempore misit homo.

Ille Crucis donec moriturus in arbore fudit Luc. 23
 Sanguinis hunc superus flumine mersus olor.

Tum dominū, vt signū, seruatorū imitata canorū
 Inde nouum capit turba sonare melos.

Dulcius & resonat Christi, quā sanguis Abelli Heb. 12.
f.
 Vindictam hic, veniam mitior ille petit. Gen. 4.

Talibus hi superūm mulcent concentibus aures, b. 23
Luc. 23
c.
 Et mala cantores omnia nostra leuant.

Quis Christi, & proprijs componit damna priorū,
 Infelix quē malum se graue ferre putat?

Num quem mite subit maiorum pectus in hostes,
 Hostibus hic veniam durus ubique negat?

Primus at ora sonos homicida resoluit in istos. Gen. 4.
b.
 Num fratris custoscogor adesse meū?

Desperans veniam sceleris, pietate benigna
 Maior (ait) læsi est mea culpa Dei.

Falleris 'o demens, mentiris pessime rerum,
 Est scelus omne Dei est pietate minus.

Ocius exhaustis, pontus siccabitur undis,
 Deficiant diuæ quàm pietatis aquæ.

Isto fraternam superasti crimine cadem,
 Fonte grauem pateris stulte fluente sicim,

Gen. 27 Promit & hunc Edon duro depectore canum,
 f. Quæ à patre quicquid habet viderelète iuuat.

Gen. 25 d. Si nihilanificæ non frangent longa sorores

Gen. 27 f. Stamina, nec supero lumine cassus ero,
 Donec iam patris morientialumina condam,
 Cædepremam fratris tristia fata mei.

Gen. 17 d. Vox fuit huic similis, stultus qui somnia curat,
 Nunc istum demus, nunc properate neci.

Nunc quidei profint, patefiet, somnia nostris
 An viuum manibus eripuisse queant.

Crimina quid veterum percurrere dissona pergo,
 Sydera cum breuius sit numerare poli?

Frigorè cœpit homo scelerum rauescere pigro,
 Ut vetita in fauces poma remisit edax.

Nectare sed Christus dulcauit guttura leni
 Melliflua rectum voce sonare dedit.
 Nam decuit Christum seruos habuisse canoros,
 His quoque terrenos exuperare duces.
 Sextaque successit reliquis felicior ætas,
 Veris & hæc instar gratior ipsa venit,
 Grator ipsa venit, miseros quæ carcere soluit,
 Quicquid & optarunt sæcula mœsta, refert.
 Hæc affert reparatorem mortalibus annum,
 Omnia quod dominus reddita gratis habet.
 Semeio Sathanae pomonos vendit Adamus,
 Prima id commercii sæcla tulere genus.
 Delirat, fatcor, patrium dum vendit honorem
 Edon vel lensis munere iure leui.
 Sed magè deliras, frusto cum coniuge pomi
 Dum regna ætherci vendis Adame poli.
 At pius ille sua princeps nos morte redemptios
 Aetherco sexto tempore reddit hero.
 Reddituret superi nobis possessio regni,
 Quæ quo nos precio vendita tota fuit.
 Ergo saluiifero cedant iam cætera sæclo,
 Lethifero luctus quæ ore tulere viris.

leui. 25o

Gen. 3o
b.Gen. 25
d.Gen. 3o
b.

Cedant, quod lachrimas tristi dispellit ab orbe,
 Esseque iacundum omnia læta iubet.

Finis & octauum Cruce expers afferet auum,
 Vt re ipsa addatur, nunc homo spe quod habet.

Tunc mens collectum reperet de puluere corpus,
 Sic placida totus sorte fruatur homo.

Rom. 5. De vitiâ donum Paulo restant triumphat,
 c. d.

Gratia quàm crimen lætius exuberat.

Gratia nos igitur domini sublimius effert,
 Crimine quàm demon præserat antè malus.

At Cruce imperio spoliasti demona victrix,
 Sceptra is iustitia perdit iniqua Crucis.

Credimus umbrarum populatâ immitia regna,
 Te stigmæ cladi gentis & esse duci.

Qua putat in fontem decèptus perdere Christum,
 Hac perit infelix protinus ille Cruce.

Qui sibi & immunem naturâ subdere tentat,
 Hunc decet in seruos perdere iura suos.

Esth. 7.
 c. d.

Pendet ab infami trunco tumidissimus Amm,
 Quem tamen hebræo præparat ipse virg.

Ille Cruce euentus perdendum demona dixit,
 Quam fieri Christo iusserat immerito.

Incidit in foveam, domino quam fecerat hostis, psal. 71 d.
In caput auctoris cernimus ire dolos.

Præuius ostendit, barathro qua tentus abiret,
Et patitur telis vulnera facta suis.

Nam frustra ligno regnum seruare scelestum
Tentat, quod ligno antè pararat atrox.

Deciperis demon, ligno quæcunque parasti,
Amittas ligno, nunc Deus ipse iubet.

Numinis æterni leniathan fallitur hamo, 1eb. 40.
Quem caro mortalis, sanguis, & ùda tegit, d.

Dum properat comedo terrenam absumere pulpã,
Qui later hîc, hamo figitur ætherco.

Hic caronæque vices escæ moribunda tenebat,
Numen & hîc hami, fluminis ipse cruor.

Linea restis erat, cali qua necitur hamus,
Et Crux, qua funis pendet, arundo fuit.

At pater omnipotens piscardi exercuit illud
Munus, quo capta est bestia sæua stigis.

Callidus immani coluber nos dente momordit, Gen. 30. Esa. 530 b.
Vulnera curantur vulnere nostra dei.

Nam genitor morsus non solus perulit anguis,
Tota patris soboles vulnere cæsa fuit.

Nume. Infecit serpens per lignum cuncta veneno,
 21. b. Et sanat serpens omnia fixus ei.

10ã. 3. b. AENEUS expressit Christimortale chelydrus
 Corpus, erat Moses patris & vmbra pij.
 Solueret vt dominus seruum pietate redundans,

Ro. 8. f. Figendum natum tradidit ille cruci.
 Ergo qui patitur morsus serpentis acutos,
 Ad te sanandus lumina mente ferat.

Quam mihi clamando pietatē sanguis, & vnda
 1. 10ã. 5. a. b. Perdidi, homo in terris factus & ille Deus?

Ephe. 3. c. Quid crucis in lata secreti parte docetur,
 In miseros domini nos nisi summus amor?

Alco qui potuit numen deducere caelo,
 Inque Crucem summi tollere membra Dei.

Num. 11. c. Quondam ex omnifera pulchrū regione racemū
 Ad loca vecte duo sicca tulere viri.

Vberis vt populus terrae pinguedine captus
 Fortius inuictas ferret ad arma manus.

Ad crucis aethereis Christum torcular ab oris
 Vexit amor nostri, pressit ibique patris.

Hoc supero vinum defluxit dulce racemo,
 Quod recti sicco tollit ab ore stitim.

Hoc vocat in bellum gentem, hoc pellit ad arma,

Diuitis ut capiat moenia pulchra poli.

Sol mediam coeli tangebatur flammeus arcem,

102.19.

ca

Ignis ubi maior auctio nulla datur.

Et locus aethereo phæbo nec restat in orbe,

Quem volucris possit alius ire gradu.

Cum rex est coeli lignum sublatus in altum,

Fixa quæ sunt clavis saucia membra tribus.

Extremos siquidem fines ascendit amoris,

Ire quæ nos ultra Christus amando nequit.

Munus & humani longè transcendit amici,

Quas tanto accensas cernis amore faces?

Solus Crux temerè gustati debita ligni,

Ligna quæ concilias omnia pace viris.

Morsus enim pomi miseros ubi reddidit omnes,

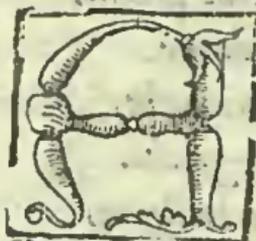
Humanus lignum venit in omne furor.

Omnis planta tibi referat lætissima grates,

Tollis ab hac primicriminis ipsa notam.

De Triumpho

Crucis. Liber secundus.

Tibi cures homo maiores redde-
re grates,
Munere nam donas hunc po-
tiore lubens.

Quem sibi iam seruum demon crudelis habebat,
Numinis hunc natum conficis esse pij.

Non homines tantum reliquis coniungis amore,
Fœdere sed superis perpete concilias.

2. Cor. 1.
d. Te sibi per natum patientem fecit amicum
Humanum genitor optimus ille genus.

Gen. 9.
b. c. Nuncia te venis gratissima discolor iris,
Pacis & obsecra prodidit antè vir is.

Non homines punit, scelerum nec flumine mergi
Fert pater, ut nati vulnera sacra vider.

Sanguine nam què Dei danda prædixit, & unda
Pacem iris rubeus, cæruleusque color.

Gen. 8.
b. Te canit & ramus, quem rostra tulere columba,
Qui post illeceus præco furoris erat.

Hic Cruce tuæ cœlum terris fore dixit amicum,
Nam parse esse Crucis fertur oliva sacra.

Dixit & hic oleo morbos pietatis acerbos

Curandos, quod erat planta datura Crucis.

Impia dum coruū soluit, damnat cęsura colūbā;

Mar. 15.
b.

Tunc humeris portat te Deus ille suis.

102, 29.

d.

Iram sic miseri profert in crimina mundi,

Cedere diuinam, parcere velle reis.

Dum nostra & recti sterilis natura manebat,

Criminis & prolem nec sine labe dabat,

Tunc iacuit mulier cęlesti inuisa marito,

Oscula nec sponsi fixit in ore sui,

Virgo sed ut genuit numen sine semine iustum;

Tunc meruit tanta prole placere Deo.

Nam sibi amore virum coniungit factibus vxor,

At patitur sterilis iurgia sepe viri.

Natus ut humanam despectam ob crimina iusto

Progeniem, inuisam vidit & esse patri.

Hanc sibi coniugis sociavit fędere magni,

Sic voluit patri conciliare suo.

Post hæc dissidionati connubia misso

Dilectam placido conspicit ore nurum.

Iam leocum mihi pacem seuissimus agno

Seruat, iamquę lupus ledere parcat ouem.

Esau. b

28 DE TRIVM. CRVCIS.

Dant simul hæc antro placidã per mēbra quietē,
Prorsus & hæc idem potus, & esca fouet.

Ephef. 3
2. c. d. Fit cruce Iudæo populo gentilis amicus,
Dissidi j paries deniquē causa ruit.

Ephef. 3
2. d. Nempe gravem legem per lignū, & iurgia tollit,
Et populum Christus iungit utrunquē Deo.

Luc. 23
b. Quid monet Herodis reparans Pilatus amorem,
Ni cruce iungendos gentibus isacidas?

Mat. 11
d. Ponderenam dorsum Mosi grauiore leuatur,
Mite iugum Christi, dulcequē venit onus.

2. Cor. 3
b. Littera discessit crudelis criminis vltix,
Qui nocuis parcit, spiritus almus adest.
Spiritus almus adest, vitæ qui mentibus auram
Afflat, quæ nulli est reddita legis ope.

Ro. 8. 2
c. Lex vetus hæud pergit seruo terrere timore,
Sed noua lex natos mulcet amore suos.

Et populos olim discordes congregat ambos,
Quos blando, vt mater, consonet illa sinu.

In cruce pellit omnis fessis legale redemptor,
Ferre quod antiqui non potuere patres.

Act. 15
b. Hoc onerat dominus tanto se ponderet tantus,
Vt famuli exoneret ceruica terga sui.

Gal. 4. 2

Lucigenæ velum scissum sub morte docebat

V. mbras iam tolli. re veniente graves.

Math.
27. fo

Difficilem Mosem magno cum ponderelinquēs

Ad facilem Christum cautus appella venit.

Cautus appella venit, miti sub principe gaudet,

Sorteque letatur liberiore. frui.

Impia demonij gens exlex castra relinquit,

Et sequitur Christi nomine signa dato.

Deserit imperium Sathanae crudele tyranni,

Numinis exultat sub ditione pij.

V. nica iam recipit cunctas ecclesia gentes,

Omnibus est cultus, spes simul, vna fides.

Eph. 4
2.

Iam perijt legum, perijt discordia cultus,

Eze. 37
f.

Vnum & ovile gregi, pastor & vnus adest.

Io. 10.
6.

Omnia litigij per lignum damna tulerunt,

Omnia per lignum commodapacis habent,

Pax agit in terris requies opratalaborum,

Exultat & paci lis inimicapia.

Ensis & incuruum seuus conflatur aratrum,

Mic. 4
2.

Horrida iam cedunt mitibus arma togis.

Bellorum cessat vexari turbine mundus,

Gaudet & oprata denique pace frui.

- Luc. 2. Pax orbem belli secretum augebat in ermis,
 Pacificum peperit cum pia virgo ducem.
- Luc. 2. Hanc superum letum terris denunciat agmen,
 Dum pueri in stabulo frigore membra tremunt.
 Hæc pax signabat maiorem umbratilis illam,
 Quæ stabili mentem iungit amore Deo.
 Undique iam lignum cuncti copulatur ad unum,
 Vnam sponse Crucem natio quæque colit.
 Qui malè dissonuit ritus discrimine mundus,
 In cultu passi consonat ille Crucem.
 Quos malè tacta Deo malus disiunxit ab alto,
 Arbor eos supero congregat alma duci.
- Ezech. 37. c. Quod lignum hebreos fusos coniunxit in orbem,
 Concilians erat cuncta figura Crucis.
- Est. 11. c. Rex Crucis efferris signum celestis in altum
 Et. 11. a. Precipit, ut profugos in sua castra vocet.
- Gen. 1. a. b. Tertia namque dies undas coniunxit in unum,
 Dum placet ex nihilo condere cuncta Deo.
 Quæ tamen optat ælongè senissimus hostis
 Pacis disiunxit lue deinde mala.
 Hæc iterum populosiunxit lux tertia nymphas,
 Quæ lux ad vitam denique vera redit.

- Es Crux virga, vomit flumē qua sanguinis ictus
 Iustitia pellens iam lapis ille sitim. Numo
20.2.
- Credit namq; fides duplicem manasse liquorem
 Summi aqueum regis, sanguineumq; latus. Ioa. 19. 1
- Hoc & in immeritū populorū murmura Mose,
 Inque Deum cessat prava querela bonum. Numo
20.
- Pastor in hebræum syrius mox iurgi aponit,
 Illius exhaustu factus amicus aqua. gen. 26
c.
- Quæ tamen Abrahides frustra sedare laborat,
 Dum ferit & venas, dū bis & haurit aquas. Gen. 26
d
- Hauustio dissidium sedauit teri ianympha,
 Nil prima & litis, nilque secunda tulit. Gen. 26
c.
- Primus enim puteus lex cordibus indita nostris
 Non potuit lites trudere pace malas. Gen.
26. d
- Alier & inualido brutorum sanguine plena
 Factorum flammæ lex magis auxit odi. Rom. 9.
d.
- Tertius illa Crucis valido repleta cruore
 Lex fidei tantum sola peregit opus. Ephes.
2. d.
Rom.
1. d.
- Has ergo haud potuit Christus sine sanguine lites
 Cordibus ex duris tollere caute magis,
 Nam dum pugnantem curat cōponere turbam,
 In media pugna vulnera sua capit.

- Heb. 10.
 2. b Non scelerum maculas brutalis sanguinis vnda,
 Non hominum multus diluit antè cruor.
 Ille nec à miseris cœlestem depulit iram,
 Et neque cum iusto praelia seua Deo.
 Hostibus inuisi causa quis iungitur hostis?
 Conciliandus enim quem rogo conciliet?
 Qui iacet in pelago retrahit numquã so iacentè?
 Num lauat immundũ sordidus ipse manum?
- Ro. 9. d Nullus erat primæ spoliatus origine culpa,
 Rom. 3.
 b. c Mens erat & proprio crimine facta nocens.
 Est. 53. c Criminis ac Christus naturã nescius ille,
 Io. 3. f. Quis me dampnabit criminis? vnus ait.
 Ephe. 2
 2. Filius ergo Dei iustus, non filius iræ
 Iram sedauit, crimina quæquẽ tulit.
 Io. 1. d.
 Apoc. 1
 b. Nam malè contractas patrio de semine sordes
 Abluit & lateris sanguis, & vnda Dei.
 Ast aliter mundum potuit reparare iacentem,
 Dæmona & alterius vincere morte Deus.
 Nam nutu æthereas potuit recludere portas,
 Abluere & sceleris absque cruore notas.
 Mittere seu superis potius decubus vnum,
 Astige qui manes ferret in astra pios.

Sed nos in tantum domini non ferret amorem

Non salus à tanti sanguine facta Dei.

Ergo factus homo summa dimissus ab æthra

Sanguine decreuit cuncta piare sub.

Vt meritis homines vincti maioribus essent,

Plus grati, & memores tempus in omne sui.

Nequa Dei in terris nos res arceret amore,

A quo utro nobis gratia tanta fuit.

Vt nos & seruos redimendo solus haberet,

Quos sibi iam famulos fecerat ille creans.

Nam magis imperio serui subduntur herili,

Quam suæ ergo Dei, respice, nilq; tui.

Debita quò fieret domino reparatio soli,

Ne coleret templo plasmata plasma Deo.

Quis non diuino supplex celebraret honore

Hunc, sibi qui tantum redderet officium?

Ne mens ergo daret figmento insana lairiam,

Nullum non lapidem mouerat ipse Deus.

Desijt & superos fastu cecidisse superbo,

Et patrem, humanum produjt inde genus.

Crimine fortunam reprimat Solomonis iniquo,

Mosi de medio corpus inane tulit.

1. Cor. 6
d.

Est. 14.
c. d
Gen. 3.
h.
1. reg. 11
a. b.
Deut.
34. b.

*Præsidium Hebrææ virgam mirabile gētis
Creditor ægypti condere perniciem.*

*Nam nimis idōlus procliuis apella colēdis,
Si extaret, cultu ferret vñquē Dei.*

Heb. 9.
2. *Cum supero victu frondescent virga, tabellæ
Seruantur sacro codice teste diu,*

*At quæ prodigijs tātis exterruit hostes,
An virga extiterit, pagina sacra tacet.*

Exed.
34c. *Mutua ne celebres populus connubia factus
Cum populo vitat, quem latet ipse Deus.*

*Niliubet hebræos ritus retulisse prophani,
Gentili patitur se neque more coli.*

*At neq; munus ali reparādi credidit orbis,
Tale sibi seruat is sapienter opus.*

103.10
2. *A Edere præconē Christi miracula vitat,
Hanc etiam, matrem cui dedit esse suam.*

*Huius adastra tulit vinum depulcere corpus.
Me causas alias non tamen esse latet.*

Psal. 146
b. *Præcipit assiduo torqueri sydra motu,
Nubis & ecclipsim regmine ferrenigra,*

*Cogit ad interitum nullo discrimine tristem
Labi, terrestris machina quicquid habet,*

Talia qui supplex rogitat, qui pronus adorat,

Hic stupidum superat qua ratione pecus?

Nil magè rex superū, propriū quā & elat honorē

Est. 42°
b.

Consortem cultus odit habere sui.

Hæc Deus omnipotens produxit talia nutu,

Eccl. 3^e
c.

Quæ talia non virtus condita ferre potest.

Constet vi efferris cultu super omnia dignum,

Qui longè superat robore cuncta suo.

Dente timentur aper, defendunt cornua ceruum,

Vibratis hostem calcibus arcer equus.

Vnguibus & cedit brutorum turba leonis,

Et mortem cursu dama volante fugit.

Subuenit alarum timida celerata columba

Motio, se stimulis prouida seruat apis.

At natura hominem solū produxit inermem,

Hunc & ope externa iussit egerere magis.

Cætera munimen cum habeant animalia, seuū,

Non aliud sed homo, quàm rationis habet.

Oraquæ nil belli mitissima nostra minantur,

Cernuntur pacem cuncta referre piam.

Non hominū placidos fugiunt animalia vultus,

Damna sed expertæ fraudis acerba timent.

Ori cuncta forent mihi si consona nostro,
 Humanos colerent omnia bruta lares.

Sic nos ergo, quibus superis nil charius extat,
 Imbellem prædam condidit ipse Deus.

Vt vice sit ratio telorum sobria nobis,
 Non nisi et hac capiât arma iubente manus,

Semper & in reliquos mitissima viscera gestet,
 Horreat & lites pacis amator homo.

Seq; videns agrum minimis succumbere rebus,
 Numinis inuictum currat ad auxilium.

Sic ope nos cogit totos pendere superna,
 Ad se sic variè nos Deus ipse trahit.

Par si homo corporea virtute leonibus esset,
 Disceret elato spernere corde Deum.

Numinis & nullo cælestis egere putaret
 Præsidio, solus quin satis esse sibi.

Fortè superba Dei superis obliuia suasit,
 Visq; ad flarū ansam propria magna dedit.

Dedere se voluit rerum mortalibus auctor,
 Vt non res, sed homo se daret ipse Deo.

Hic auri, pecudum, frugum nil dona moratur,
 Nescia peccati mens placet vna Deo.

Qui prior infecit fraterno sanguine terras, gen. 40
a. b.

Non meruit donis ille placere Deo,

Noctivago quoniam sathana sese obtulit ultro,

At cereris tanto vilia dona Deo.

Qui res ob dominum donat sceleratus egenis,

A Emplius insani creditur esse Cam.

Dulce Deo vinum, mixtum propinat aceto,

Qui turpi rectum crimine miscet opus.

Sic nimium durus duros imitatur apellas, Maury
d.

Nam laticem hi mixtum felle dedere Deo.

Qui superas ergo vult ferri munus ad aras,

Per gratum superis esseq; quicquid agit,

Huius sit virtus scelerum purissima fellis,

Seq; Deo supplex immolet ipse prius.

Vivat ouis, vivat brutorum caetera turba,

Mentem, nonq; Deo thura, nec extra paret.

Affectus animi properet iugulare ferinos,

Imibuat istorum delubra sacra cruor.

Has illi pecudum fibras, haec munera reddat,

Hædo, agno immeritiis parcat, & ipse bouit.

Spore animi dedit, et famulis sua viscera Christo

Gratus ut hæc & homo redderet ipsa Deo.

39 DE TRIVMPHO CRVC.

Ille suam nobis, & mentem præbuit idem
 Nostram, est mentis ei debitor ergo tua.
 Nec res hinc tantum, sed mentem consulis vtero,
 Iure ergo reddi semper verumq; petit.
 Præmia sperabit frustra immortalia, cuius
 Hostia mortalis ponitur ante Deum.
 Verba Deus verbis, & factis facta rependit,
 Cor cordi, & votis mutua vota referre.
 Mentis & æternæ compensat amabile donum
 Se Deus æternò munere iure pius.
 Munera sed donis pensat peritura caducis,
 Consona sic meritis præmia nostra manent,
 Cernimus hinc passim magnis ditescere rebus,
 Quos scelerum verè pessima fama notat.
 Ista sed vnde malis veniat partitio rerum
 Impia, si quisquàm discere fore è velit.
 Qui sit, ve & satanæ potiore reddere partem,
 Peioremq; sui quis velit vsq; Deo,
 Audiat hic causas, similes quas iudico veris,
 Cautus & has posita vitet ubiq; mora.
 Adilem affectum facimus quia carnis iniquum
 Diuisoris ei tradimus officium.

Hoc igitur munus sana committito menti,
 Si cupis, vi detur portio cuiq; sua.
 At quocunq; sacras munus sponetur ad aras,
 Id prompra, & stabili non nisi mente loca.
 Dispicit ignauū, frigens, & mobile, pectus,
 Et diuinū attentarex sine mente preces.
 Spernit & obsequiū, tali quod pectore manat,
 Flammeus & tepidos euomit ore viros.
 Hic sibi non natas prolem sacrauit inertem,
 Sed genus optauit pectore forte mares.
 Nonq; hos, extremo quos partu effuderat alius,
 Sed queis protogenūm gloria prima foret.
 Hæc nr̄es fœmineâ sobolem typicè adit ineptam,
 Et ne quicquàm aris deuouet inde sacris,
 Face vteri donat postremo altaria fœtu,
 Primigene nosquæ Deo denegat illa satos,
 Quæ nimis ignauo cordis torpore capescit,
 Et gelido summi pectore iussa Dei.
 Cuncta sed ad vanum mundi spectantia cultum,
 Peruigilicura sedula prosequitur.
 Quæ neq; perfectos molitur fortior actus,
 Neestabili constat recta secuta gradu.

Apo. 9.
 d.
 Exo. 13.
 ai

Ore suis propria turgescens oscula palmis
 Figit, & ascribit optima gesta sibi.
 Cui, postquam est veniū doctum rationis adusū,
 Prima dicare lubet hostibus acta suis.
 Lasciva carni, & veneri temeraria prima
 Dedicat et aris illic primitias.
 Nam sacrare Deo spernens primordia vite,
 Incipit à turpi demonis obsequio.
 Sic prius heu sathana stat, q̄; d'io edere foetus,
 Hosquē alios scelerum tabe dicare nigra.
 Talia non curat prosternere germina demon,
 Mortua nam verè iudicat esse Deo.
 At diuino, ut opus peperit mens plena virile
 Semine, conatur perdere prorsus idem.
 Tam Pharao pueros, quā Herodes enecat atrox,
 Tollitur immani nulla puella nece.
 Est puero, insidias moliribestia Pathmos,
 Matris & hunceniri visa varare sinu.
 Nil siquidem demon sceleratis ausibus obstat,
 Vixquē Dei gelidis culeibus acer obest.
 Cau cū rex victor victum non pugnat in hoste,
 Bella nec inualido prorsus obesse mouet.

Exo. 12.
 Mat. 23.
 Apoc.
 12. 2. ab.

Digna Deo seruare alio si maxima facta,
 germen ab hostili clade virile cupis,
 Quos sacra in insidias sathanae tibi pagina monstrat
 Praesidium validos percipe mente modos.
 Cum ferus in pueros Pharaon seuiret hebraeos, Exo. 2.
2.
 Dirapuer Moses funera vitae aquis.
 Aegypti fugies Herodem ut Christus ad oras, Mat. 2.
c.
 A cunis infans exulat ille tener.
 Ora puer subiens euasit ad astra draconis, Apo. 12
b.
 Et loca sola parens montis, & alta petens.
 Flumina doctrinae diuinae intrare monemur,
 Nam sathanae varios deiecit illa dolos.
 Temperiem à luxulato transire sub arctam,
 Et firmo angustam carpere calce viam.
 Nā quā Christus adit, rabiē fugiēdo e tyranni,
 Angusta Aegyptus, duraq; damna sonat.
 Bethlaem, vnde fugit romana interprete lingua
 Dicitur assiduopane referta domus.
 Carnis, & affectum patria, causasq; malorum
 Instruamur volucris deseruisse fuga.
 Regnaque diuorum felicia scandere mente,
 Quae sathanae demum victor adibit ouans.

42 DE TRIVMPH. CRTICIS.

Intento versare animo, caelestibus oris
 Perfectum maneani prœmia quanta virum.
 Et socios fugitare malos, vulgiquè tumultus,
 Secessum tacitum mentis adire pia.
 Tum velut excelciscandentes culmina montis
 Ardua sanctorum visere gesta patrum.

Psal. 120^a Lumina in hos David mōtes meditando ferebat,
 Hinc sentire piam sepe solebat opem.

Psal. 54^b In loca v̄ hęc pōssēt turba secreta volare,
 Exoptat pennas felle careniis avis.

Deut. 29^a Hoc nam secessu iustorum tegmina morum,
 Intēgra per longum tempus habere licet.
 Menti affectuum v̄bi nocui filucre tumultus,
 Pulsantisquē Deipercipit illa sonum.

Oseaz. c
 Hunc Deus à turba solos deducit amicos,
 Vt cordi possit dulcius ore loqui.
 Robustis mentis qui scortibus inuidet, hostis
 Hęc prohibere trucidis pessima damna queūt.
 Causa nocēda venit, moribūdōs quaēduis artus,
 Et voluit mortem numenobire grauem.
 Scilicet v̄ stigium nobis audacibus anguem,
 Et pateat falsis afferuisselabris.

Nēpe Deum (infandum) sorti iuidisse virorūm, Gen. 30
20

Hinc diuina nouo poma verasse viro.

Posse immortales sophiam vos inuidus (inquit) Gen. 31
20

Ille hoc diuinam nouit habere cibo.

quis magno hūc hoīm macrescere credat honore,

Qui genere hos diuo factus honorat homo?

Quis prohibere putet fructus liuore caducos,

Qui sese æternum munus & ipse dedit?

Se quibus & fontem doctrinæ consultit omnis,

Quæ scire hos decuit quī Deus ipse neger?

Non ergo inuidia, mendax ut aſſeris anguis,

Ille verat pomum tangere vilc Deus,

Quin ut homo domini mandata capeſcere cū Etia

Discat, & obsequio præmia magna paret.

Melaret, vnde Deo rancus conatus ad illud,

Quò foret ipsius verus amicus homo.

Huius enim causa produxit quicquid in orbe

Extat terreno, quicquid & æther habet.

Largus & hunc donis viro donauit opimis,

Munera namquē virūm corda mouere solēt.

Hunc quoquē diuina validum ratione creauit,

Hunc & ad exemplar condidit ille sui.

Gen. 1
c. d.

Ecl. 11. Nam simile vltro animal nimium sibi diligit onem,
Se quoq; perpetuo foedere iungit ei.

Gen. 1. c. Huius & imperijs antimantia cuncta subegit,
Psal. 8. c. Cui primum in terris nomen habere dedit.

Hunc posuit rerum felicem in cardine summo,
Denique nil sorti iussit abesse uirum.

Prorsus & angelici coetus amisit amorem,
Dum nimis humanum tentat habere Deus.

Nam cum tanto hominem cognouit honore uirum,
Vt Deus & fieret uirgine natus homo,

Lucifer in tumidos fertur uanescere flatus,
Nolleq; diuino subdere colla iugo.

Nos sibi diuino coniunxit sanguine feruos,
Atq; homini fratrem numen habere dedit.

Omnia sub magnam cognatio ducit amorem,
Cordibus affectu iungere corda potest.

Quae sibi cognatas odit? quae bestia ledit?
Alicnam immo ferunt bruta libenter opem.

Et cum natura fecit connubia uili,
Haec siquidem pacis causa fuerit pie.

Deniq; deficeret nullum quem munus amici,
Vt daret huic vitam, uulnere plenus obit.

Sed dominus quantum nostrū perquirat amorē,
 Amplexus tantum despicit eius homo.
 Cur facis ò pietas tanti? cur quæris & illum,
 Qui fugit ingratus te faciendopili?
 Nempe Dei humanum superat clementia captū,
 Diuināq; latent nōs pietatis opes.
 Te quid homo furijs agit at crudelibus amens?
 Lumine cui mentis te spoliare finis?
 Si stabilem, fidum, si uerum quæris amicum,
 Quæso quid istorum cernis abesse Deo?
 Fœdifi agrū, variū, falsū si quæris amicū,
 Quæso quid istorum cernis abesse uiris?
 Donec eris foelix, multos numerabis amicos,
 Nubila si fuerint tempora, solus eris.
 Et gallina satos anatis comitatur alūnos,
 Dum turba hæc fluuij uersat amica solum.
 Se tamen ut gelidas præceps iactauit in undas,
 Prouida nutricis munus obire sinit.
 Malaq; dum medicos conseruant aurea succos,
 Sunt magni aurato uase retenta uiris.
 Cum tamen arescunt natiuo expressa liquore,
 Tunduntur spurco calce reiecta solo.

Haud secus & diues multis cum rebus abundans

Nec grauis insana mergere sortis aqua,
Te colit, & sequitur felicem mobile vulgus,

Laudibus & palpans tollit ad astra suis.

Gurgite si mersum fortunæ te vrget egestas,

Te spernunt omnes, vilis, vt alga, iaces.

Te fugit & rapido cursu, te deserit ille

Qui modò sponse tibi stabat vbiq; comes.

At seu fortunæ iactere iumentibus vndis,

Seu teneas portum sorte fruendo pia,

Diuitias velopum superet tua copia Crasi,

Siue egeas Iro pauper & ipse magis,

Fortuna aspiciat quouis te mobilis ore,

Non Deus adiutor desinit esse tuus.

Muta homines vna rerum cum sorte mouentur,

Permanet aeterno solus amore Deus.

Fœdus amicitia nostræ mutatur in horas,

102.13.2 Nos Deus in finem firmus amare solet.

Ergo mundanæ veram præpone superni

Cautus, & æternam regis amicitiam.

Nil sibi iure Deus præferri postulat æquo,

Nil siquidem rerum prætulit ille viris.

Te Crux æthereos vinctescludit Iesus,
 Tartareas iustis claudit & ille seras.
 Clavis enim es vitæ, mortis, tu clavis & orci,
 Quas dira Christus præmia mortis habet. Apoc.
1. d.
 Ipsa pios manes regno diuellis ab atro,
 Lucida quos meritis mittis ad astra tuis.
 Iam probus in tetrum nullus descendit Auernū,
 Florida mox stellis regna subire iubes.
 Promisit Christus cæli consortia furi, Luc. 23
f.
 Hac mecum felix luce fruere Deo.
 Talia sed rerum promissa ab origine nemo
 Audijt, in sola facta fuere Cruce.
 Transfuga iam repetit superã latissimus vrbe Num.
33. c.
 Aetherei ducto funere pontificis.
 Accede imbuti iudæos sanguine postes, Exo. 12.
d.
101. 2. c.
 Purpureus seruat funis in vrbe Raab.
 Hebræū hinc victis bellorū vi hostibus agmen
 Iam promissa olim munere regna petit.
 Hæc nece seruatum typicè dixere secunda Apo. 7.
c.
 Humanū ire Crucis sã guine ad astra genus.
 Iam nunc parta quies felici in sæcula vitæ
 Est anima, & lecti ianua clausa feri.

Sedibus in placidum degat stellantibus æuum.

Ingreditur felix cœlica regna manus.

Prorsus ubi humanis tandem defuncta periculis,

Es secreta operis, tuta laboris agit.

Nã bona quis numeret, rutila q̄ Christ⁹ in æthra

Per lignum voluit sponte parare viris?

Numinis hîc superos facies delectat a mœna,

Et placidum ætherea spargit in æde iubar.

Nã Deus hîc cunctis sese pulcherrimus offert,

Lata in quem cœcus cœlicus ora tenet.

Apo. 21

g. & 22

2.

Isa. 60.

d.

Vitreæ nocte scit regio caligine nunquam,

Iustitiæ superis sol micat usq; Deus.

Laudibus inuigilant lætæ præana canentes,

Dulce sonant superi, perpetuumq; melos.

Pax hîc securæ, & requies optata laborum,

Nemo cum hoste gerit saucia bella fero.

Mic. 4.

b.

Zach. 14.

1. c.

Hoste q; Christiades res uictæ possideri ãplas,

Fronde sub ætherei dormit inermis agri.

Nemo vigil superã custodit ab hostibus arcem,

Ostia cœlorum nocte, dieq; parent.

Non vigil in somnẽ peragit custodia noctem,

Quò astrifera scalas hostis ab arce vetet.

DE TRIVMPHO CRUCIS. 49

Nec rapidas flammās metuens, tormentaq; dira
Circundat muros angelus æthereos.

Nec metuit patriam qui vēdat perfidus auro,
Tradat in hostiles æthera nocte manus.

Mœnia non audeat cœlestia tangere dæmon,
Moliri cassos cessat in astra dolos.

Fraudibus externis hinc, & ciuilibus æther
Felix, hinc belli turbine tutus agit.

Jurè triumphantis se nomine cœlica tollit
Urbs, sed bellantis infima nomen habet.

Imbri terricolūm similatur vita furenti,
Sed superūm placidi veris & instar habet.

Latius hinc regnum, thesaurus & ãplior extat,
Hic, quas nec rēpus, fur nequē perdit opes.

Copia cunctarum rerum, & sine fine voluptas,
Cor. subeunt habitæ ædificia nulla rei.

Hic & amor cessat tandem satiatu habendi,
Nilq; deest animo, quicquid is optat, habet.

Non animus vestis curis agitur, & est æ,
Quisq; fame, atque siti, morteq; liber agit.

Nec cibus hinc putret, vestes nec conterit æuum,
Nam Deus est superis vestis, & ambrosia.

Matho
o. c.

Apoct.
d.
Et. 21. b

Cælicola irridet crudelem mortis agonem,
 Nam Crucis inuictæ robore victa iacet.

1. Co. 15.
 E Mors ubi (ait) stimulus, tua ubi victoria seua?
 In nos imperium quæ perit omne tuum?

Spes, metus, & moeror risu speriturus, et absit,
 Quas patimur versa nos modè sorte, vices.

Mente Deo stabili cæli incola firmus adhaeret,
 Iustis raquæ nequit flectere calle gradus.

Non timor hîc vllum labendi in crimina vexat,
 Quia semel obtinuit, perdere nemo timet.

Nos fortuna sinit variâ deludere sorte,
 Idem nam rerum vultus ubiquè manet.

Solus at ætherea tranquillus pace fruicur,
 Hic quem bellorum turbo molestus agit.

Nemo, nisi bello duro cæli occupat arcem,
 Regna poli quisquàm non nisi Marte parat.

Tres hostes vincat mundum, cum demone carne,
 Imperio subdi qui cupit astra suo.

Dæmonis & vincat lictores crimina septem,
 Vnde comes scelerum cætera turma venit.

1. Co. 15.
Mat. 10.
 b. Aethera vim passû, per flâmas, tela, per hostes,
 Bellaquæ terricolis ire cruenta licet.

Edocet id gladius, paradiso qui arcet ameno,
 Flammeus à culpa quisquis adire cupit. Gen: 30)
 Id bella in septem mostrantur horrida gentes, d.
 Quae sibi promissos intrat apellat ares. Deute
 Iobbus & humanam vitam aestatur acerbam 7. d.
 Bellum, homo dum merso visit in orbe miser. Iob: 7. d.
 Nos Deus in veterem fortes iubet esse colubrum,
 Bello, si aeternum querimus imperium.
 Praelia qui vincet promptus fulcire cadentes, Apo: 16
 Hic erit a striferi pulchra columna poli. Co
 Quisquis enim in templolabentes sustinet imo,
 Aetherea clarum fiet in aede decus.
 Istius & belli praeco duce missus ab alto,
 Percipe quid vero Paulus ab ore sonet.
 Non quiuis (inquit) redimitur in aethere lauro, 2. Timo
 Sed qui certamen gnauiter acceperit. 2. d.
 Nos pelago euellis stygio Crux flumen ad illud,
 Quod superos viuic murmure mulcet aquae. psal: 45
 Lignum alto typicè retraxit ab amne securim, 4. Reg.
 Dum vates puras misit ad astra preces. 6. d. b.
 Nos Crux tartareo subducis ad aethera fundo,
 Sanguine dum Christus sepe precando litat.

DE TRIVM. CRVCIS.

Quiq; graues vltrozerras descendimus imas,
Sydera praesidionis ire Crucis.

Viuere nam nobis virtutibus ipsa dedisti,
Orcine extinctis obrueremur aquis.

Turpibus extincti virijs quicumque grauescunt,
Hostigij Asphalti mortua mergis aqua.

Sed qui vitali morum probitate leuanur,
Reddiur his omnis nabilis vnda viris.

Exo. 8.
9. & 10.
Virtus ab aegypto virga deduxit apellas,

Hostile a quoreis obruit agmen aquis.

Tu scelerum mergens diuino sanguine turmas,
Nos sathanæ diris faucibus vna rapis.

Summi nympha Dei multo commixta cruore
Crimina, Plutonem, merfit & illa necem.

Exo. 4.
Fluctus eni rubeus, phariū qui sorbuit agmen,
Sanguine portendit his tribus exitium.

Predixit rubco mergendum hoc pestis acerba
Diuini triplex sanguinis amne genus.

Psal. 71.
Nempe caput stygy frāgendū omnino draconis
His fuerat vates ille minatus aquis.

Anguis vt hostiles mosaicus sorbuit angues,

Exo. 7.
Demona sic lignum deuorat ore sacrum.

Qua siquidē horrendū Moses cōuertit in anguē, Exo. 7o
 Creditur in uictam virga referre Crucem.

Nam uirtute Crucem fortem mutauit in anguē,
 Christus, quā stygium perdidit ille sepem.

Quis Crucē in iuictū dubitet versā esse colubrū,
 Cui dominans am vim dedit ille cruor?

Dæmona sic vincit conuenit ab angue dolosum, Gen. 3o
 Anguis qui victor protulit ore dolos. 2. b

Esq; columna nitēs, cæli qua nectare plenum Exo. 13o
 Dæmonis ingreditur turma soluta iugo. c.

Tu quoq; piladotens, vitys qua paruit amens, Exo. 13o
 Iustitiæ plebem carpere dulcis iter. c.

Innuit hoc, celebri moritur dū paschate Christus, 102, 13, 2.
 Transieumenim latio nomen id ore sonat.

De morte ad vitam, de crimine prorsus ad æquū,
 Ad læta è lachrimis gaudia transit homo.

In numen rabido transfertur ab hoste benignū,
 Obq; Crucem stygiotransit ad astra lacū.

Tres fuit in ligno horas, tres luceſq; sepulchro, Mat. 27
 Solueret ut miseros triplice morte Deus. c.

Tres gelida in vitam reuocauit morte solutos Luc. 23
 Christus, dum signis se docet esse Deum. 1.

Illa triumphans lætampandit reuocatio vitam
 Triplex à nobis mortis abire genus.
 Corporis est siquidem, mentis peiorq; scelestæ,
 Tertia mors pœna, quæ sine fine manet.
 Tres tulit abcessus naturâ immobilis ille,
 His ut homo totidem compleat oppositos.
 In miserâ placido demigrat ab æthere terras,
 Virginis illeso iramite claustra petit.
 In furcâ è terris diram transmittitur insonans,
 Placibus ubi obsceno scomate lusus obit.
 E cruce sub tumulum effertur liuoribus ater,
 Nec piccos Erebi nitat adire lares.
 Crux ideo ramis (nisi fallor) dicitur alta.
 Per sancti perimus regna quòd alta cruce.
 Scala cruce somnis prædixit visa fruenti,
 Cui dabat ascensum nixus ad astræus.
 Nam cruce sydereas læti conscendimus ædes,
 Ordine sublimes tres superando gradus.
 Præmum enim fidei primum fundamentum habetur,
 Reddit hæc hoï, quæ cruce Christus habet.
 Alter virtutum diues possessio fertur,
 Nam scelerum Barathru pondere quisq; ruit.

Plena mihi verbis creditur tartara iustis,

Plena mihi factis coelica regna pijs.

Qui me non verbis, sed moribus (inquit
Christus) erit rutilum dignus adire polum.

Nec pia dicta illis decerant, nec vota puellis,

Clauſa quibus coeli regia iure fuit.

Non tamen ipse coli virtutem dene go verbis,

Obiurcant primū dum modò facta locum.

Cum repida in lucem matris depromitur aluo,

Antè manus mittit, quam tener ora puer.

Vulnatura, manus primū perſoluat ad unguē,

Parca deinde piūm lingua loquatur opus.

Curnatura manus geminas, os prebuit vnum.

Plura niſi verbis ſint pia facta virūm?

Cum numerū hæc denūo manibus, nō ore locauit,

Iuſſa decem faciam, non monet, ipſe loquar.

Noſ tamen inſani vanum ſectamur Adamū,

Tegmina qui folijs prima parauit egens.

Nos iuuat ex folijs verborum condere veſtes,

His quoque virtutis pectus inane regi.

Tertius eſt operis perpes conſtantia recti,

Coelica principijs gloria nulla datur.

Mat. 7.

c.

Mat. 23.

2.

Gen. 31

b.

Mat. 20^a Qui vinceta graui coluere labore per astum,
 Reddita eis merces non nisi nocte fuit.
 Nam coepisse viam caeli non sufficit arctam,
 Hoc decet in noctem carpere mortis iter.
 Conuenit & studij culturae incumbere recti,
 Donec sol vitæ morte iubente cubet.
 Hos Crucis ipsa gradus signat dimensio triplex,
 Lata bonū, constans longa, profunda fidem.
 Hæc datur electis triplex perfectior rerum
 Spontè à munifica sanguine prompta Crucis.
 Hac refero clauis thesauros ditis olympi,
 Plena pijs seruat quicquid & archa poli.
 Ostia qui voluit regni referare superni,
 Opprobrijs clauem deferat ille Crucis.
 Non mihi diuitia cætos, summs nec honores,
 Vt tua fides aperit actibus vna Crucis.
 Munere nos cumulat dominus quocūq; benignus
 Id Crucis ob meritum non nisi ferre iuuat.
 Gen. 48^a Dum Crucis expressit primâ mitædo figuram
 Palmas, & pueris magna precatur auus,
 Dum quoq; maiori natu præferre minorem,
 Et dextra iuuicæ tangere patre iuuat.

Cuncta Cūcis meritis contingere munera nobis,
Sed posteriora dari gentibus ille docet.

Approbat hæc solum cælestis Syngrapha princeps,
Quæ Crucis exignat maximus ille cruor.

Non opus acceptat genitor, nec munera sumit,
Quæ non bis geniti tincta cruore videt.

Sal, quem lex donis misceri iussit ad aras, Leuit. x
d.
His Crucis addatur pœna molesta, docet.

Peccati veniam frustra, morumq; decorem,
Spretaq; orabis gaudia summa Cruce.

Non scelerū absterges lachrimoso flumine sordes,
Sacra nisi Christi sanguinis unda lauet.

Ingeminat frustra mœstos pro crimine fletus 1128
Maurus, & irrisor stultus apella Crucis.

Ingeminat frustra sub rerum munera fessos,
Vilius est alga deniq; quicquid agit.

Nemo curalignum lepra mundatus abibat, Leuit.
14.3
Nemo Crucē citra crimine mūdus erit.

Sacraq; cunctorum scelerum destructio septem
Sanguine virtutis de Crucis illud habens.

Ergo si felix rerum vis esse potitor,
Credere Crucis, spera, dilige, serque Crucem.

Nam Cruce si dominus propria deuenit in aula,

Quis Crucis hanc expers serue subire putas?

Cur te delirias extra communia seruis.

Ponendum censes acria damna Dei?

Cur ducis aetherei fortunam ferre recusas?

Vis, sit conditio mitior vsq; tibi?

Quis miles adeo mollis, rationis & expers,

Vt querulus sortem spernat habere ducis?

Cur tibi desidia deturpas nomen inertis?

Et iacet inuisus plenus honore labor?

Dum fugis oppositos incauta mente labores,

In grauiora stygisti mala stulte ruis.

Longa tenet strictos caelorum semita calles,

Est via tartarei latior exitus.

Nam via virtutis dextrum perit ardua callem,

Primo offert aditum tramite difficilem.

Sed requiem praebet fessis in vertice summo,

Maior & est omni parva labore quies.

Molle ostentat iter via lata, sed vltima meta

Per loca detentos saxea precipitat.

Nam qui virtutis studioso superauerit acres

Casus, grande sibi comparat ille decus.

- At qui desideriam, luxumq; sequetur inertem,
 Hic etiam miserum, turpeq; pauper agit.
- Quere tanta virum risus dementia ludis,
 Ire ut delictis, plenus ad astra putes?
- Fallere te noti, scalis in tartara luxus
 Corruis, at gradibus scãdis ad astra Crucis.
- Quid miserum stygias dicit detrusit in undas? Luc. 16
c.
 Nonne cibi luxus? bisserina nonne toga?
- Lazarus aetheream quã venit e genus in urbem, Luc. 16.
c.
 Non veste atirita, duricicque famis?
- Oportum vidit Zachæus ab arbore Christum, Luc. 19.
20
 Non valet à terra cernere, nonq; domo.
- Non poteris felix numen spectare supernum,
 Multa nisi tuleris tu probra sponde Crucis.
- Inq; Crucem subeas, stulticã quam indicat amens
 Mundus, & ignorat quanta sit ipsa Deo.
- Cum Deus humane natum par numen habentẽ
 Naturæ iungit dispare coniugio,
- Pœnarum sedem, David quã sederat olim, Luc. 1. c
 Valde Crucis clauem donat & ille gravem. Esa. 22.
16
- Munera non potuit sponso meliora superno,
 Quã scelerum cõiux reddere pauper onus.

Cervical naræ culpæ pro dote refertum

Iustitiæ genitor tradit Adamus inops.

Cur non rex superûm patri te indigna recusas

Coniugia? aut te quid de ijs aleus humi?

Quid placet i formis, pauper quidem i firma cõiux?

Vnde tibi vxoris tantus in hæsit amor?

Gen. 3. Nec te coniugio stuprũ depellit iniquum,

2. b.

Illa quod à stygio pertulit angue leuis?

Quam nimis inuisus stupro fœdauerat hostis,

Quis precor vxorem gaudet habere suam?

At si animo amplecti connubia casta sedebas,

Et sobolem partu gignere virgineo,

Cur genitæ æthereâ hæud vinclo dignare iugali?

Nam genere, & forma præstat, et illa bonis.

Cur summo angelicũ descendis ab æthere spernens

Sub terras imũ querere coniugium?

Quod decus innata, quæ dorem cernis Adami?

At deiectam (inquis) tollere honore iuuat.

Et rerum festam gazis ditare maritis,

Nobilitate alio coniuge vile genus.

Si vestris imas contingat ducere natis

Vxores, æquo pectore ferre patres.

Ipsis namq; esto dispar quantūlibet vxor,

Inferior regi contigit aethereo.

Diuitys, Salomonq; patris successit honori,

Psal. 88.

Pauperies Christo cessit, & opprobrium.

e.

Tempora distillant nardo post balneapuro,

Psal. 87.

Illius & roseo membra liquore madent.

d.

Pro sudore cruor Christi de corpore manat,

Luc. 23

Sanguineo siccum complet & imbre solum,

e.

Saucia dum cernit dirae vestigia mortis,

Tristis & extremum sentit adesse diem.

Quid velit, aut iubeat patrem dū cōsultat alicū,

Cui fuit ad mortem subditus vsq; Crucis.

Phi. 22

Aureus illius cernicem circulus ornat,

Collum huius restis nobile dura premit.

Io. 18. e

Illius ostentat venerabile dextera scaptrum,

At leuis hunc scaptri lusit arundo vice.

Mat. 27

Sinciput ex auro felix colit ille corona,

Huius compungunt spinea fert a caput.

d.

Vndiq; dona illi mittunt gratissima reges,

Aere fel huic passo mittit apella sitim.

Mat. 27

l.

Ille auri solio fulgētī lumine sedit.

Huic inter fures Crux fuit vnathronus.

e. par. 9.

f.

Mat. 27

f.

Io. 19. d

(2) DE TRIUMPHO CRUCIS.

Cum Christo heredes cœli cognosce futuros,
In quos fors mundi sepe sinistra cadit.

Gen. 30. Dum Thamarâ infantes partu properabat eodem
Ferret duos soceri semine foeta sui,

Coccineo puerum signavit foemina filo,
In lucem edendum quæ putat esse prius.

Ut clareret, uter fratrum feliciores
Heres, resque utri patria danda foret.

Hæc cœli heredem monstrat quemcunq; labores
Vt lito sanguineos cernis adire Crucis.

Qui sunt fraterno cõiuncti sanguine Christo,
Hæc signa effuso tincta cruore ferunt.

Nam reculat Christi veros infantulus ille
Fratres, quos superis res manet amplalocis.

Quos aduersa notis signat fortuna cruentis,
Filaq; martyris sanguine rubra notant,

Protius, ut matrum teneri promuntur ab alio,
Hos res, dum viuunt, nulla secunda fouet.

Gen. 38. Hoc tamen à manibus suspendit sedula filum,
E. Non puerum obstetrix ore, nec aure ligat.

Fortiter est siquidem nobis sufferre necessum,
Non audire Crucem, nec satis ore loqui.

Quis Barathrū piceum, quis sit culturus Olipit,
 Dextera conditio, nōsq; sinistra docet.
 In solio poterit requiescere nemo triumpho,
 Ni subeat plenum sape sedile malis.
 Portio cum domino cedit cuiuscunq; laboris,
 Haeres hic solus, crede, quietis erit.
 Nam quos virtuti dominus despondet egenae,
 Quam Christo, haud alia munera praestat eis.
 Mundus avaritiæ quos praecipit esse maritos,
 His aurum, seruos, dat quoque delicias.
 Ergo trucidis gaude fortuna turbine pelli,
 Quò sit fors mitis tempus in omne tua.
 Non te contemnit, supera nec trudit ab aula,
 Cum Deus in casus te sinit ire graues.
 Assiduo pergit natura cruciare flagello,
 In quem maiori fertur amore pater.
 Res natura magis preciosas cortice vestit
 Duro, sed viles blandius ipsa regit.
 Durus & tractat natura conditor ipsos,
 Quos amat vberius, pluris & ille facit.
 Ferro namq; dolat multiplici ligna magister,
 Equibus egregium condere curat opus.

Heb. 12
b.

Pro. 30
b.
Apo. 10
d.

At medios solum præcidit ab arbore truncos,
 Quos miseræ flammæ destinat esse dapes.
 Haud secus hos varia damnorum falce laborat,
 Quos superæ partes vult Deus esse domus.
 Sed quos tartareo prævidit ab igne cremandos,
 Vix poenarum istos ascia dura ferit.
 Silva hominum duro damnorum in cædua ferro,
 Orci servatur igne voranda iugi.
 At caueas, damni impatiens frangere recisus,
 Hæc Erebi dantur, vilia frustra rogo.
 Cedrus enim quouis dolabræ si frangitur ictu,
 Istius in flammæ mittere frustra solent.
 In terris, hominum placido non ætherè quisquæ
 Ad superum damni falce paratur opus.
 Hinc scelerum nodis quisquæ demigrat iniquus,
 In styge nodosus tempus in omne manet.
 Malleoli poenæ felicit nullus in æthra,
 Seu dolabræ damni percipit aure sonum.
 Hoc hominum docuit Salomon doctissimus oli,
 Cum ferri sacra tollit ab æde sonum.
 Si spes est medico reparanda certa salutis,
 Putrida cauterijs vlcera sæpe ferit.

p. reg. 6.

a.

Mæstus at ut vidit nimis incurabile vulnus,

Nec ferro tangi, nec ferus igne iubet.

Aetherei duram medici Babylona relinquunt, Hic. 114

Ut cura haud eius profuit vlla malis.

Quem Deus iratus parci contingere damnis, Heb. 116

Hic expers cæli creditur esse nothus.

Nulla Dei ira potest versari in pectore maior,

Parcere quàm vitijs, & mala ferre diu.

Nunquàm ardet flâmis vehementius ille furoris,

Quàm cum dilatis cladibus ira lateat.

Quò magis est arcus curuum protensus in orbè,

Hòc iaculum tandem durius ille vibrat.

Vnda petit mersas maiori murmure valles,

Obijce quæ longo tempore tenta fuit.

Quem, si diu placidum suspendit in æthere tepus,

Percutit arenam fortius imber humum.

Quò magis & scelerum differt in sæcula poenas,

Iustus eò grauius seuit in ista Deus.

Quis domini tardum simulantis crimina frigus psal. 147

Sustineat? vates pallidus ore rogat.

Sustineat seræ vertendum prorsus in ira

Accensas rapido frigus ab igne faces?

Veh tibi, cui numen quouis dimititi habenas,

Nam tetrum præcep̄s in Phlegetonta ruit.

Veh tibi, cui prohibet medicus nil cœlicus agro,

Esflendus, stygio heu tumulande lacu.

Cum dedit ad libitū medicus, quæ postulat ager,

Omnia sub funus triste parare iubet.

Veh tibi, cui verno semper fors ellicit ore,

Imber atrox picea te regione manet.

Qui placido mitis fortunæ æstinat in antro,

Cogitur hic Orci tetro hyemare lacu.

Quò magis à rerū domino quis origine gratus

Exitit, hoc grauius creditur vsq; malis.

Iustitiæ primus magnæ sectator Abellus

Gen. 4.
b.

Insano fratris figitur ense sui.

Gen. 4.
a.

Quem diuūm aspexit rex, & libamina latus,

Cum danæ asperrā's dona Caina simul.

Nam consumpra docet cœlestibus hestia flammis

Cum libante capi munus Abele Deo.

Gen. 18.
c.

Aspice, quot damnis fidus iactetur Abramus,

Alio quem cellat pectore nulla Deus.

Gen. 11.
f.

Bisq; decē Isacides brumas fratrem exulat horrens,

Pergit & hunc varia ludere fraude socer.

- Hic tamen eligitur diuino amplexus amore Mala. 6
 Ad cælum, frater quo miser eijcitur.
- Ira madens vendit fratrum liuore Iosephum Gen. 37
 Improba quem cæco carcere mæcha tenet. f. gen. 39
- At superûm primam curam quis deneget illum? c. d.
- Quis magis & charû fratribus esse Deo?
 Maior id ostendit cumulatio mystica rerum, Gen. 49. c
 Quam pater extrema voce precatur ei.
- Quis poterit clades verbis equare Davidis? 1. reg. 18
 Quem Deus ex voto clamat habere virum. c. Act. 23
- Cerno iubente dari lasciuæ Herode puellæ d. Marc. 6
 Baptistæ choreæ præmia seu a caput. d.
- Hic tamen effertur diuini laudibus oris, Mat. 11
 maximus est meritis numine teste Virûm. ab. 6
- Bis sex discipulos miror quàm numina tractent
 Durè, orbis lumen, delittasq; poli.
- Sed mala cur refero seruorum, sauius ictus
 Cum dominus, mater sit quoq; virgo magist
- Diuinum rebus positum ergo disce fauorem
 Duris, ne blanda conditione putès.
- Munera terreno spes à principe grata,
 Cladis ab æthereo damna repente in gis.

Donat enim in terris victores ille caducis,
Danda polo differt hic meliora suis.

Flamine quam pelli fortunæ videris acris,
Diuûm à rege coli hospite crede domum.

Attria læta ibat raro, sed cristi passim
Christus, ubi funus, morbus et acris erat.

Math. Hic voluit Petri viles intrare penates,
8. b. Cum miseram febris vexat anihela socrum.

Mat. 9. Nec venit auratam Solymiprimatis in aulam,
c. Ni sata dum mœsta morie sepulta iacet.

10. 4. 11. Fratris & extincti cruciat maxore sorores,
A quibus hospitio sepe receptus erat.

Mat. 8. c. Fluctibus & quatitur furiosis undiq; puppis,
Qua dulci vectus membra sopore fouet,

10. 3. 7. 2. At Solymen festam cognatis ire recusat,
Scenophogum cû agitur lætus in vrbe dies.

Inuenit in choris nemo, sed perdit amicum
Christum, nam mœstos versat ubiq; lares.

Qui docet hîc dominus, crebra nisi clade penates?
Durius vrgeri, quos amat ipse magis?

Fortunæ ergo tuum feriunt cû fulmina tectû
Inrantem placida suscipe mente Deum.

DE TRIVM, CRVCIS. 69

Tumq; caue, querulo mittas é pectore fumum,

Nam hospes fumosos deserit ille lares.

Deserit ille lares, fumum in quos saepe querela

Mens atrum pergit fundere victa malis.

Hunc fugiens fumus Gerasa discessit ab oris, Mat. 2.

d.

Qua mentem ob spurcum tempfit auara pecus.

Maluit & ciuem stygijs legionibus angere,

A Equore quam mersos tot perisse suos.

Quam animi torpor, brutorum funera ploras,

Fimibus & gaudes numen abire tuis.

Heu, tibi gens vecors pecoris iactura caduci

Maior, quam rerum ducitur esse patris.

Non te porcorum repletos agmine campos,

Et vacuas vrbes numine velle pudes?

Ne furor exagitet te, nec dementia tanta.

Ludat, christiada praemia quisquis amas.

Nec ceno, ut porcus, vitiorum inuoluere turpi,

Sordida gens ne Orci te petat hospitium.

Te petat hospitium, tumidasq; Acherontis in undas

A Eternum liceat te dare praecipitem.

Nam Barathri legio foedis hae excipit antris,

A quibus immunda corde recepta fuit.

70 DE TRIVMPHO CRVCIS.

Scilicet hospitij sic soluit debita spurci
 Dæmon, & hospitibus sic fauet iste suis.
 Namq; luto scelerum qui se inuoluere gaudent,
 Exitium Christus tale minatur eis,

Mat. 8.
 d. Dum pecus immundum porcos inuadere genti
 Tartareæ, in pelagus præcipitare dedit.
 Quas nè pati clades animi, quæ incōmoda censes,
 Cui fera gens Erebi hospita saepe fuit?
 Omnia nam putrido vitiorum rudere fœdat,
 Virtutem mentis destruit ista decus.

Ardua tecta ferox diuini euertit amoris,
 1. Pet. 4
 h. Hæc siquidem nobis crimina fœda tegunt,
 Ne pateant oculis diuini nuda furoris,
 Et stygijs pœnas vsquè luamus aquis.
 Diruit alta fidem sacrae fundamenta molis,
 Et tabulata spei dissipat ampla picæ.
 Nullaq; iustitiæ parent vestigia prisca,
 Nã cæca hæc scelerũ sordidus agger habet.
 Instabula uen mentem stygijs accōmoda brutis
 Verit, quæ fuerat regia munda Dei.
 Naribus occlusis diuũ purissima turma
 Dæmonis obscenas pectora transit haras.

Miratur vinc̄tā mule de more cathenis

Mentē humeris scelerum stercora ferre suis.

Saxa obdurati gyrare molaria cordis,

Sub nigra quā stimulis tartara demon agit.

Criminis & luxu velatam lumina ceco,

Ne pudeat visi forsitan opprobrii.

Latrinam fieri canosam demonis, in quā

Factitat hic facis crimina quicquid habent.

Heu latrinam, olim quæ muris vadiq; clausus,

Virtutum plenus floribus hortuserat.

Cant. 4.
d.

Mittebat similem paradisi nuper odorem,

Mulcebat roseo dulciter ore polum.

Cant. 4.
d.

Demonis ancillam brutalem pascere carnem,

Quæ pia curabat se modò nata Dei.

Affectus sathana proteruos scalpere mulos,

Vota Dei in ucos quæ pia pavit equos.

Hoc fortuna docet, fortis quam perculit heros,

Cui robur septem crinibus omne fuit.

Jud. 16.
d. ca.

Nam gens hebræis populis inimica Philiste,

Demonis ingenium qui retulere feri,

Hunc oculis orbant, & toto lumine priuant,

Et unctum duris funibus vrbe trahunt.

Jud. 16.
c.

Hinc stimulus cogunt lapides gyrare molares.

Ludibrium seuum, turpe ministerium.

Qua peragat demon lethales ordine fraudes,

Hic patet, incipiat vnde nocere viris.

Criminis illecebris mentem obcacare dolosis.

Demonis est semper lesio prima feri.

Pectoris inde molis praeduri subycit illam,

Vnde grauis fursur criminis ater abit.

Plal. 11. b. Impius & gyro vitiorum perpete fertur,

Fallitur eternum, turpeq; crimen amat.

Sortis & humanae perdit peccator honorem,

Crimine fit stulto bellua, turpis homo.

Plal. 48. Obscelus hunc vates testatur honore reiectum.

Ignara facuum mente referre pecus.

Gen. 1. d. Dedecus hoc culpa docuit, cum texit Adamum

A tumido pecorum crimine pelle Deus.

Dan. 4. Pascere cum & re gem brutorum more superbū

Curuato, faenum ore coegit agri.

Sisapis, o tantam procul, o procul exige pestem,

Et superis animi perge locare domum.

Et velut hospitium, pectus sine crimine purum,

Fortius & saeva construe clade Deo.

Non tali excipies præmi cariturus in aula
 Christum, se excipies lætus in arce poli.
 Nectare sub terris pensabit ab æthere dulci,
 Pœna tibi fellis quicquid acerba dedit.
 Iuxta mensuram sæui coeleste doloris
 Solamen curat reddere cuiq; Deus. psal. 93
d.
 Non superi dignus fiet dulcedine victus,
 Hic nisi maroris flumina sape vores.
 Nam Deus hebraeos satiauit nectare cœli, Exo. 16.
c. d.
 Nympha quibus fuerat potus amara diu. Exo. 15.
d.
 Nec prius & Christo flauentis munera mellis Luc. 24
1.
 Dantur, quàm fellis pocula plena bibit.
 Terreno lætus solamine quisquis abundat,
 Hunc simul æthereum vitæ habere Deus.
 Mens idco vatis terrestria gaudia prorsus
 Spreuerat, ut missis æthere digna foret.
 Mens mea (ait) sequier renuit solatia mundi,
 Vilia & hæc luxus præmia corporcos. psal. 76.
2.
 Hinc memor ipse Dei dulci meditamine pasci,
 Et merui cœli carpere delicias.
 Israel haud dulces suscepit ab æthere victus,
 Dum phariam capam ructat ab ore satur.

Dū quoq; panis adhuc fermēti suppetit expers
 Ille, Parctonia quem regione tulit.

3. reg. 19
 d. Tegmina cum Saulus repeiebat regia princeps,
 Tum vatis cassum numine pectus erat.

Abramiq; latent mysteria magna nepotem,
 Dum matris luxu languet inerte domi.

Gen. 28
 b. c. At superūm laetus descendens agmen in oras
 Immersas scalis, vidit & ille Deum;

Tempora cum rigida profugus sub caute locabat,
 Frigidus & nuda nocte iacebat humo.

Exo. 3.
 b. Parcere magna rubo flagranti incendia vidit
 Moses, haud sentes tædier igne comas.

Lambere flamma leui frondens innoxia tactu,
 Visaq; nulla pati torrida damna frutex.

Exo. 10
 b. Non tamen innocui mysteria percipit ignis,
 Exiit is donec regminacra ssa pedes.

Nosset ut hæc pastor flammæ miracula, iussit
 Exuuias pecoris demere calce Deus.

Exuat affectus pellem brutalis, oportet,
 Cernere qui propius res cupit ashereas.

Matt. 2. Nempe viris toto promissa est pectore mundis
 Perperis, & mundi visio læta Dei.

Sordidus é mediocollis, prausq; iubetur,
 Ne videat puris premia digna viris.
 Ut veritos proles fructus gustauit Adami,
 Debilis & stomachū, mēs iacet ægra caput,
 Numinis admonitus hinc dulces uomit esus,
 Vix valet æthereos nunc retinere cibos.
 Si velut illa mero potatur læta secundis
 Rebus, & aduersæ nil quoq; libat aquæ,
 In loca fortunæ subiens vapor alta superba,
 Internumq; caput, turbida cuncta facit.
 Ingenij vires, sensus, rationis & æquum
 Iudicium turbat, perplacidumq; statum.
 Mens virtute pio delirat regmine nuda,
 Hostibus & risus ebria sæpe mouet.
 Cum blanda ergo Deus propinat pocula fortis,
 Mentis, multã acris his quoq; miscet aquã.
 At cum ebri vomitus regnabit in æthere tuta,
 Tunc absq; aduersis prospera pura bibet.
 Cū bacchi ut sapiens medicus mera munera sano
 Dat, quæ nympha ægro nõ nisi myxte animis.
 Sed te ne lateat quantum mortalibus acris
Fortuna clemens consulat ipse Deus.

1. Pet. 1. b. Hac purgare studi terrestris ve ignibus aurū
 Facibus, & valeas qua probitate, patet.
 Gen. 22. c. Notuit hac nobis inuictum pectus Abrami,
 Dum nato præfert acria iussa Dei.
 Hac tibi scire licet quis teludat amore
 Ficto, quis stabili pectore fidus amet.
 Mitius hac dat homo poenas ob crimina caetus.
 Hic, quàm sub Barathro ferre minora datur.
 Maiores scelerum soluendi debita vires.
 Hic breuis humani poena doloris habet.
 Nempe dat inuitas scelerum post funera poenas.
 Hic sed liber agens has homo sponte luit.
 Tã nostris mala, quæ nigra patiuntur i vmbra.
 Manes, quàm picto distat ab igne calor.
 Non igitur stultus, qui quæ obcomissa sacerdos
 Supplicia imponit mitia, ferre negat?
 Si rex arbitrio, qui debet fore relinquit,
 Tentus vt, aut liber carcere soluat idem,
 Carcere qui tentus persolvere debita mallet,
 Antyciræ succo, hunc quis e gere neget?
 Prava datur. vinculis te solvere cuncta solutum,
 Debita, dum meriti viuis & ipse capax.

Serò at solvendum quicquid post funera restat,
Carcere detentus non nisi solvit homo.

Optio si detur puero, dum est verberare dignus,
Et pater ostendens dura flagella roget,

Num velit à seruo cruciari fustibus acris,
An magis ipse sua verbera ferre manu,

Nonnè sibi eligeret potius cruciator adesse,
A se facta minor quò sua pœna foret.

Quo quis se lædit, tormentum mitius vrget,
Quàm quod ab immani cogitur hoste pati.

Mitius vrget idem quanuis æquale feratur,
Nempe manus propriæ pœna leuamen habet.

Hic pietate Dei, terreno dum vimur orbe,
Ob crimen tortor sit sibi, cuique datur.

At stygio quicquid differitur in orbe luendum,
Id tortore reus durius hoste luit.

Prospera mortales fortuna in crimina pellit,
Hac tumido discunt spernere corde Deum.

Testatur psaltes fortunæ in crimina dextra
Plures, quàm læua sepe ruisse viros.

psal. 90.
b.

Sors homini forsam nocuit quia prospera primo,
nos Deus innumeris subdidit ipse malis.

Qui amēs sorte fuit placida, resipiscit acerba,
Cogitur ad speritum sæpe redire deum.

Hæc prohibet, nequis virtute superbiat amēs,
Pectora prosternit fortior alta solo.

2. Cor. 12. b. Hæc vetuit vano te Paule tumescere flatu,

Abdita dum lato pandit ad astra Deus.

Mat. 26 8. Hæc & ab imbelli docuit te victæ puella

Viribus haud stultè fidere Perre tu is.

Pectus & à lapsu gestas demissius illo,

Et tibi iam notus cauior inde manes.

102. 24c An plus numen ames socijs, bis, terq; rogatus,

Te reliquis humilis præposuisse times.

Mèri humili, scelerū quæ haud est obnoxia pœna

Conditio meriti dura perauget opes.

Vt meritū auget genitrix, et humillima virgo,

Peccatiq; expers, acria damna tulit.

Maxima te moueant felicis præmia belli,

Quæ scelerum læto pectore victor habet.

Apoc. 2. c. Nam scelerum dulci victorem neclare pascit,

Nobile, datq; Deus nomen habere nouum.

Jud. 15, d Sansoni latices fudit maxilla fluentes,

Qua prius hostilem vicerat ille manum.

Et melle inuito Ionatas genitore fouetur,
 Vt turba clades victor in hoste dedit. I. reg. 14
d.
 Aetherei properant Christo seruire ministri,
 Vt perijt demon hoc superante fugam. Mat. 11
br
 In Cruce nos recipit superũm rex brachia passus
 Corpore nos toto saucius ille vocat.
 Allicit indignum patrijs amplexibus orbem,
 Et placido nos conspicit ore viros.
 Est patris ira, Crucis iusto sedata cruore,
 Victus ab it facili iam pietate furor.
 Mitior ardētē linquebat Cynihias arcem,
 Vt rere terrestrem parserat igne plagam,
 Occiduas tepidus sese rapiebat in oras, Mat. 27
c.
 In Cruce cum dominus cœpit obire diem.
 Nēpe Deus insti mitescit sanguine nati,
 Qui nos irato torruit igne diu.
 Exinxit flammam diuini nympha furoris,
 Pectore quæ summi fluxit hiantē Dei.
 Nam patrē vt Christus flammescere cōspicit ira,
 Dāribus heu flammæ pabula criminibus,
 Nec rerum extingui lacrimis ab origine fufis,
 Nec nimio vinci posse cruore virũm.

Sanguine tū proprio lachrimas, & miscuit ūdā,
 Hisq; iræ accensas obruit ille faces.
 Digne tibi æternis peccator consule pœnis,
 Quò cadat ira Dei nunc tibi disce modum.
 Hic si te breuiore ferit Deus igne laborum,
 Et parat in flammās mittere tartareas.
 Colligè diuinum fidei citò vase cruorem,
 Et lateris vivam iunge patientis aquam.
 Misce imbrē mœsto lachrimarū è corde tuarū,
 Triplicetunc ambas vince liquore faces.
 Talibus & veneris rapidas extinguere flammās
 Imbribus, & poteris flumen auaritiæ.
 His quoq; Christi ades tumulū diffundat amici,
 His sine nil pœnæ mitigat vnda sacra.
 Per lateris cæsi portas in viscera mittit,
 Ad se quos propria morte redire cupit.
 Non aditus alià cœli panduntur in urbem,
 Quàm pia per cordis vulnera facta Del.
 Qui negligit tanta cœlos intrare fenestra,
 Rusticus, & demēs, hostis & ille sui.
 Nil tamē ingrati summā pietate mouemur,
 Munera nec domini spernere tanta pudet.

DE TRIVM. CRVCIS. 81

At magis insani dominum quò spernimus ipsū

Nos magis hoc querit, pluriſ & ille facit.

Tæu malè dum natus patrias fugit improbus ades,

Quem sibi mille pater vult reuocare modis.

Sive pium medicum spuris dum sordidat æger,

Quem studet insana sponte leuare febrī.

Mortis & exactæ suspendiū syngrapha ligno

Christus, & affixit crimina nostra Cruci.

Dux ille hebræus belli intractabile fulmen,

Torpentis Syriæ crimine pernities,

Quinq; simul victor suspendit stipite reges,

Cum fines intrat lacte fluentis humi.

Horum ceruices contundere calce superbas,

Mittere principibus iussit & inde metum.

Commeritas pendens vterice dat arbore poenas,

Dum mouet Absallon impia bella patri.

Hic fuit exitium sathanæ Cruce tale minatus

Exitus, in sanctum qui tulit arma Deum.

Sensibus & perdi cecinit dominantia quinque

Crimina, quæ cœli regna subire vetant.

Horum colla iubet socijs calcare superius

Ductor, & hostilem nil timuisse manum.

E

Col. 2. 8

101. 16.
des

2. 12.
18. b.

Luc. 2.
10. c.
101. 16.
2.

Est. 33. b. *Quae pater imposuit viciorum pondera nato,
In te Crux humeros huius leuat ipse suos.*

Rom. 3. a. *Sanguine peruersis iusto pro gentibus haustus
Crimen ob alterius victima factus obit.
Vnus pro multis patrias committit iras,
Crimina diffusos nostra cruore tegit.
Ne detecta pater iustus crudescat in ista,
Et nos aeterni puniat ille malis.*

Luc. 23. c. *Aether a pro turba precibus complebat & hoste,
Prouocat & supplex in sua vota patrem.*

Heb. 5. c. *Quem pater exaudit lachrimosa voce precante,
Cui veniam nostri criminis ipse dedit.*

*Quid neget hic nato, palmas qui monstrat acuto
Traiectas ferro, saucius atque pedes?*

*Serta vepres duros, & hians in pectore vulnus,
Membraque vulneribus omnia laesa feris?*

Luc. 23. c. *Onoua sed pietas, facinus dum sauius audent,
Tunc veniam Isacidis orat oblita sui.*

*Nec caelum rogitat, succurat iniqua ferenti,
Nec cruce vindictam mitis ab hoste petit.*

*Cristus & ante pius crudeli prospicit hosti,
Quam lachrimis matris consulat artonite.*

Nam moriens tales mittebat ad æthera voces,

Lucæ
23. e.

His pater insanis parce benigne viris.

Nec Crucis excludas queso mitissime domus,

Figere qui seue me vduere Cruci.

Hostis apella sui clamabat, & istius in nos,

Matæ
27
c.

Et nostrum veniat sanguis in omne genus.

Tu Pilate manus insons nunc ablue iustas,

Culpe siquid erit, poena sit Isacidum.

Iustitiæq; rigor solymorum attendere voces

Non sinit æthereum sollicitare patrem.

Cedere sed Christi pietas mitissima votis

Admonet, & rapidas deposuisse facer.

Tum pater his precibus diuersis saepe rogatus

Deniq; prognatum præualuisse iubet.

Præualuisse iubet, querula sed funere nati

Iustitiæ fieri præcipit ille satis.

Vultq; adeat natum læsum seruandus apella

Quemq; Cruci affixit, postulet huius opem.

Et Cruce non habeat melius, nec certius ille

Fortuna cassus turbine confugium.

Si Crux & Christum fauit cadentibus alma,

Quod venia vacuum deseret illa seclis?

Mens ergo infanda quem torquet cōscia culpæ

Is ne desperet, currat adire Crucem.

Cum res sic hostis, curetq; negotia Christus,

Est minor heu matris, seraq; cura suæ.

Mach. 27. c. Iam non am explebat phœbus teterrimus horam

Aurea iam picea texerat ora face.

Lumina cū Christi compresserat vltimus error,

Fugerat heu vultus, fugerat ore color.

102. 19. Aspicit ille tamen matrem moriturus amatam

Illam acie solam deficiente notat.

Illius aspectu morientia lumina pascit,

Mœstus & orbat & condolet ipse malis.

Nec dulcem matrem, pauidos nec oblitus amicos

Iam morientes ales fundit ab ore sonos.

Pars animæ nostræ, nati si mater in ipsam

Quicquàm iuris habent vltima verbatui,

Parce precor lachrimis, vixi, cursumq; peregi,

Aeterna statuit quem mihi lege pater.

Ac rita compleui superi mandata parentis,

Humanum reparans deniq; morte genus.

Me sic afflictō placuit succurrere rebus

Olliq; afflictis imposuisse modum.

Desine flere, meo coqueris iam sanguine tristis,
 Sæuius & lachrimis ne coquar ipse tuus.
 Nostra tua grauius cadis præcordia fletu,
 In Cruce quàm clavis durus apella suis.
 Nil fero in exitio moriens crudelius isto.
 Est tua vel summū nunc mihi pœna malū.
 Est par sola illi nostra obcæcatio gentis,
 Perditioq; Crucis visa remota bonis.
 Nunc lex seruetur, prolem quæ de lacte recusat
 Materno, lachrimis sic magis ipsa coqui.
 Venditor ille mei raptus ploretur in Orcum,
 Non ego, qui cæli clara sub astra vocor.
 In nunc, & dictis mœrentia pectora mulce,
 Tyronumq; animos spe reuocare stude.
 Durare, & se ipsos rebus seruare secundis,
 Fœdis fragūq; iube pellere corde metum.
 Ne timidi cedant fortuna impulsibus acris,
 Sicq; animus fortis, sufficiat quæ malis.
 Vix triduum, ut credis, me mors properata tenebit.
 Nam referet vitæ tertia dona dies.
 Tunc læti aspiciens me viuum rursus amici,
 Damna quæ gaudiloqui pectore mœsta feret.

Deut.
146.

Plat. 29 Praecipuit vates hos maestos vespere fletus,
 Gaudia at aurora magna iuvene fore.
 Sanguis namq; meus fusus nunc vespere mortis
 Omen venturae prosperitatis habet.

Math. 16. 24 Qualis se occasu roseo cum purpurat ore
 Sol, fore tranquillum nunciat ille diem.
 Tristitia ver hyemis veniet post tempora laetum,
 Haec dubijs focys tu fide certa refer.

103. 19. At nunc discipulus, mihi quo non charior alter,
 Hic tibi virgo loco filius esto mei.

Omnis infelix haec comutatio rerum,
 Pro diis ignotus numine nauta datur.
 Tollitur immensum nutu qui dirigit orbem,
 Redditur incerta qui mouet aere ratem.
 Tollitur, & scelerum letho qui damna resarcit,
 Extat, qui tritum rete resarcit acu.

Seuus & aethere patri committitur hostis,
 Ab vili est genitrix credita remigio.
 Quae rerum esse magis poterit mutatio dispar?
 Quae fora commerti tale tulere genus?
 Quae tulit infelix fortunae vulnera tanta?
 Quae precor est mulier seuius icta malis?

O quàm virgo senem sentis tibi vera locutum,
 Mens cadet, ut gladio, cæsa dolore tua. Luc. 2.
c.
 Quæ Bethleæa dedit partu tibi gaudia tellus,
 In lachrimas subitò Golgotha verit atrox. Luc. 2.
8.
10. 19. c
 Acce Maria tibi nomen bene conuenit ipsi,
 Nam tibi conditio prorsus amara fuit.
 Acce Maria quidem nomen tibi fellis & instar,
 Lactesed id nobis, mellequæ dulce magis.
 Silex è nido pullos auferre tenellos,
 Parcere sed matri, saluã & abire iubet, Deuter.
22. c.
 Christe quid ad tantæ matrem consarita luctus
 Fers tecum, ex animem vis & adesse cruci? 10. 19. c
 Vis tamen hostiliæætu post terga ruenti
 Intactos socios cæde manere domi. 10. 18. a
 Virgo quid illa crucis genitrix mactatur ad aras
 Vno cum nato Mose verante die? Reuit.
22. d.
 Te satis hæc dominum legis mutatio pandit,
 Mosis & arbitrio iussa subesse tuo.
 Sed num discipuli, volucrestibi pluris, & hostis,
 Sic quoq; ouis, genitrix quæ tua virgo, decet?
 At genitrici (inquis) charæ geminare sub astris
 Præmia sic tristi læta dolore volo.

88 DE TRIVMPHO CRVC.

Ne ferat & mortis tollenda sub astra dolorem.

Hunc semel est tristis funere passa meo.

103. 19.
14.

Non mea senserunt precordia mortua vulnus.

Hasta, sed matris, qua tulit ista necem.

Vos truce quæ natos ploratis cæde peremptos.

Hoc versate orbe virginis exitium.

Virginis exitium vestris componite damnis.

Id corda immani moesta dolore leuas.

Ferroque extinctos aque vos fertis iuuenta

In pulchris genitos floribus ante diem.

Nam virgo illa suum raptum nece vidit acerba.

Sub viridi ætatis vere perire satum.

Omnes exuperat matres gravitate malorum.

Quæ nati est seuo funere passa sui.

Christus ut ipse virum princeps mala dura feretum.

Sic quoque feminei agminis illa fuit.

Inque Crucem Christi quisquis cum virgine fertur.

Aethera ne querulo compleat ille sono.

Quem domina seruum fortuna fulmine caesa.

Non pudeat luxus carpere velle iuges?

Nil manet in prolem sathanae ditionis Adami.

Colz. e

Quæ nos, vrgebat, syngrapha rupta perit.

Exactor siluit, perij; vectigal iniquum,
 In festum baculum fregit in hoste Deus. Esa. 49.
6.
 Humanæ quantum iulerit ratione salutis,
 Tu Crux, nos quanti fecerit ille, doces.
 In Cruce nō aliter dominus, quā sanguine soluit,
 Divini rapuit quicquid honoris homo. Psal. 69.
2.
 Vultu fragi precium, sicut olim quinq; redempti
 V ulnera quinq; Dei praeinuere viris. No. 1. 2.
 Nā his redimī s Christus nos, ligno. soluit in alto.
 Quæ iusti exegit aspera pœna patris.
 His quoq; per soluit scelerari debita mundi,
 His Erbi æternum emit & exilium.
 A Ethere nam trudi proles latronis Adami,
 Exul & includi sub styge digna fuit.
 Orciq; ad furcam duris percussa flagellis,
 Collaq; commeruit fune ligata trahi.
 Ut quæ his eriperet miseram pietatis amator,
 Ipsa est dignatus omnia ferre Deus.
 Indicat affixus Christus cum furibus in sons, Mat. 27.
E.
 Furta sua causam nostram fuisse necis.
 Nā genitū mittit tradendum in vincula morti,
 Furta cui reperit rex aliena manu.

90 DETRIVMPHO CRVC.

Quisquis enim furti custos offenditur, ille
Det furis poenas, ac rita iura volunt.

Ergo quid haud serui fugiebas iã gere furtum?

Num telex latuit Christe seuera patris?

Mat. 9.
2.
Mar. 3.
c.
Luc. 19.
2.
psal. 31.
2.

Quid prauos mulces? horũ quid prædia quaris?

Famosas furum quid iuuat ire domos?

Quid tibi defectus deliri ascribis Adami?

Quid tua seruorum crimina sepe vocas?

Pallia quid properas nocui vestire latronis?

Nota quid iniusti tollere signa viris?

Rom. 8.
3.

Numen namque tuum natura criminis expers

Peccanti similis texerat omne caro.

Cur pater astringis natum pro fure catenas?

Quid rapuit, cuius auhor & ille malis?

Iustitiæ veræ genitor responder, opmor,

Pauper soluendo non mihi seruuserat.

Sanguinis hæc precium lethalia debita iusti,

Non satis argenti soluere pondus erat.

Copia non deerat frustra fundenda cruoris,

Flegmate nam mixtus criminis ille fuit.

Æthereus puro manauit sanguine solus

Agnus, qui scelerum nescit habere notas.

Quæ patris immensum posset sedare furorem,
Victima dum pravo nulla suborbe foret.

Ecce pater venio mersas iustissime terras,
Natus ait, sciam pronus adire necem.

Psal. 136
a

Per me quæ placuit sophiam tibi condere nutu,
Isq; miser per me nunc reparetur homo.

Ioan. 3

Ob me si tantam mouit liuore procellam

Ionx. 1
d.

Hostis, sedetur sanguine quaeso meo.

Panarum tumido demergar in æquore solus,

Quò gens salua poli cætera litus eat.

Quiq; fui in terras scui tibi causa furoris,
Nunciubeas, ira sim modus ipse tua.

Dû vulnam quæ meû sapientis nomẽ Adamus,

In mala te meritò tanta iubente ruit.

Gen. 3
a.

Humanone aliud rursus pro plasmate condas,

Gentis vt ob crimen contigit ætherea.

Nunc homine elatas superum reparato ruinas,

Psal. 109
a.

Ne tanta humanum pellito sorte genus.

Angelus à culpa nescit se vertere durus,

Quæ semele legit, mordicus usquẽ tence.

At sub recta leues flectit post crimina gressus;

Et manet ipse capax spontè doloris homo.

92. DE TRIUMPHO CRVC.

Est. 31.
b. *Mentis inops ergo, quicquid delirat Adamus,*
Plecteris diuissu virgine nate patris.

In te omnem genitor effundit pectoris iras,
Soluere te famuli debita quæq; iuber.

At manus horrescit, calamus, refugiumq; papyrus
Dum poenas summi scribere temo Dei.

Luc. 22.
c. *Perfidus hunc prodit crudelibus hostibus ille,*
Quem rulerat magno nuper honore pius.

Iunxerat et primis socijs, queis subdere mundum
Immensum statuit sub ditione Dei.

Mat. 26.
b. *Sanguine qui captos emit, qui condidit aurum,*
Venalis paruo ponitur ære foro.

Pactus grande nefas parua mercede cruentus.
Discipulus paucis vendidit ære Deum.

Prouocat emptorem, linqvit precium que tonantis
Eius in arbitrio, vilis ut ille rei.

psal. 54.
c. *In caput insidias moliur numinis, à quo*
Ingrato dulces sumpserat ore dapes.

1o3. 18.
c. *Colla Dei summi funis durissimus arcet,*
Qui scelerum soluit vincula seu a reis.

Mat. 27.
d. *Carcere & estretus, claustrum qui rēpit Auerni,*
Ludatur & coetus gloria syderei.

- Sydereoquē oculos priuatur lumine rectus,
 Quo phæbus lustrat cuncta iubente nitens. Luc. 28
b.
- Sequoquē diuinet ferientem lumina vittis
 Illi velato, ganeo sæpe iubet.
- Qui videt humani solus molimina cordis,
 Numine qui datum pectora solus agit. 2. par. 6
c.
- Qui valido terras sustentat, & æthera nutu,
 Hunc nudum ad pilam ludio funeligat. Ios. 19. 2
- Sydera qui torquet magni dominator Olympi,
 Cæditur ut seruus verbero fuisse Deus. Mat. 27
c.
- Pulchrior & phæbo, speculum sine labe coruscū
 Sputorum fædo mergitur atque Deus. Mat. 27
d.
- Cuius sydereos cæli vult regia vultus
 Cernere, in hos putridū ganeo rheuma vomit. Mar. 16
b.
- Sputaque diuinum vultus populatur honorem,
 Quem nati afflarat corpus in omne pater.
- Hanc lacerat faciem turpissimus heluo pugnix,
 Quam superūm cætus pronus adorat humi. Ios. 19. 2
- Vilatro dat poenas furti cum furibus acres,
 Qui cumulat largus munere cuncta suo.
- Qui creat & syricum, pulchrè qui lilia vestit,
 Vestibus hunc tritis nudat auara cohors. Mat. 6.
d.
Ios. 19. c

- 103.1.2. Aura qui vegetat vitali cuncta benignus,
 103.19. Cassalhuius supero lumine membra iacent.
 G. Què mare, què telus, vacuè patètia tractus
 3. reg. 8 Atria, cœlestis nec plaga tora capit,
 c. Exanguè potuit paruum seruare sepulchrum,
 Mat. 12 Donec lux terra tertia solis adit.
 c. Hunc crucibus tradunt vincitum licetoribus illi,
 Mat. 77 2. Colla quibus misero soluerat ipse iugo.
 Exo. 14 Scilicet ut sauis taciturnum morsibus agnum,
 G. Turbaquè crudeli dente lupina vorat,
 Sic sibi promissum lacerat sine crimine Christum
 Saeva hebræorum trigrude turba magis.
 103.18. Ecce manus trahitur geminas post terga reuictus
 c. Pellitur in varios iudicis ille lares.
 Hostis turba ruit, certatquè illudere capto,
 Conuictiquè nouos quærit iniqua modos.
 Non tulit hanc speciem furioso pectore Petrus,
 103.12. b Nec ferro iratus temperat ille suo.
 Nam medium sese iactat furibundus in agmine,
 Nititur & dominum soluere morte suum.
 Arreptumquè enses diros detorquet in hostes,
 Numen & auxilio credit egere suo.

Amputat auriculam iniustus uictoris iniqui,
Cui tamen infesto cadere colla putat.

1cā.18.
b

Parcere nam tanto scelere, uel talibus ausis
Nil obstare nefas iudicat esse graue.

Produce munifico præclaræ occumbere morti
Ingenui, & grati militis esse putat.

Hostis & indeleuans fœdatum sanguine ferrū
In bellum socios sic uocat acre suos.

Nūc moriamur (an) nūc ī media arma ruamus
Cum nostro est nobis gloria rege mori.

Si uitæ occiso quis nostrum principe parcat,
Æternum infamis dedecus iste feret.

Christus at immanes dictis mitissimus iras
Increpat, & gladium condere pelle iubet.

1cā.18.
b.

Tum medicis casam restaurat tactibus aurem,
Infamem plagam curat & ille pius.

1. luc. 22
f.

At nequē diuino numen medicamine nouit,
Nec cœpto insano destitit agmen atrox.

Quin rabiem cæcā donis, geminat quē furorē,
Crescit & in numen seuior ira piūm.

Cædiur hic faciem rutilantem, talia Christo
Præmia curatæ auris apella dedit.

1cā.19.
a.

- Mat. 27
 d. Ridiculo scepro nimium ridetur ab illis,
 gen. 49 Sceptra quibus regum vera tenere dedit.
 b. Tolle bis hunc, clamâ, Thebas qui saepe regenti
 102.15.c
 Exo. 17.a Intonuit, populum mitte tyrannæ meum.
 In dominum tui poenastum sanguine poscentis
 Quos cura ad vitam reddere morte fuit.
 102.19.
 c. Huius & imperio Romæ præferre senatum,
 102.18.g Hoc furcæ extincto vivere tædæ volunt.
 psal. 114
 b. Ob quos extinxit reges, prostravit & vrbes,
 et 140.b Quos voluit cunctis præposuisse viris.
 102.19.f Acris ei mittunt silenti pocula fellis,
 Exo. 16.
 c. Nectare quos superopauerat ipse diu.
 psal. 119.
 b. Et quibus in fontes conuertit saxa fluentes,
 Num.
 20.b. E rigida dulces caute refudit aquas.
 102.18.c A Eternis latro vinculis, & carcere dignus
 Funibus æternum numen ubique trahit.
 Mat. 27
 d. Luditur à stultis summi sapientia patris,
 102.12.e1 Sauciat innocuum verberare saepe reus.
 Mat. 27
 d. Sordidus in purum detorquet ab ore salivam,
 Enecat hic vitam, qui necesse dignus erat.
 Hanc manus vasti iunxerunt fœdera mundi?
 Harum opus est toto quicquid in orbe manet?

Ernunc heu duris patiuntur vulnera clavis, Ioã. 19.
d.
 Brachia lethali pulchra fluore nigrant.
 Vosné pedes cœlū premere, et vaga sydera sucti,
 Aurea recta poli; cœlicolūmque domus,
 Tam sœuæ immanes perpeffi cuspidis ictus,
 Sanguineoque arens sparguis imbre solum? Mat. 27
d.
 Hei mihi qualis erat, quantum mutatus ab illo
 Christo, monte decus qui induit æthereum. Mat. 17
a.
 Vel Solymes venit ramis, & vestibus urbem
 Strata diuinolatus honore via. Mat. 21
a.
 Nec poterat mater fœdatum agnoscere vultum
 Nati, vox solum nota gementis erat.
 Tantane iustitæ libuit despectio terris?
 Quò fas? quoné metus, què pudor omnis abii?
 Et quando in terris rerum confusio tanta?
 Quæ tantum est ætas ausa parare nefas?
 Num Deus in natum te nunc sententia charum
 Instabilis potuit vertere more viri?
 Num te promissi subeunt obliuia magni?
 Quidné potest dictus firmitus esse tui?
 Certè huic pollicitus regni felicitis honorem
 Es, maris, & terræ, imperiūmqüè poli.

At iacet (infandum) trita nunc vilior alga,
 Vertitur heu regni fastus in opprobrium
 Cunctus in immeritū terrarū in seuit & orbis
 Nec fert oppresso fortior aether opem.
 Hic pietatis honos? sic natum in scepra reponis?
 Hac fuit in prolem cura benigna patris?
 Natū (inquit genitor) sic charū ī scepra repono
 Et crucis opprobrio clara sub astra fero.
 Promissique memorantis hunc contero dānis,
 Nequis cælum aliā feruus adire putet.
 Aethera sed nato placuit si vendere pennis,
 Cur famulis cœlos mitius ire licet?
 Mitius arelicet cœlos, cui præmia regnis
 Aethereis statuit danda minora Deus.
 Quod tritū à paucis latuit nos sentibus horrēs,
 Quæsitum luxu stulce & inerte fuit,
 Per saxa, & rupes vitiorum errantibus altas
 Arduū ad astra Deus sanguine signat iter.
 Sputa tibi, vepres, alapa, fel, verbera, sanguis,
 Crux monstrat cœli, morsque cruenta viā.
 Ordine nanque Crucem, pilā, præfixit & hastā
 Christus, & his patuit semita dura poli.

Quò pergis,merso dum viuis in orbe viator,

Si non illa tuo tramue signa vides,

Luxibus & languet, nec te fortuna cruentat,

Tartara, crede mihi, non petis astra poli.

Hic me deficiunt animi, mēs labitur ægras

Horreo, dum memini, quæ tulit ipse Deus.

Quæ malaperpeffus fuerit productor olympi.

Donec mortali mole grauatus erat.

Hæc animi victus quoties euoluere tento,

Omnia me circum pallida cerno nigrens.

Omnia lucigenæ duos miserescere casus,

Funus & authoris plangere cuncta sui,

Omnia cum tristiluctus consortia matre

Ferre, suisquæ nimis condoluisse malis.

Omnia vindictam tanto de crimine velle

Sumere, pro iusto bella mouere Deo.

Quæ nisi cõprimiret mitis moderator Olympi,

Percita Iudæam protinus obruerent.

Protinus obruerent, maioresquæ illa dedisset

Pœnas, quàm veneris Sodoma labe dedit.

Gen. 19

Atra namquæ caput roseum ferrugine solent

Occulere, & lachrymis cerno madere poli.

Luc. 23

- Hunc solito citius tenebrosam inducere noctem
 Mat. 27
 c. Ne peragat tantum seuus apella nefas.
 Tres siquidem reliquis breuiorem percipis horas
 Mat. 27
 c. Infaustum piceo reddidit ore diem.
 Qui stans in plures lucem protenderat horas
 Iof. 10.
 c. Donec tota cadens gens inimica perit.
 Frangere namq; deus non differt stamina vitæ
 Differat ut quisquam poenituisse mali.
 Nestoreos Vlli largus nec prorogat annos,
 Proroget ut crimen tempus in omne suum.
 Heb. 6.
 b. Aut scelerum Christum suspēdat stipite rursus
 Nā vult hunc cedi, crimina quisquis amat.
 Qui scelerū victor prosternat protinus agmē
 Et maculas tristi criminis imbre lauet.
 Inq; dies subeat virtutum culmina maior,
 Et pareat in celso præmia magna polo.
 Cerno q̄ti mœstotremefactas murmure terras
 Mat. 27
 f. Ferreq; scissuras tristia saxa graues.
 Rupes insanis per rumpere fluctibus altas,
 Et cupidum meris æquor abire suis.
 Fulmina condensas nubes, nimbosque minata
 Vndis velle ream perdere rursus humum.

Quod tamē horrescit tellus, quod et astra videre,

Hoc patrare scelus non pudeat Isacidas.

Quem Solymi pellunt duro de pectore saevi,

Huic lacus video saxa parare sinus.

Mat. 27
f.

Quem nudum hebraei suspendunt stipite diri,

Hunc regit umbrifero Cynthius ore pius.

Io. 19.

d.

Quam res deplorant rationis lumine caesa,

Hac nimium gaudet durus apella nece.

Luc. 23.

f.

Exclamare liber. serpentum perfida proles

A muto insonti parcere disce Polo.

Quid potuerunt homines in te committere tantū?

Quo scelere heu natum sic pater alme feris?

Quisne furor potuit numen, quæ culpa verè dū,

Quenam vistantis subdere tanta malis?

Sed domini hoc potuit pietas, non crimina serui,

Nam tulit hæc maius crimine supplicium.

In numeris siquidem redimendis orbibus esset

Sufficiens summi paruula pœna Dei.

Pessima plura forent astris si crimina, posset

Numinis exiguus cuncta piare labor.

Tantum te pietas miserantem incōmoda nostra,

Tantus adegit amor lux & imago patris,

Vera Dei ve soboles, verus Deus æthere missus,
 Tam causa velles aspera ferre mei?
 Miis & in terris tam indignos voluere casus,
 Nilq; exors vitæ ducere sponse mali?
 Diuinumq; caput tantis submittere pœnis,
 Vt que tua auferres crimina nostra nece?
 Nos verita dulces decerpimus arbore fœtus,
 Tu cruce mixta Deus pocula felle bibis.
 Crimine nos patris nostro irritauimus iras,
 Tu pie flectis eas sanguine Christe tuo.
 Qui toti aduenies olim datus arbiter orbi,
 Iniusti arbitrium iudicis acce subis.
 Omnia qui vita donas, qui crimina nescis.
 Heu scelerum pœnas morte furente luis.
 Totus es affectus pœnis tu criminis expertus,
 Cuius supplicium omnia membra ferunt.
 Sic soluis, membris quicquid peccauimus omnes,
 Inque patrem cunctis viribus æthereum,
 Acris hyēs, virgo qua te in lucē adidit, augur
 Infausta istius heu tibi cladis erat.
 Hanc quoque primatuo teneri signauit ab ortu
 Sanguinis octauo fusio facta die.

Mat. 27
b.

Luc. 24
c.

Mare velut nubes Phœbo surgente rubescens

Mat. 19.

Messibus infestas dira minatur aquas,

2.

Sic te sol nascente cruor diuine profusus

Nubila prædixit tempora morte tua.

Et te qua puerum reges coluere Sabai,

Mat. 2.

Mœsta fuit mortis nuncia myrrha tua.

b.

Diuino ramus venienti sparsus in urbem

Mat. 21.

Fastu portendit hoc crucis opprobrium.

2.

Eius enim generis truncis (ut cernis) apella

Crudèle heu furcam nunc tibi condit opus.

Tantæ molis erat diuinam condere gentem,

Et scelerum regnum tollere iure vetus.

O dolor, heu species inhonestæ, indignaque visu

Eia. 11.

Vltimus opprobrijs fit Deus ipse virum.

Heu scelus, heu crudèle nefas iacet altus Olympi

Luc. 23.

Rector, & immanis fertur ad astra latro.

c.

Cui tantum in superos licuit? cui spernere cœlū?

Quis mouet in sanctum impiabella Deum?

Vnde precor terris audendi copia tanta?

Cur valido libuit talia ferre polo?

Cur pater hanc speciem pateris iustissime? cur nō

Aetheris in solymos machina tota ruit?

Cur non terra imo hos viuos absorbet hiatus?

Pontus & insanis obruit vltior aquis?

Num. 16.2. Nō scelus hoc maius, q̄; quod fuit ausus honoris
In Mosen cupida mente patrare Coras?

Num. 16.2. Nonne hunc cum socijs furibundo obsorbuit ore,
Viuumque in stygias terra retrusit aquas?

Gen. 19. Non scelus hoc superat veneris commissā nefāda,
Sodoma qua flāmis, sulphure & vsta perit?

Gen. 7. Nō scelera hoc superat, quibus oēm procius orbē
Numine submersit vnda iubente tumens?

Nam scelere hoc scelerum summā cōpleuit apella,
Nec, quò vterā possit pergere, crimen habet.

In dominum, fautor, tigris crudelior omni,
Sænior Isacidūm vulcure turba fuit.

Hostamen ætheri vincit patientia patris,
Qui sinit & natum tot mala ferre suum.

Nam rabie stupidus solymorum cogito se uam,
At magis attonitus mæ Deū ingenium.

Plal. 91. Author erat rapidæ vndictæ asperrimus olim,
2. Nunc pietatis habet mitis signa Deus.

2. Cor. Nam leo, rhinoceros quondamq̄; fuere feroces,
Nunc agnus mitis signa, columba Deo.

*Illaq; mutauit, mortalescum induit artus,
Et sensu expertus fert mala nostra Deus.*

Nūchomoplus hominū factus miserescere castis Heb. 2.
d.

Cœpit, & afflictis mitior esse viris.

Sed magis illa sacropatuere insignia ligno,

CruX nobis mitem reddidit vna Deum.

Vt Crucis est duris detentus in arbore clavis,

Tunc agnoparcit mitior ille reis.

In Cruce nā mortens deleuit crimina Christus,

In nos quæ superi causa furoris erant.

Blandescit carnis iam vinctus fune caduæ

Rhinoceros gremio virginis æthereus.

Non hunc hebræi nodosa veste ligarent,

Ioh. 8. a

Illani implicitus blandius antè foret.

Luc. 3.

Cerneret ad lignum vinctū non Golgotha durū,

Ni Eufrata ad ventrem virginis antè Deū.

Opictas summi nobis malè cognita patris,

O bonitas hominum tot neq; victa malis.

Vt famulo parcat, statuit non parcerenato,

Rom. 8.

Vt seruum curet, vulnerat ille satum.

1.

Illum quò soluat vinclis, hunc carcere claudis,

Hic hominum lusus, fiat vt ille decus.

Psal. 21.

b.

Mat. 27
c.

*Illum quò excipiat, clamant è hùc stipite linqvit,
Ah perit hic iustus, viuat vt ille malus.*

*In me nimbipotens, in me conuertito ferrum,
Prauusego rotas, nescius ille mali.*

*Nescius ille mali, prauos reuocare proinde
Solutus ab imperio criminis ipse potest.*

Leuit. 9
2. & 17.
c.

*Cum lex mactari vitulum pro crimine iussit,
Portio cui varij nulla coloris erat,*

*Attamen in terris patrio de semine natus
Visus erat scelerum nemo carere notis.*

*Demonis augendum diri per sæcula regnum,
Nec veniam docuit criminis ipsa fore,*

*Donec sub terras cælo venisset ab alto,
Qui maculis liber erimini vsquè foret.*

*Nam Deus vt nullum terrarum aspexit in orbe,
Qui equaret meritis crimina foeda virum,*

*Aethere dimissum natum librauit ab alto,
Et commissa equa nostra bilance Crucis.*

*Nã sceleris quicquid stultus comisit Adamus,
Rerum à principijs huius & omne genus,*

*Ad te spe gressit vincendi Golgotha demon,
Imposuitquè sua parte bilancis idem.*

Si tantam scelerum motem quis fortè videret,

Horreret niueæ frigidus instar aquæ.
 At pater huic moli pilam cœlestis, & hastam,
 Opposuit clauos, victor & ille crucem.
 Omne ferunt Christi meritorum crimē in altū
 Pondera, & humanis sunt grauiora malis.
 Pondere si meritum superat tua crimina parū,
 Et te præcipitem regna sub atra ferunt,
 Malleum, & inde crucis duos cū cuspide clauos
 In scelerum pondus lance repone graue.
 Si quid abesse vides meriti, virtutis egeo,
 Ad meritum intrepidus magna recurre crucis.
 Tantus ut ergo Deus persoluit debita seruis,
 Quod repetat demō saeuus ab hoc, quid erit?
 Debita si scelerum teneatur soluerē plura,
 Sydera quàm supero clara sub orbe micant,
 Et piger acceptas reddat sine fœnore drachmas, Mat. 23
 Fiat quē aeterni debitor exitij,
 Nenimum in toruo peccator ab hoste vocatus
 Horreat in liem, nam Cruce victor erit.
 Hoc igitur pauper qui alieno astringitur arc,
 Qualibet aut patitur crimina dāna miser,
 Aetereum properet securus adire Dauidem,
 His nam oppressorum se facit ille ducem. 1. reg. 22. 2

Se facit ille ducem, solus victricia fortes

In scelerum turmas suggerit arma suis.

Dæmone tum scelerum superato principe soluit

Bellorum spolijs debita quæquæ patri.

At si soluendum quid fortè relinquitur, amplis

Ipsam thesauris sufficit ille Crucis.

Nam Cruce diuitijs meritorij, & sanguine partis

Ponderis exuperat crimina quicquid habent.

His superi rebus ditata ecclesia sponsi

Subuenit indignis prouida sponse satis.

Guttula si potuit morbos curare cruoris,

Tot mala quid vitæ prodige Christe subis?

Nunc homodiçta memor duri solatia casus,

Præsidiumq; malis dantia sume tuis.

Tanta Deus voluit nobis succurrere passus,

Et nihil intactum linquere sponse mali,

Quò foret exuberans nimium reparatio mūdi,

psal. 129

Gratior & nobis, dignaq; laude magis.

Vt plus vipereo vitaret crimina morsu,

Quàmq; inuisa Deo sint mala, nosset homo.

Vt dominum socium iucundum seruus haberet,

Dum misero qui diuis ferret in orbe mali.

Neuè malis ledi nimium quereretur acerbis,

Is cum plura Deum cerneret antiè pati.

Si quis plura ferat mala, quàm sunt sydera cœli,

Non tamen æquabit, quæ Deus ipse tulit.

Quã dedit ille iugum legem, non saxa vocauit Mat. 23.
d.

Christus, quippe solent hoc duo ferre boues.

Ille mali pondus seruo non omne relinquit,

Quin humeris partem suscipit antiè suis.

Quosua colla viri subtraxit pondere fessi?

Cui fuit omnipotens iniugis ille Deus?

Sic Deus attenuat, duros molitq; labores,

Temperat humana sic graue sortis onus.

Si tibi diuinæ mitescant pondera legis,

Vis, refer in socium ponderis ora Deum.

Quis iugadeficiat quæuis portare minister,

Colla quibus subdi conspicit alia Dei?

Hoc tamen exemplum prælatus despicit ille,

Qui graue subiectis omne relinquit onus.

Pondere non socios vacuus stimulare iubetur,

Sed prior intacto subdere colla iugo.

In stimulos populus calcem detorqueat acutos,

Nec pia maiorum spernere verba timeat.

Mat. 23

2.

*Sistimulis urgent, digito nec pondera paruo
Tangunt, & luxu semper inerte pigrent.
At cervicem oneri subdi si conspicit horum,
Stare pudet, longam cogitur ire viam,*

Mat. 27

d.

*Nam prius vrbe crucē dominus portauit iniquas
Tradidit & pariem ponderis inde lybi.*

Mat. 11.

d.

*Onimis attriti properate laboribus ad me,
Clamat, hos solus sum recreare potens.
Durior hic saxis, ferro, sit durior arc,
Cuius non pieras pectora tanta mouent.
Quis né sequi spernat regis tã signa benigni?
Et quis eo rupto fœdere abire velit?
Nam superus fecit vexilla ex sindone princeps.
Eius qua rectum corpus inane fuit.
Rex idem hæc superum crudelē crexit in hastã,
Quæ dium infixis viribus acta latens.
Fixit & hæc clauis hastæ, lorisq; ligauit,
Queis ligno affixus, casus & ille fuit.
Sanguine descripsit titulum per signa benignū,
Hic primatum dux, hic pietatis habet.
Estq; tuba eius amor longé fortissimus in nos,
Hic omni ad mentes personat ære magis.*

Personat ære magis, potuit qui abducere celo
 Numen, & immensis supposuisse malis.
 Qui signa haud videt illa, iubã nec percipit aure
 Nonne oculis captus, surdus & iste stupet?
 At neq; sunt superi temnenda stipendiæ regis,
 Nam dat victori cœlica regna viro. Apozi
 Excitat his scelerum turmæ nos bella mouere,
 Et deus erroneus in sua signa vocat.
 Tristis ac illius moucorplorare furorem,
 Cui nihil & curæ gratia tanta fuit.
 Qui sathanae, & carnis casus vexilla tuetur,
 Qui duce sub mundo noxiæ bella gerit.
 Impia bella gerit, probitati opponitur amens,
 Criminis in summum corripit arma deum.
 Stulte quid in sanis, quid te mortalia ludunt?
 Quid stabile immerso prorusus in orbe vides?
 Omnia sunt hominum tenui pendentia filo,
 Et nulla est casu res tibi tuta graui.
 Sola manet virtus, labuntur cætera quæquæ,
 Casus & hæc nobis est reuocare labor.
 Mus citò passuros fugiunt, & aranea casus,
 Hospita victricis vrbis hirundo lares.

Tu rimosa colis fortuna mania lentus,
 Resquæ manu infirmas firmus utraq; tenes.
 Decidua munditutus spatiaris in aula,
 Donec te præceps opprimit ipsa ruens.
 Quid meruisse finis miti conamine coelum?
 Tartara quid sæno stulte labore paras?
 Infera pluris emit populus, quàm regna superna
 Plus Erebus poenæ, quàm polus ipse petit.
 Umbra vel breuior perdit cœlestæ voluptas
 Regnum, crudelis tartara poena parat.
 Poenitet immensi casso mœrore laboris,
 Tartareumq; graues agmen adisse vias.
 Quas patitur poenas tempus durare per omne
 Aëris at luxus instar abisse gemit.
 Nempe vias scelerum spinis Deus implet acutis
 Crimina ne fiant, obstat & ille nimis.
 Eius quis verbis æquet dicendo labores,
 Quæ vanū mundi, quæ graue dogma regit?
 Per mare namq; minus subijt discriminē V lissēs,
 Sudores superat Herculis iste graues.
 Nec sic Alecto colubris agitauit Orestem,
 Vt seruum mundus corripit vsquæ suū.

37p. 5.
 a. b.

Ofec. 2.
 b.

Fert quoque supplicium multò crudelius iste,
 Quàm tulit accensi conditor ille bouis.
 Nec dare credo leuem tantas Salmonæ pœnas,
 Qui malè fulmineos finxit habere sonos.
 Ison in piceo leuius cruciatur Auerno,
 Anguibus accinctam dum trahit ille rotã.
 Quiquè sibi medijs nimia torquetur in undis,
 Et fame poma videns fert minus ipse malũ.
 Damquè animo pœnas istius verso molestas,
 Et tua ferre nego viscera damna Tyti.
 Et potius tecum rediturum Sisyphæ saxum
 Seu vr gere simul, seu petussè vclim.
 Quid magis est risu dignũ, quid stultius extat,
 Quàm mala continuis velle parare malis?
 Quid corrente iuuat te fluxior amne voluptas?
 Gaudia quid parui non peritura facis?
 Par leuibus ventus, volucrique simillima somno
 Gloria peccantis creditur esse viri.
 Quid memorem, seruos quàm spe delectet inanis,
 Et vacuos omni mundus honore sinat?
 Quæ nè fides mũdo? quæ fœdera firma biliquis?
 Quas odit fraudes? quo caret iste idolo?

Quæ non promittit cupidis hic mûnera fallax?

Cui stat promissis perfidus inde suis?

Quot videas casso complentes æthera flectu?

Quos solita fatuos luserat arte vafer.

Perpetuos fructus mundi qui colligit hortis;

Tantalea poterit tradere poma manu.

Perfidus hic cunctis, sed eò dementia venit,

Tota ut ei cunctos fidere mente iuuet.

Iussa quid infando mundi sudore capefcis,

Præmio ab ingrato non cumulandus hero?

Cur non obsequio te vis sacrare tonantis,

Præmia si paruo magna labore paras?

Huic seruire negastua, cui & te perfide debes;

Te sathana (heu superi) dedere stulte iuuar.

Si quis enim seruus morbo crucietur acuto,

Qua pereat, tristem quærat et ipse viam.

Cui tamen humano medicus reparare salutem

Posse statim maesto sanguine dicat hero:

Colla q; tum fili dominus detruceat amati,

Ut famulo detur funere vita sati.

Qui memor officium tantum nõ merte referret;

A Eternum opprobrijs iure petendus erat.

Non lapides longè superas adamantine duros?

Qua te non extitit bellua grata magis?

Quid non conuici dignus per sæcula ferre,

Quæ cruor haud ita agit, mors neq; saua dei?

Nã cum lepra genus scelerũ cõsumeret omne

Humanum, vita spes nequæ lata foret,

Feri Deus impleri piscinã sanguine nati,

Quose ut lauit homo, morbus acerbus abit:

Iam resipisce ergo tandem meliora scitius,

Mox refer ad Christi dulcia castra pedem:

Sit tibi forte in iugum tenero cœleste grauescit,

Et minui partem ponderis ipse velis,

In crucis ex clavis propera constare securim;

Qua non parua iugo frustra dolabis eo.

Nam mala quæ subeunt iusti crudelia Christi

Quod patitur, minimũ iudicat esse, malum:

Ex illo & falces daminorum confice ferro,

Quæ mundi famulus cogitur usque patia

Sarcina tam regis pondus mundana superint;

Quam superant palcas pondere saxa leuies.

Sanguinis, & domini pinguedine amoris in iuge

Efficiens Christi sicut tibi mite iugum.

116 DE TRIVM. CRVCIS.

Pro duris superum calcaribus adde timorem

Si caro iustitia carpere tardet iter.

Psalmus. Non petit illa deo frustra calcaria vates,

P. Quae suo carnes figet timore meas.

Nam pelli his nouit torporem carnis inertem

Et pigras tolli vi stimulantem moras.

De Triumpho

Crucis. Liber Tertius.

A T. Crux te dñs plures sibi subdidit *Ma.*
Quàm vi signorū, prodigijsq; suis. *Math. 9.*
Lumina dū cecis, surdis dū sufficit aures. *d.*
Et vocem mutis, robur & inualidis. *Mar. 7.*
Innumerū satiat paucisq; dū victibus agmē. *d.*
Trudit ab ardenti corpore voce febrim. *Lu. 5. d.*
Irequē dat Petro medios impune per aestus,
fluctibus elatum perdomat. ipse fretum. *1o. i. 6. b.*
Fons aquam latices bacchi conuertit. in. atros, *Mat. 8.*
Atque animi curas detegit ore palam. *b.*
Dum gelida in uitam reuocat iā morte sepultos, *Mar. 14.*
Amisos sensus reddit & ille potens. *c.*
Audit. lucifugos coetus, quem foedere iunxit, *Mar. 40.*
Nominē tartarei principis iste fugat. *d.*
Iudex queritur sterilis sub nomine plantæ. *1o. i. 26.*
Verborum solis luxuriare comis. *2. b.*
Cumquē specus animal teneat terrestre quietos, *Mat. 9. 3.*
Siquē agili nidus semper apricus auis, *Mat. 9. c.*

Non recipi mentis neclunt venerantis in aula,
Tempora quem foucant, plorat abesse locum.

Hunc obdurati festinant cordis apella,

Ioan. 8. g.

Saxis à templo trudere mente suo.

Luc. 9.

f. g.

Truditur ille procul Sycharea in glorius vrbe,

Quam socij perdi caelitus igne petunt.

Mat. 27

f.

Fixus ac ut malo est nocuis in funibus insona,

Purpureo & siccum perluit imbre solum,

Mat. 27

f.

Supremi tponens caput expirauit & auram,

Ioan. 19.

g.

Et iacuit cassum lumine corpus humi,

Luc. 23

g.

Pectora turba ferit, vicia quam poeniter acta,

Mat. 27

f.

Verus & est, plamat, filius ille Dei.

1. Ioan. 1.

b.

Nam trianaturam Christo cum numine nostrâ

Spiritus esse cadēs, sanguis & vnda canunt.

Mat. 19.

d.

Spiritus in ligno miro clamore solutus,

Ioan. 19. f.

Sanguis & extincto corpore, nymphea fluens,

Luc. 21

f.

In cruce pendentem latro regnare facetur,

Mat. 27

d.

Nonne quem regis luserat antè manus.

Luc. 23

f.

Rex trunco affixus verè cognoscitur alto,

Luc. 11.

b.

Qui signa infamis mira patrando fuit.

Ioan. 8.

Cum me sub lignum seui tollitis hebrei,

Ioan. 8.

Tum vobis (inquit) denique notus ero.

Se veluti reddit vultum cernentibus vnum,
 Partibus infractum dum speculari manet.
 At postquã in geminas partes diffinditur illud
 Et gemina ex sese tum simulachra refert.
 Haud secus & Christum scindit cū sectio nulla,
 Mens mortale fouet corpus, & intus alit.
 Naturam speculum Christi coeleste caducam,
 Solaquẽ reddebat debilis ora viri.
 Hic homo diuino fertur sine numine purus,
 Terrenaquẽ immũ ducere matre genus. Mat. 13
8.
 Hunc pauci æthereum norant habuisse parentẽ,
 Immo ferunt prolem pauperis esse fabri. Mat. 13
8.
 At cum diuiditur moriens in stipite Christus,
 Parsquẽ subijt varios utraq; secta locos.
 Mens petit vmbraꝝ tenebras, & regna silentiũ,
 Luminis ad iumulũ corpus inane venit. Ioh. 19. 8
 In bifido Christi speculo natura refertur.
 Duplex, hæc hominis, maior & illa Dei.
 Carne dum clavis cortex, & scinditur basta, Ioh. 19. 8
 Numinis apparet carne medulla latens.
 Vt duce franguntur lutea Gedeone la gena,
 Quò luce hostilis turma patente ruat. Iud. 7. 5.

Carnea sic Christi confringitur hydria ligno,
 Diuini lampas luminis inde patet.

Qui clausus carnis mortalis vase latebat,
 Numinis hoc fracto fulgor ubique nitet.

Qui picis scelerum quondam iacere tenebris
 His magna à supero lux micat orta polo.

Cœlicus errorum pellit sol ille tenebras,
 Iustitiæ clara lumine monstrat iter.

Nostroquæ intacto. Madianæ more ruinae

Impia demonij sanguine sceptrâ cadunt.

Magna crucis virtus, cedēs cui latro rapinas

Crudeles vertit sub pietatis opus.

Qui vile argētum cupidus rapiebat, & aurū.
 Totum nunc felix æthera latro rapit.

Impia qui socium dictis ad furta trahebat,

Nunc ipsum monitis ad pia facta vocat.

Nil se rapturum comiti promiserat olim,

Cuius non partem redderet ipse libens.

Cum rapit ergo polū, tantæ fecisse rapinæ.

Participē hunc properat foederis ille memor.

Fure monere boni discat peccator ab illo.

Hos quibus anti fuit impia causa mali.

Et pius illecebras virtutis suggerat illis,
 Quæis turpe illicium criminis ipse fuit.
 Semper avis stygij ne fiat & aucupis illex,
 Qua cacareliquos in scelus ille vocet.
 Sic Crucis exorat suggestu Christus. ab alto,
 Sic pius ad sese pectora dura trahit.
 Nam patrem exorat moriens in stipite summus, Heb. 9. e
 Persuadet sceleris poenituisse reos. Luc. 23
 At facit in templo surdis nunc verba sacerdos, B.
 Nam subit hic luxus pulpita, nõ quæ Crucis.
 Delitijs condit suggestum mollibus omnem,
 Apponitquæ operi frustula nulla Crucis,
 Præceptor meriti facti cõtemnitur expers,
 Cessanti frustra fantur & ora manu.
 Alta pijs ergo factis, & pulpita dictis,
 Et vitæ constant asperitate grauis.
 Te simulachra Deus toto Crux fregit in orbe,
 Stulta quibus coluit dæmona turba diu.
 Nomen & ad Christi festinant vndique gætes,
 Et populus verum numen verque colit.
 Numine corda acti Solymi durissima ponunt,
 Consilia in melius vertere stulta iuvat.

In Christi accipiunt animi mite, huius et apti
Saxea proscindunt pectora in hospitium.

Ezc. ii. d. Saxea præceptis signandis tollit ineptia,

Aptaque restaurat carnea corda Deus.

Exo. 32 d. Desinit & tabulis frangendis scribere legem,

Hanc sed visceribus sculpsit amore pijs,

Nã Christi Isacidũ tria millia dogmata secũtur,

AA. 2. g. Petrus vt admonitus fudit ab ore pios.

Hic numerus totidem venerato numine pensat,

Exo. 32 f. Qui merita ob cultũ cæde ruere bonis

AA. 10. d. Cornelius Petro fidis comitatus amicis

Occurrit, sacris inde lauandus aquis.

Exed. 32. a. b. Iam simulachra pudes Solymen præponeret aurẽ

Illi, cui est phario colla soluta iugo.

Ebria nec tollit diuina talia cultu,

Exo. 32 c. Fregit enim Moses cælicus ista cruce.

Luc. 12. f. Igne iue combustis, quem in terrã mittere venit,

In latice cineres misit & inde sacrum.

Denique sic demon victus sorbetur ab illis,

Quos nimis est nisus ore vorare fero.

Nã populũ electum frustra Iordanis & undã

Iob. 40. d. Hic sua fluxuram sperat in ora vorax.

Formosæ sequitur iam ecclesia furta Rachelis; gen. 31
c.
Cui datur Isacida nubere Sydereo.

Aureanam ridet numen simulachra parentis;
Abdita quæ putrido stramine fœdat equi.

Dæmona quem coluit maiorum amentia cœca;
Proijcit, & Christi transit ad obsequium.

Immo deum patris terreni despicit aurum,
Istud, quàm stercus turpe minoris habet.

Est stygium patrè; populamquæ oblita scelestis;
Et sathang mundū deserit ipsa domum. psal. 44
c.

Nam cupida ille colit fallacis pectora mundi;
Istorum princeps impia scepera tenet.

Hæc fugit, & sponsi diuini amplexibus hæret;
Rex ideo formæ cœlicus eius amat. psal. 44
c.

Nomine & illa Sarā formosā imitata sororis
Gentiles sponso iungit amore suo. Gen. 12
c. d. &
zo. b. c.

Cœlicus ob sponsam multorum diuit Abramus
Pectore credentum, latus adauget opes.

Huius enim nitido virtutum alllecta decore
Currit ad obsequium turba profana Dei.

Parcit & hæc numen peccatis ledere sanctum;
Excipit expulso dæmone corde Deum.

Depudet exanimis latrā impendere saxis
 Gentes, & viuū numen vbiq; colunt.
 Et placant non monstra pijs, sed numina templis
 Ara crudeli nunc sine cade sacra.
 Sanguine nec fiunt humano februa dira,
 Quin animus vitij purus vbiq; litat.
 Mortales homines, volucres, pecuaria, & angues
 Iam velut æternū numen habere pudet.
 Sculpte ile opus sathana frangunt, lucosq; deurrūt,
 Demonis insanus cultus vbiq; perit.
 Dicere turba Iouem sceleratum carmine vatū
 Desinit, & crimen videt inesse Deo.
 Diuino prauos gens dedignatur honore,
 Iure negat falsis orgia festa dijs.
 Ebria nudatis tua bacchanalia membris
 Magnus Bacche viris est celebrare pudor.
 Iam tibi Iane sinit libum cereale sacerdos
 Ponere delirus, farrasq; mixta sale.
 Quicquid & idolis demens impendit honoris
 Gens, properat vero reddere sponte Deo.
 Nam Deus ipse dedit clemens resipiscere mūdo,
 Quem sathana infandis lussit vbiq; modis.

Demonis exitium cruce culibus archaminatur, 1. reg. 5.
2.

Dagona dum casum deiecit illa caput,

Lignea nam virgam concludens archa potentē Heb. 9.
b.
Credetur inuictæ umbra fuisse Crucis.

A nece sponte cruce domini gens portitat exlex,

Quam tamē inuitus derulit antē Symon. Mat. 27
d.

In Cruce cum nondū Christi caro cocta rigebat,

Vix poterat vilo durior ore teri.

Mandendæ carnis, potandi & sermo cruoris

Tunc hominis durus terruit ipse viros. 102. 6. 2

Terruit ipse viros, & typicis ^{et} vera docenti

Verbis à Christo fecit abire Deo.

Fixa veru vt Crucis est, flāmis et rosta malorū

Illa caro, crudus missus & inde sapor,

Nil potu Christi restat, nil dulcius esca,

Et verbo sacrae nil magē lene Crucis.

Præponit mannae periturae corporis esca

A Eternum Christum mentis apella cibum.

Vastaq; peccati perierunt regna tyranni,

Toto virtutis regnat in orbe decus.

Ecce colunt terras comites pietasq; fidesq;

Spes, & grata p̄ mater amoris adest.

Quattuor immensi veneranda in partibus orbis
Cruce facta ex lignis quattuor admonuit.

In melius versum sese miratur & orbis,

Quae iacuit, surgit nunc pia religio.

Saecula iam redeunt conuersis aurea rebus,

Cruce reparat, lapsum crimine quicquid erat;

Admissas delet culpas ab origine rerum,

Criminis in fine quicquid & orbis erit.

Tanta sacri merces, ea vis; ea gratia ligni,

Quid mors non valeat, sanguis eripset Dei?

163.12.c Sic fore praedixit, lignum cum tollar in altum,

Et terris (inquit) tum mihi cuncta traham:

A Cruce, non terris magnes diuinus in altum

Pondera terreni ferrea tordis agit.

Nam lapides scissi signabant morte tonantis

Mat. 27
6 Molliciem duri pectoris inde fore.

Dura velut cautes vlli vix peruia ferros;

Affiduae gutta tota cauatur aquae,

Sic rigidum pectus diuini sanguinis undae

Cedit, & hanc mentis suscipi inde cauis:

Virga es, qua tactus lachrimarum saxeus undas

Num.
20.b. Manat homo, & veris fletibus ora rigat.

Te populi dura dominus de caute prophani

Germen credentis nobile ducit Abiæ.

Mat. 3. 6

Quæ non corda cruor terreni adamantina soluit,

Hædi cœlestis sanguis & illa secat.

Sanguine perpetuo brutorum altare madebat,

Non valet in melius tunc reuocare viros.

Implebat gladius iustorum sanguine terras,

Ne quicquam rectum qui monuere malos.

Fortius exclamat Christi, quàm sanguis Abelli.

Heb. 12.

Quid melius tanget, sanguine corda Dei?

Piscis, ut vndiuomo vates imperditus ure

ion. 2
c.

Euomitus luci redditur Aethereæ,

Inde vrbẽ ad recti vastam reuocauit amorem,

Quæ scelerum turpi sub ditione fuit.

Sic orbem in melius Christus mutauit iniquũ,

Cum terre ad lucem viuus ab ore redit.

Semen humo fructus mandatum reddit opimũs,

Quod ^{solum} in sterili manserat antè penu

102. 13.
d.

Haud secus, et viuens quos nõ produxit Abrami

Natos, hos Christus conditus ædit humo.

Quæ phenix caruit, longo dum tẽpore vixit,

Fert similem prolem morte perempta sui.

RS DE TRIVMPHO CRVC.

Et sobolem Christus gignit post funera sanctã,
Quæ patris mores exprimit æqua sui.

Non siquidem tanta morum probitate nitentes,
Nec sibi tot natos protulit ante necem.

Sydera nã Christi superat nũc posthuma proles,
Nec rubra Christi adũm æquat harena genus

gen. 26
c. Prodidit augendum morientis sanguine regnũ
Is puteus, latum quem sacra scripta vocant.

Vt lateris puteus diuino sanguine fluxit,
Aetherei ditio numinis aucta fuit.

Genes.
22. c. Hoc animo cæsi monstrabant præmia nati.

Hinc Abrame tuũ crescet, ut astra, genus.

Iud. 16.
g. Id quoque præcinuit Sanson fortissimus herus,
Cuius mors plures, quàm effera vita necat.

Esai. 9. b
Et scapulis ligato regnum promisit onustus
Vates, sic humeris fert Deus imperium.

Gen. 30
d. Dittit ob virgas censu Iacobus ovino,
Obquæ crucem charas Christus adauxit oues.

Ex socero Isacide reddit possessio virgis,
Esathana in Christũ iam crucetrãsit homo.

Gen. 30
d. Nomine Iacobides & idem prædixerat aucto,
Nam Christi augendi læta figura fuit.

Id rex varicinans phariuſ hūc nominat orbis Gen. 41
 Seruatorem omnis, fert & honore libens. f.
 Non ſolum aegypto, vaſto ſed longius orbi
 Laturum Chriſtum pane canebat opem.
 Pane inquam, eſurient mentis qui tollit inanis,
 Quo valet æquū vivere iuta famis.
 Huius & impertū fundendū, & nomen ubiq;
 Hunc populo regem dixit veriq; fore.
 Pænarum ſolus ſtumen Iacobus amarum Gen. 32
 Cæleſtis baculo tranſmeat ille Crucis. c.
 Sed redit ad patrem credentum duplicæ iurma,
 Paſtor & in tutum ducit ouile gregem.
 Sic genus humanū: fratrem quod fecerat ille,
 Vincit, & æterno iungit amore ſibi.
 Nam Crucis ille pedū Chriſto pater obrulit vniū;
 Omnē ad ouile gregem quò reuocaret idem.
 Non genitor curruſ nato, non tela, nec aurum,
 Sed dat, qua mundiū vinceret ille, crucem.
 Dum Moſen mittit, regem quo pugnet in hoſte;
 Audaxq; equoreis obruat agmen aquis. Exo. 40
 Soluat & imperio Iudæam deni; duro, a.
 Quæ præter virgam contulu arma Deus?

Et Deus immensas natum cum mittit ad ords

Dura ut cum sauo demone bella gerat,

Et nos à domino derrudat in astra tyranno.

Huic vice iclorum non nisi cerno cruce.

Gen. 32
c.

Isacides baculo patrũ discessit ab oris,

Exo. 4
a.

A Egyptum moyses stipite foris adit.

1. Reg.
17. c.

Isaides baculo mouet ardua bella gygani,

E medio lapides flumine quinq; legit.

Corporis in peram mortalis vulnera mittit,

Quinq; e' poenarum quæ tulit amne Deus.

Numinis est Christo profunda maxima virtus,

Ensis & inuicti Crux datur una loco.

His dominus saxi percussit demona fronte,

Cuius & obruncat iurgida colla Cruce.

Ergo crucis gladio iugulauit demona Christus,

Et spolys victor plenus ad astra redit.

Nam Crucis ex clauis gladium conflauit acutũ

Perniciem dominus hostis in omne genas.

Psal. 44
2^a

Numinis interpres accingi hoc admonet ense

Rex Christum, quo hostes destruat ille suos.

Te cruce (ait) gladio fortissime cinge potenti,

Hoc sponsam extorque victor ab hoste iua.

At pater in se uis Christo qua contulit hostes,
 Hæc eadem nobis Christus ei arma dedit.
 Sed ducis ætherei positis victricibus armis,
 In luxus hominum irruit agmen iners.
 Cur grege non implet pastor magalia christi?
 Delicijs reprobus, non cruce ducit oues.
 Nèpe crucis baculū dominus pastoribus offert,
 In caulam reuocet quo pietatis oues.
 Cur spoliat gentes turpi non crimine præsul?
 Languida nunc verbis, non cruce bella gerit.
 Non cruce nec factis gladiū sibi conficit æquis,
 Igne q̄ diuini pectus amoris eger.
 Hanc dedit ille duci belli, qua vinceret hostes,
 Subderet & recti sub ditione malos.
 Fixus namq̄, cruci vitæ moriatur, oportet,
 Virtuti reliquos viuere quisquis auct.
 Vt moritur veneris phœnix ignara petulcæ,
 Conditatum similis puluere surgit auis.
 Nec sibi viuacem gignit nisi moriua prolem,
 Vt mater fiat, cogitur ipsa mori.
 Sic ab eo, sceleri moritur qui sponte in fando,
 Fii soboles, moresque patris inde refert.

At donec vitis præceptor vinit iniquus,
Opprobrium sterilis fert sine prole viri.

Iud. 15.
d.

Cum hostes maxilla Sanson prostravit a selli.
Mille, fluens lassum quæ faciant aquis.
Tunc animi fluctus monuit superare ferinos,
Qui vult sub recti cogere castra malos.
Mandibula pecoris pugnat virtutis in hostes,
Mortua cui carnis vota ferina iacent.

Vota ferina iacent, vincita nec mente cathenis
Imperii rapiunt, prauaq; scapula tenent.
Est his, ut gladio, vitiorum morte mouendum
Bellum, quos vitis viuere corde iuuat.

Iud. 7. c. 4.
f.

Ut pereat Madian, luteas confringere testas,
Iampadas & Gedcon luce micare iubet.
Læuq; ardentes vitricæ tenere lucernas,
Et dextra tentis inde sonare tubis.
Ut pereat Madian damnosæ litis amicus,
Subdat & abiecto crimine colla Deo;
Hydria lasciua carnis frangatur, oportet,
Fulgeat & facti clara lucerna py.
Recti operis manibus teneatur lumine lampas,
Non satis est verbi sæpe sonare tubis.

Fulgeat in rebuſtampas morum aucta ſiniſtris.

Non magni eſt dextris pectoris æqua ſequi.

Atq; canum ſummis libatur more labellis

Terreni luxus flumina quicquid habent.

Iud. 7. b

Nempe voluptatum genibus quocunq; recurritis

Inſatiato undas ore bibiſſe iuuat.

Cœlicuſt hos Gedeon bello contemniſt; ineptos.

Et procul à caſtris præiicit ille ſuis.

Qui nẽ foret templi ſumo cumulandus honore,

Fructibus oſtendit, virgaq; plena comis.

Nu. 17.
a. b. c.

Hũc Deus in templo merito ſacrã ſcaptra tenere,

In ſœclera & belli præcipit eſſe ducem,

Cuius non ſolis verborum vita redundat

Frondebꝯ, ac facti optima poma refert.

Qui diuina (inquit) contempta lege docebit,

Tundatur minimus, vilis vt alga, pede.

Mat. 23.
c.

At qui doctrinã factis decerare laborat,

Ille ſit in terris magnus, & ille polo.

De gelida ad lucẽ potuerunt morte cadauer

Reddere deſuncti vatis, & oſſa p̃ij.

4. reg.
13. d.

Haud ſecus & Chriſti morientis ſã gume tactus

Crimine qui iacuit, viuere cœpit homo.

134 DE TRIVM. CRVCIS.

Nam Cruce redendam prostratis crimine vitæ
Fixa cadaueribus putribus ipsa docet.

Agmine sub tanto prauorum obysse tonantem
Omne huius monstrat morie perire scelus

Progeniem putridis quæ sunt in ossibus Adæ,
Non alibi potuit nos reperire Deus.

Rom. 11
d.

Heu quis non scelerum turpis favore iacebat?

Ecquis iustitiæ stabat odore pius?

Gande tu felix, turpata cadauere quondam,

Nunc Crucis ornatu Golgorha pulchra sacra.

Mors ubi cultores scelerum perdebat iniquos,

Hic datur innocui funere vita Dei.

Quin homo læteat, vitæ qui fatuit olim,

2. Cor.
7. d.

Sanguine nunc domini, nunc cruce gratus odor.

Arbore namque crucis viridem mutatur in hortum

Mens, olidus vitæ que fuit ante locus.

Cum rex hic voluit mortem caelestis obire,

Vixit iactari mors ubi stercus erat.

His, quos contemnit veluti lætamina mundus,

Vtile supplicium protulit esse crucis.

Sanguine fusa suo pulchrum mutauit in hortum

Onnipotens sæcli cuncta simenta Deus.

Quæ rejicit demes sæclum, quæ deprimat, ipsa
 Eligit, & sapiens tollit ad astra Deus. 1. Cor. 10
d.
 Ad morem ergo firmi gaude vili scere mundo,
 Nam rosa qui mundo est, alga fit ille Deo.
 Plenaq; lætetur monachis cœnobis iustis,
 Quæ sibi nunc mirædus spreta simëta facit.
 Nã iacit huc claudos, surdos, huc luminis orbos,
 Huc fatuos, fœcis deniq; quicquid habet.
 Attamen ex istis superum facit ille fimentis
 Rex sibi purpureis pulchra vireta rosas.
 Læsi hic clade rosas nec victi, & lilia casti
 Pectoris, hic recti consertit omne genus.
 Tempore quo nondum radiabas morte tonantis
 Crux, citò vir mortice dexe pronus erat.
 In te Christus, ubi sudat cum sanguine vitam,
 Quisq; necem lætus certat adire prius.
 Te fretus negligit vir iussa minantia regum,
 Vincula nulla timet, dira nec ora feræ,
 Christus ut armipotens hostes detrusit ab arce
 Tres animæ, soluit corda timore suis.
 Gens, veluti barrhus, contemnit sanguine visa
 Numinis, & mortem fortius aggreditur.

Huic quoq; languenti surgat in pectore vires
 Missa rursus tardas rumpit in arma moras.

Nam q; preces reperit, validaq; pari omnia pectus

Hæc sunt christi adæ mitis, et arma pii.

Hi duo sunt gladij. seuos quos iussit in hostes

Luc. 22
d.

A Ethereus socystræ gine ductor emi.

Iam precibus nati genitor pius amavit illis,

Mat. 23
d.

Transseat in famulos hic pater oro calix.

Cum deus ante inguina tractat, cū mi i gat acre.

Incipit id seruis mitius esse suis.

Quòd foret hoc leuius, seuo q; perunxit amoris,

Frustra q; decidit maxima falce crucis.

Vt caput Christi spinarum acrius acumet,

Bar. 6. 2

Vndiq; ad has volucrum turba repete volat.

Turba repente volat seruorum prodiga vitæ,

Et domini seuam gaudet adire necem.

In q; Crucis ramis votorum ponere nidos,

Eze. 31
b.

Virtutum et prolem gignere mente noua.

Tunc auis in terris fuerat rarissima martyra,

Nunc vix aquantur testibus astra Dei.

Colla q; in gladio subdensè martyra firmas,

Das generi lechum spernere foemina con-

Induit inuictum damnis virguncula pectus,

Prorsus feminas exuit illa metus.

Quæ nec ei hasta furës, rapidus nec terruit ignis

Horrida vis crude denique nulla necis.

Naturas maior mutat in gratia rerum.

mius & immitem territat agna lupum.

Fœmina nam potuit senos superare iugannos,

Quicquid ei hi pergunt apposuisse mali.

Rebus enim infirmis prosternit fortia mundi,

1. cor. 16
d.

Deprimit istius colla superba Deus.

Presidys vi homo diuinis fidere discat,

At nusquã nisi viribus iste suis.

Flumina non elephas potat nisi turbida fœdus,

Ne videat propria iam quam timeret effigiem.

Te fera Crux dominus pœnarũ flumina turbat,

Fœmina quò posito sorbeat illa metus,

Sic voluit mortis grauitatem abscondere dura,

Ne speculo validum se male cernat homo.

Sic hominu texit simulachrum crimine fœdum,

Victrix supplicij quod satis vnda refert.

Mentem enim in senos timidi seu corporis hostes

Crimine nos vires reddimur inualidi.

Cur cadit humano populus certamine victus?

Hic quoniam vitijs victus ante fuit.

Quid precor hebræos spoliauit pectore firmo?

Nonne scelus iusto numine turpe Dei?

Audax qui negligit dominum timuisse potentem.

Hic hominem timeat pallidus, ille iubet.

Sap. 17.

c.

Prover.

28.21

Nil magis est timidum, sibi quam me scō scia culpa.

Fortius at morum nil probitate datur.

Quis celerum infelix vinculis arctatur acerbis,

Qua poterit sathana bella mouere precor?

Hunc miserum demon nullocertamine victor

Ad nigra brutorum tartara more trahit.

Fuste velut seruū dominus dum corripit atrox,

Quæ geminas vincitum ludit ubiq; manus.

Fusa diu sterili cunctiatus flumine tellus

Non dabat ætherco, tritica digna loco.

4. REG.

2. d.

Vt Crucis aspersum fuit id sale flumē eandē

Martyriū terram fertilitate replet.

Laudis amor stultum morti subdebat inanis,

Martyra tunc miserū demonis esse iubēs.

Nunc vocat in cadem summi veneratio regis.

Martyranū domino dat crucis una fides.

Coniugij tribulos tellus reddebat acerbi,
 Mortalis factus proles & illa breuis.
 Iris ut emicuit sacra de virgine Christus,
 Lilia mundicia dat quoque virgineæ.
 Flos ego sum campi, dominus cum dixit & iris
 Vallis, idem vero seruus ore canit, Cân. 4b
 Sed decus in terris sibi non ascripsit virum,
 In cruce ni rubeus flos ubi factus obit.
 Virginea virgo produxit candidus alio,
 A cruce purpureus sanguine martyrabit.
 Indicat hoc tempus, dñm mors quo abstulit atrox.
 Nam tunc purpureo flore nitebat humus.
 Virga quid ostendit florens Aaronis agendum,
 E cruce ni flores affore martyrum. Num. 17
c.
 A cruce purpureos flores, & lilia princeps
 Candida cœlestis, non aliunde legit.
 Hac furē, ut primos collegit ab arbore fructus,
 Primitiasque crucis obtulit ille patri. Luc. 23
f.
 Furē in quā, Christo qui poenas fidi easdem
 Danti, & seroto pectore credit ut.
 Clamat & à trunco cupiens consortia regni.
 Quæsq; mei in regno Christe memeto tuo. Luc. 23
f.

Nam crucis est fructus vidui custodie lecti,

Mat. 27

c.

Luc. 23

b

Ioan. 19, 2

Confessor, martyr, virginis, que nitor,
Hi sunt tres quondam signati triplix veste,

Qua regitur dominus, dum scater opprobrijs.

Virginibus siquidem vestitus conuenit albus,

Ceruleus viduis, purpura martyribus.

Hi sunt, quos nasci rutilantes sanguine flores,

Hæ, quas miratur mystica sponsa, rosæ.

Cant. 2

c.

Cant. 2, d

Turturis hi gemitus, fusos quos audit in auras,

Hæc est, quam cernit, vinea fronde virens.

Non fuit ingenita norma vltro mœnibus arbor,

Nec saxus sculpitæ talia ferre potens,

Nec poterat tales perituri flumine præmi,

Nec dare terreno sparsa cruore frutex,

Quales æternæ mercedis gurgite factus,

Cruxque rigata Dei sanguinis amne tulit.

Perpete fronde virens ut malus circum unquam

A se feri vacuam fructibus ire manum.

Næ steriles nusquam depromit ad æthera ramos,

Seu ver misceat, siue grauescat hyems,

Sic crux perpetua pulcherrima floribus halat,

Poma; Christiades quæ legat, vsq; refert.

Illa famē vacuo pellit virtutis ab ore,
 Aetheris satiāt fructibus una viros.
 Seu fortunatibi vernante indulgeat ore,
 Seute damnorum grandine seua petat,
 Num crucis aspectas vacuos solamine ramos?
 Esuriem sterilis quem finit illa pari?
 Ergo fames sterili quicumque sub arbore mūdi,
 Robora curdifferis plena subire Crucis?
 Sed tantū hos mersis fructus quid distulit oris?
 Ipsis nam plenus calicis hortus erat.
 Obstuit hos ferri coitus miserabilis vsus,
 Et natura Venus labis amica iuæ.
 Hi duo prædones rapiebant æthere missum
 Virgineæ sæcli per frera mercis onus.
 Tum rex classe perens terrarū cœlicus orbem
 Piratam medio mersit virumq; salo.
 Machina & hostilè qua mersit in æquore classe,
 Numinis est virtus, præsidiumq; crucis.
 Virgineiq; ducis custodia magna pudoris,
 Hostis nam veneris maximus ille fuit.
 Virginis & partus munda, quæ prima sub anis
 Virgineum teneris poterat una decus.

Sed dux naufragio naues cœlestis ab omni

Tutas ex lignis condidit ille crucis.

Sic & iter reddens securum à furibus omne

Impieuit terras mercibus indenouis.

Est Crux ergo rates, superis quæ vexit ab oris

Nobile sub terras virginitatis onus.

Electa quæ aurum puri portauit amoris,

Quod nil terreni facis amoris habet.

Et gemmam scelerum qua sanguis sistitur aters

Ne fluat vberior tempus in omne, vetat.

Obstat, ne scelerum tangat cruor ipse cruorem,

Mergat & a sidiuis fluxibus inde malos.

Mirrhâ, quæ scelerum mœtem putredine seruat,

Fœtidane stygio fiat & esca cani.

Acres albes succum, nimium qui pellit amaro

Pessima corde reos crimina flere viros:

Sanctarum quæ precum thûs, & medicaminis ale,

Cuius vel cœlos fumus odoratus adit.

Cinnoma, clade quibus quod plus exunditur acri

Pectus, eò suauis flagrat odore magis.

Fuso purpureas ob Christum sanguine vestes,

Terrenus decoris quicquid & orbis habet.

Quem extinctū fleuit Iephtis sine prole pudorē Iud. 11. 8

Nunc sacrat hunc alacri pectore virgo Deo.

Læta parens ducit choreas ecclesia festas,

Longius & gemino gaudia mense capit,

Cum sua facundos veneris consemnere lectos,

Et voluit superonubere nata duci,

At tibi ne partum rapiat pirata pudorem,

Terga dato veneri, parcus & esto cibi.

Nam fuga sola potest superare libidinis astus,

Qui venerem aggreditur, sæpius ille cadit.

Nempe alios mentis bellādo vincimus hostes,

At venerem, solus qui fugit, exuperat.

Munera ne sumas veneris, ne verba legati

Audi, scripta cirò rumpito nulla legas.

Ne cum hac dulcisona sermones protrahere longos,

Ne si ge in vultus lumina purpureos.

Ianua sunt oculi, sunt aures ianua mortis,

Qua Cytherea grauis pectora pestis adit.

Cæcus Acidalia cæco minus vritur igne,

Aspectu incautos, durius illa ferit.

Quo venerē fugias, si nescis, mente sepulchrum

Nunc pete, quod supera mox sine luce coles.

Hinc animo descendē Stygi, qua mergitur ille,
Cui libuit videri se dare more suis.

Gaudia tum superūm, viresq; ascende penates,
Quos mis virgineo clara nitore subit.

Virgineumq; deus sequitur per lilia felix
Agnum cœlestem quolibet ire parat.

Apo. 14.
2.

Quisquis ad has ita cito medicinae cōsurgit arces
Hunc crucis Idaliæ machina nulla ferit.

Iure cupit vatis, nocuus dum vult, Avernum
Intret, ut à viuis flectat ad æqua pedem.

Psal. 14.
c.

Hunc monet, ut vixus Stygias descedat in oras,
Ne tristi inuitus morte feratur eò.

Numinis ut lachrimis iram rex flexu hebraus,
Distulit & gelidæ tristia damna necis.

Es. 38.
2.

Distulit augendo vitæ tria lustra negante
Natura, atq; hostes exuperare potens.

Munere ne vitæ cumulata vellet abuti,
Tartareas animo nouit adire fores.

Non aliò vilius venies quàm in tartara mēte,
Letaq; sordere regna demde poli.

Nō vana hinc crediens animis, nec turpia narrat,
Sed quibus ad iustum saepe vocatur opus.

Quam sibi consuluit, mentis qui pendet ab ore,
Dum quæ tartarco vidit in orbe, refert.

At sibi quam nocuit, vano qui pendet ab ore,
Dum quæ hic delirat stulta cæterua, refert.

Commodius nullas diuûm peregrinus in ades
Ibis, quam barathrû, quam, mihi crede, polû.

Nam dum lentus abes stygio peregrinus in orbe,
Aut supero, dũ quæ is, dũ quoquæ mēte redis,

Non animo pateris læsus, nec corpore damnum,
Fama tibi, virtus, res quoquæ tuta manet.

Huc vidua, ergo senex, huc pergat virgo puella,
Huc & conduio quem nimis vrget inops.

Corporis, & rerum ne obstet defectus, & ætas,
Nec viduus mœror, virgineusquæ pudor.

Dum fugit aspectû mœcha stimulanis hebraus Gen. 19
Castus, dum et sũmo regmine nudus abit, ca

Vt venerem fugiat, qui sordes istius odit,
Admonet & rebus luxuriare sinat.

Acre sui exitium mensas Venus horret ineptas,
Te absquæ Ceres friget, te sine Bacche Venus.

Magna parat ventri quisquis conuiuia pingui,
Sæpe cupido procax istius hospes erit.

Non inuitatus veniet conuina molestus,

Miscebit varijs turpia vora cibus.

Occultum in pectus saturi spirabit amorem,

Oreque tum Bacchus, corde bibetur amor.

Indiuisa gulam comes insectatur amicam,

Cum saturo iungit fœdera ventre Venus.

Namque cupido gulam cunctis præmittit amicam

Nam solet hospitium nemo negare gula.

Scilicet ut mentis recludat claustra pudicæ

Turmis, & veneris sordibus omnigenis.

Mœchia post epulas aditum, incestus, supra, raptum

Facto intrat, quicquid mittit et ipsa Venus.

Si sola, & vacuo peteres Venus ostia ventre,

Truderet hanc longè pectore castus homo.

Caulatrocum puerum dices præmittit in ades

Ut tacita valuas nocte recludat hero.

Nam siquæ fama nouit, seu nomine furem,

Seu facie, hospitio quisque, fouere cauet.

Næpe gula est scelerum, fateor, nõ pessima labes

Pessima sed secum crimina sæpe trahit.

Plurima propositio vèrris repletio casto,

Sapius & victrix horrida bella mouet.

Plenus enim venter princeps nimis ille ^{co} quorum Hier. 2

Diruit & mentis moenia quaeq; pia.

Nec solet hic hostis monitis, nec cedere telis,

Herbam sed longa porrigit ille fame.

Memouet ad risum, castum qui pectus amare

Afferit, & varijs se replet inde cibus.

Quis stultū haud, dicat flāmis q̄ ligna ministrat,

Quas tamen extingui protinus ipse cupit.

Stultior at, veneris flammās qui perdere querit,

Et satur esca rum sordida frustra vomit.

Fallere tenoli, venerator nemo nitoris

Vnā virginici, ventris & esse potest.

Lentāq; (si qua fides vero est) procul ocia trude,

Ipsis nam veneri ianua certa patet.

Si David haud belli secretus carperet ista,

Non turpis machus, non homicida foret.

Desidia, atq; epulae Cytherae regna tenentur,

Hac si absunt, cum ipsa matre cupidoperit.

Quin veneris cū tēas procul, o procul exige causas,

Si custos casti pectoris esse cupis.

Has etenim quicūq; cauent, non corpora seluunt.

In vencrem, castas immo secuntur apes.

Radices veluti, non ramos cadere debet,
 Robora qui penitus celsa perire cupit.
 Vincere sic venerem tentat, peccata quæ frustrat
 Qui nõ fontē horū, principium quæ cauet.
 Ocia non veneris tantum torpencia fiunt,
 Sed, mihi crede, omnis ianua lata mali.
 Nam qui desidia lentus torpescit inertis,
 Lethiferis iaculis demonis iste patet.
 Vi potuit quisquã certo configere telo
 Hostem, qui cessat, nec sua mēbra mouet.
 Ast in eum frustra pergit vibrare sagittas,
 Cui se est in varios cura mouere locos.
 Sic mentem assensu configit criminis hostis,
 Quæ vacat, in nullis pigra mouetur opus.
 Quæ iam haud cessat, se factis occupat aquis
 Sauns in hanc Demon irrita tela vibrat.
 Hostibus oppressam naturã, & crimine lapsã
 Valde labore Deus mōstrat egere pio,
 Crimine dum vacuo, telis nec carnis Adamo
 Percussio, fugiat ocia lenta, iubet.
 Nã iubet, vi vigilans pomaria seruet amena,
 Lacus & assidue pulchra vireta colat.

Hostes hebraea cunctos extinguere gentis Iud. 10a

Promissaq; Deus trudere parsit humo.

Ne sicra feri nimum torpesceret hostis

Nil & agendo sequi disceret illa malum.

Ne victrix hominum, solū qui corpora perdunt,

Turpius à scelerum agmine victa forci.

Corpora perpetuo se agitant caelestia motu,

Nil hominem præter orbe vacare vides.

Nos ad opus reuocant ratione carentia pigros,

Oci inimica nimis ocia nostra notant.

Non caro, cui bello civili certat ubique

Mens, tantū parei vincitur arte cibi, Gal. 1.6

Sed quoque gens Erebi scelerum foriissima telis,

Et rerum sæcli dira cupido cadit.

Ut rabiem superet mundanum dogma sequentiū,

Ieiunam Vates currit ad esuriam. Pl. 14. b

Solo hominis sputo ieiuni ve frigidus anguis

Tabifera infectus proinus ora perit.

Sic ieiuna potest vitijs mens, Venier & esca

Vincere serpentem damona tartareum.

Vi bñius ieiuni dominus testatur acerbum,

Et precibus trudi damona posse foras. Mar. 9a
c.

Mat. 4. Id. j. docet, & afrū superat cum demona multis-
Lucibus, & vacuus noctibus ille cibi.

Nos quo. j. non blandis operiri in luxibus hostē,
Sed vitæ potius asperitate monet.

Hostibus ut lato malis non calle resistit,
Host tamen angusto territat vnus homo.

Sic quoq; per vastos luxus quicunq; vagatur,
Hic hostes animæ tres superare requirit.

At qui temperie rerum persistit in arcta,
Istorum assultus comprimit ille trium.

Vile et huic pugna est gelidas memini sèliquores
Quos tua stillabit te moriente caro.

Iob. 24.
c. His & aqua stygia virosam adiunge paludis,
Qua fontē in flammis des regelante rapit.

His namq; extingues, pernatū mater amorem
Quas Venus ardentes mittit in ossa faces.

Principijs obsta, venienti præuius hosti
Occurre, & longe sinibus arce tuis.

Si Venus optatam mentis semel occupat arcem,
Aut numquā, aut serò truditur inde procul.

Perdere qui nouit serpentem vulnere primo,
Non corpus frustra, sed ferit ille caput.

Hostis inā geminat nequicquā in corpore plagas,

Qui mouet antiquis praelia sera malis.

At mox qui scelerū primis aggressibus obstat,

Tartarei colubri percutit ille caput.

Ad lapidem Christum vates allidere paruos

Pl. 136.
b.

Hostis principio nos docet ille dolos.

Hos iace & ad lapidem, qui te iam putrecadauer

Fercula voluocum comprimet atra diu.

Id monet & sapiens parua sub nomine vulpis,

Can. 2.
d.

Quam teneram laqueis precipit ille capi.

Callida ne vulpes crescens tentatio perdat

Fructus, quos vber vinea mentis habet.

Vi colubri insidias, bellum et praedixit acerbum,

Gen. 3.
c.

Cadendum dominus prodidit esse caput.

Hoc genus antiquum pugnandi rursus in hoste

Nos dux aethereo missus ab orbe docet,

Dum mox hic veris properat confundere dictis

Mat. 4.

Mendaci quicquid obijcit ille pater.

Hostis adhuc labijs fallacia verba tenebat.

Cum heros responsis doctior ora premit.

Nam vix ter gladium frustra vibrauerat hostis,

Torquet in hunc verbi cū Deus arma sacri.

Extulerat linguis vix squammae colla res sulcus

Anguis, vitæ arcem cum ferit ille caput.

Tabifico nigrum vix fuderat ore uenenum,

Dum subita antidotum fortius arte parat.

Mox belli solers hostilibus obuiat ausis,

Nil differt tacitos antè cauere dolos.

Se capite hic quoniam periturum vubere caso

Scit, seruare istud maxima cura fuit,

2. Cor. Hoc tegit ille dolis, simulat quoq; fraude legatū

11. c. Lucis principio, miscet iniqua p̄ys.

Mat. 9. Nonne caput rexii, cū inquit. Si es numinis alit

2. Filius, in molles vertito saxa dapes.

Res pia nanque fami succurrere pane videtur,

Vim quoque diuinam promere prodigijs

Toxica sed dulci sub victu nigra latebant,

Christum nanque putat sedare posse gula.

Aut aliter temere perituros querere victus,

Quàm Deus instituit consuluisse fami.

Aut frustra nūquam flectenda à crimine pesti

Montibus in vacuis adere signa virūm.

Si gladiū nescis, Christus quem præbet in hostes,

Est doctrina posens, quam sacra scripta nasāt

Hoc siquidē athereus ductor præcingitur ense,

Hunc vibrat, hoc hostes territat ille suos.

Ar's tibi si tiro versandi deficit huius

Ensis, nostra memor dogmata mente tene.

Fraudibus oppositos detorque hostilibus ictus,

Hic vsus tales commodus ensis habet.

Si te forte gula telis aggreditur hostis,

Obijce temperiē, quā sacra chara refert.

Si monet inflari nimium te mente superba,

Sacro humilis laudes codice sume viri.

Si te labe iubet veneris sordescere sæda,

Pro gladio casti dicta pudoris habe.

At nimis infestam venerē si senseris, audi,

Te nunc tormentum forse docebo genus.

Hoc domini ex duris tormētum confice clavis,

Materiem ☉, casus qua fuit, hasta dabit.

Ex illo sphaeram vibrandam excide sepulchro,

Quod tua quàm primū durius ossa premet.

Exagitans orbem fiet de puluere nitram,

In quem est vertendū corpus inane tuum.

Hoc ☉ tartareo nimis inflammabitur igne,

Quo ardebit veneris cultor ubiq; miser.

Hoc si tormentum Cypria torquebis in arcem,
 A Equabis victor hanc, mihi crede, solo.

Iob. 40.
 b. Virtus & in lumbis veneris cui est sede perulcis,

Hostem hæc terrebit machina dira sonu.

Si quoque virginem mentis seruare pudorem

Vis, & sollicitus ipse cauere cupis,

Ne sathana, aut demens iungatur adultera mudo,

Spernat & ætherei fœdera coniugij.

Neuè caro fungens fallacis munere lenæ

Incestu mentem turpet iniqua leuem,

Mens superum assiduo repetat meditamine sponsu.

Illius & caueat deseruisse latus.

Gen. 3.
 2. b. Dum serpens pulchram decepit callidus Euam,

Prudenti solam remur abesse viro.

Si non forte graui discederet Eua marito,

Hanc non auderet hostis adire dolis.

Et menti, sponsum donec complectitur alium,

Non valet insidijs demon obesse suis.

Nempe fides credit cœlesti nubere regi

Mentem, dum sacris spote lauatur aquis.

Cum menses ergo aliquem sequitur rea criminis hoste,

Tunc fit sydereis per sida mœcha Deo.

Verum temperies luxus communis, in hostes

Demetrius omnes horrida bella mouet.

Dux bellaturam praecidi pelle cateruam

iosas. b

ci

Iussit id hebraeus luxuriantem monens.

Bellaturam inquam septeplicis agmina gentis,

Quaerentis memi quicquid obesse solet.

Cum properat Moses pharium oppugnare tyrannum, EXO. 4.

EXO. 4.

lo

Angelus ante iubet, fiat apella sacus.

Tum neque prole fruens chara permittitur ille,

Coniuge nec molli praelia dura gerat.

Is nam solus abit, superam vi cogitur vxor

EXO. 4.

Cum tenera ad patrios prole redire lares.

lo

Luxuriare verat superus tum crimine ductor,

Tum rebus, qui hostes vincere mentis auet.

Et iubet interius praecidere pectore luxus,

Luxusque exterius corpore quicquid habet.

Circumcidi animam prolem quoque praecipit actus,

Et quae mens votis gignere fata solet.

Et procul immodicum sobolis depellat amorem,

Quaeque animum pergunt frangere mollicie.

Qui ducis haec spernet stultus praeccepta superni,

Ducet in hostilem irrita bella manum.

Cau quisquam in belli rerum si pondere præsus
Hostibus incassum tentet obesse suos.

Ne tibi dure scat rerum parcissimus usus,
In tantos cui hostes conuenit, arma pares.

Nam cui pugna instat, si cunctis abstinet ultro,

1. Cor. 9 Premia quæ cupidum fluxa parare vetant.

di Non decet hunc luxus bello moderamen inepti,

Aethere quem nullo sine braua manent?

Vnum sed belli documētum præ omnibus vnū,

Quod dicam propterea mēte reconde memior.

Cum tibi ducendum fuerit certamen in hostes,

Confidas proprijs viribus, ipse caue.

Quin diffide tibi gladius diffide virorum,

Et spem diuina ponito tutus ope.

David ut hoc moneat, spernit Sauli arma superbi.

Hosti morurus horrida bella fero.

1. Reg. Fissus & ille Deo, humanis spē ponit in armis

17. c. Nullam, pastoris mitia signa gerit.

Hicruit exunijs Sauli protectus in hostes,

Soli certamen qui sibi fissus adit.

At clypeum Sauli gestamen inutile ponit,

Robare qui summi pendet vbiq; Dei.

Nemo cadit satkeana confossus turpius ense,

Quàm qui bello vnum se putat esse satis.

Talibus it Petrus ad bellum circumdatus armis,

Cum dominum ancilla territus ore negat. 102.18.c.

Sed res exequitur nemo præclarius illo,

Qui nihil in sese nouit habere spei.

Non meo (ait psaltes) sperabo superbus in arcu, Pl. 41. b

Non me hic seruabit ensis, at ipse Deus.

Spes onipes palmæ fessorem fallit inani,

Debile præsidium dextra gigantis habet. Pl. 111.

Non sibi seruabit tumida virtute salutem,

Viribus & frustra nititur ille suis.

Sine arma ergo alijs quæuis, sit machina quæuis,

Numinis armipotens non nisi dextra mihi.

Nã qui spem posuere in equis, et curribus omnè,

Hostili cæsi ense ruere solo.

Pl. 23. b

At nos victores, digni nescire ruinas

Scamus, firma quibus spes fuit ipse Deus.

Nil sibi confidit, quo armis non fortior alter,

Consciens humane debilitatis erat.

Nam sibi diffisis succurrere nouerat vtrò,

Sed dextram clatis iure negare Deum.

Si quis enim tumidus vires ostendet, & armis

Quem tali immeritã ferre iuuabit opem?

Leob. 12
d.

Quò me cognoui magis (inquit Paulus) in cruce,

Fortis eò supera sum magè factus ope.

Ergo de beluare mea lætabor inerti,

Pectus vii virtus roboret alta meum.

Exo. 15
d.

Vmbra crucis lignũ fluuiũ dulcauit amarum,

Quem populi longã turba bibendo sitim.

Temperat horrendos cladis dulcedine fluctus,

Lethiferas dulces Crux mihi reddit aquas.

Hos iam nunc latices populus lætissimus haurit,

Tangere quos summis fugerat antiè labris.

Cui magis haud correns dulcescat melle ministro,

Per placido tantus quem bibit ore Deus?

Rhinoceros veluti potãs vbi contigit vndas

Cornu, quadrupedum cetera turba bibit.

Haud secus & Christus mortis cũ sorbuit vndas

Has prior & cornu pertigit ille Crucis,

Audet homo fluctus lethi potare tumentes,

His nil fert damni mēs, neq; turget aquis.

Ille dum intactas sitiēs sperauit ad vndas,

Donec rhinoceros has bibit ætherens.

Quemq; sitis dudum fidei torrebat anhela,

Flumine martyrij sydera plenus adit.

Toxicanam, demō lymphis quæ miscuit hostis,

Prouidus antidoto dux tulit ille Crucis.

Poculane seruus timuisset mixta veneno,

In columis dominus sorbuit illa prius.

O amor, o pietas nostris bene prouida rebus,

Libator famulo vult Deus esse suo.

Munus hoc tantum primatibus ille reliquit

Libandi rediens clara sub astra Deus.

Nam decet hos semper primis attingere labris,

Quæ bibat ut placido subditus ore, volunt.

Dulcia sed proceres libant, non acria molles,

Tradere hoc vulgo non pudet officium.

Quæ Deus ò quoties propinat, respuit eger,

Dum qui prælibet pharmaca, nullus adest.

Corticis ob lignum ferrū de more natauit,

Obq; Crucē haud mūdi naufraga mēs fit aquis.

Lignea, quæ traxit iustū de fluctibus, archa.

Hoc typicē munus detulit illa Crucis.

Christi ades lætus damnorum nauigat equor,

Nauē Crucis, sæcli per mare tutus abit.

4. reg. 6.
2.

Gen. 6.
7. & 8.

Si pater est custos, natus si nauiger ille,

Pro rate Crux, sanctus spiritus aura fanes.

Quis timeat mundi mergi, quis carnis in vnda?

Quis queat in predam demonis ire truci?

Quin his nata dei Scyllam, vitatq; charybdis.

Saluus & æthereum deniq; litrus adit.

Illanec, ve remora, sublimem nauis ad æthram

Terreno cursu sistit amore leues.

Si Deus est (inquit vates) puginator in hostes,

Ps. 26. a

Pl. 117. a

Quis me turbabit durus ab hoste timor?

Gurgite si medio ponam vestigia mortis,

Psal. 22

a.

Nil metuam, quonia tu mihi nume ades.

Horridus ut fluctus surgescere sensit echinus.

His ne iactetur, paruula saxa vehit.

Saxa petit, firmis cautes amplexibus ambit

Firmas, sic tumida damna repellit aquæ.

Quisquis & æthereum lapidē complectitur illū

Qui nostri in ligno cæsus amore fuit,

Non hūc ad scelerum duras collidere rupes

Fortune nimium sana procella potest.

Hoc genus aufugij sub nomine monstrat echini

Psal. 103

b.

Psaltes, confugium cui lapis esse solet.

At tibi ne nauem terreni ventus amoris
 Obruat, & merces quas pietatis habes,
 Hos vice nauigio lapides impone saburra,
 Qui tua cassa premēt lumine mēbra diu:
 Pulueris his misce putrentia corpora sicci,
 Te mors in qua, & res vertet acerba tuas.
 More gruis, saxi qui sese, & firmat harena,
 Pondere dum ventos vincere cura fuit.
 Is nam saxa capit, vētremq; saburrat harena,
 Cum pelli incertus imbre furente timeret.
 Quem subit assiduē lechi miserabilis hora,
 A scelerum pugna deniq; victor abit.
 Hic negligit quicquid terrarū continet orbis,
 Torquet in hunc dæmon irrita tela ferus.
 Nam scelus euincit meditatio funeris omne,
 Hæc quoq; virtutes mentis adauget opes.
 Puluis (vt dicunt) sparsus, quo mula volutat
 Se, ardentis veneris mitigat igne faces.
 Mitigat has potius purridæ meditatio terra,
 In quam mors vertit corpora fluxa virūm.
 In quam mors vertit, sese qui puluere luxus
 Terreni, mula more volutat iners.

Eccles.
 7. 20

Non hoc voluetur, tumulo quicumq; sub alto
 Voluendum nigra se medietur humo.
 Puluere sparsa velut, quæ anguis vestigia signat,
 Protinus ad cellas turba reuertit apum.
 Sic & homo sparsus memorata puluere mortis
 Septa in virtutis, cordis & ima redit.
 Si quæris, colubro puluis quo tunditur ater,
 Ille est, cui fiunt terrea corda cibus.
 Cui cibus est, solum mens que terrestria quærit,
 Suspirat cæli prorsus oblita sapit.
 Gen. 1. Hæc est terra, Deus pœnas quam fraudis iniquæ
 6. Angui escam stygio tempus in omne dedit.
 Puluere & hoc veluti planta, seu rudere pasta
 Iustitia mentes optima poma ferunt.
 Desinit in reliquos, ut apes, crudescere bello,
 Qui memor hac lethi se quoq; spargit humo.
 Nam iactu exigui compressum pulueris atri
 Certamen prorsus acre quiescit apum.
 Spargere si nossent isto se puluere reges,
 Quos Martis casus voluere sæpe iuuat,
 Turbida, crede, togis præferrent arma quietis,
 Fœdera certarent pacis habere pia.

Non in christiadas, nec ciues arma mouerent,

Non malus imperij bella citaret amor.

Bella sed inferrent Christi simul hostibus omnes,

Relligionis amor ferret ad arma manus.

Non sua, sed regis cumularent regna superni,

Et fidei gemes subdere cura foret.

Frontibus hoc natos ecclesia puluere signat,

Temperiem gratam dum cupit esse Deo.

Admonet, ut pugnas mittat referantq; parente

Mitem, nec moueant crimine bella Deo.

Admonet, & flatus ponat vertendus inanes

In cinerem subisò puluere citius homo.

Gen. 17.
c.

Langores animi curat meditatio mortis,

Præbet & antidotum mentis in omne malū.

Indicat hoc medicus caelo demissus ab alto,

Dum sputo cacum curat, & ille luto.

102. 9. 2.

Vileq; principium terram desumere nostri,

In quam omnes soluit mortis acerba dies.

Hanc docet & gelidis fundi sudoribus illis;

Quos moriens toto corpore manat homo.

Hac salsum sputi succum miscere caduci,

Quo arefcit citius, nostraq; vita perit.

His iubet vngi oculos, qui quàm crimine virtus
 Distet, & haud cernunt, tartara nigrapolo.
 Nec quantum rebus praestent aeterna caducis,
 Corporeisq; animi gaudia delitijs.

psal. 97.
 b.

Iustitia solem poterunt sic cernere clarum,

Quos veneris caecat, fumus auaritia.

Matth. 7.
 d.

Hu etiam muta solvuntur vincula linguae,

Qua scelus, & laudes subitice, atq; preces.
 Grates, admonitus veros, munusq; magistri,
 Atq; pio fundi quicquid ab ore solet.

Vt pulchrae flatum Caudae moderatur inanem

Versicolor viso pavo nigrore pedum,

Sic misero reprimat fortunam sine superbant

Dumq; homo se qualè iam fore morte refert.

Cetera nam pavo superat si animalia forma,

Hec magè diuinæ munere mentis homo.

Ergo ne tanta sorte insaniret inanis,

Hunc misera voluit subdere morte Deus.

Qui sibi nestoreo promittit longius aevum,

Nec meminit subitae tristia fasta neci.

Qui superæ recti pietati fidit inanis,

Nec meriti proprij provida cura fuit.

Quem iuuat insanum vitiorum falsa voluptas,

Quod solet & virtus nectar habere, later.

Qui populi mores deliri spectat iniquos,

Vt fiant vitæ regula praua sua.

Imperat huic seruo demon crudelis, & ipsum

Ad vitia arbitrio flectit iniqua suo.

Quattuor his baiulis piceū mēs fertur ad orcū,

Fertur, & æternū condita morte iacet.

Qui factis alium, dictisue in crimina pellit,

Gaudet & in magnum fratre ruente scelus,

Hic feretrū portat, socius quo fertur Auernū,

Hunc stimulis demon urget ubique ferus.

Non horres hominū stygiū seuissime munus?

Non sathane gerulum, mortis & esse pudet?

Quas stygia pœnas semper dabis obrutus vinda,

Quò seuus curas agmina ferre virūm?

Pone ministeriū hoc sathane iā pone nefandū,

Et baiulus mentes defer ad astra pius.

Leihiferi mellis medicatam quattuor offam

His succis demon conficit arte vafer.

Hac homini somnum leihalem prouocat esca,

Quo cuiusq; vigilat, stygia vix nisi fusus aqua.

Quattuor & condit peiora his pocula demon,
 Quàm qua lethais sepe bibuntur aquis.
 His nam longa dei potant obliuia summi,
 Mortalesq; æqui, quod coluisse decet.
 Securos latices sorbet, torpescit iniquo,
 Stereit iners hominũ crimine turba, iacet.
 Protrahit in seram commissã piacula mortem,
 Et rea pœnarum tartara dira peit.
 Hæc tibi si demon propinet pocula fallax,
 Iam tãbo gustes inficiende, caue.
 Si tamen insanus libes, tumeasq; veneno,
 Tu memor antidorum, quod tibi pando, nota.
 Tempore dum solitam longo durare iuuentam
 Sepe hostis memorat, nestoreosq; dies.
 Infantum subeat lethum, quod cernis acerbum,
 Cum matrum teneros vbera lacte fouent.
 Et subiti casus obitus meditare frequentes,
 Quàm & iuuenũ pulset mors inopina fores.
 Quid breuius vita, quid habes incertius ipsa?
 Cui quæso vitæ horula certa fuit?
 Et cui chirographo promisit munera vitæ?
 Securumq; Deus mortis adesse dedit?

Omnia sunt hominum rapido labentia cursu,
 Vita tamen reliquis fluxius vna perit.
 Nunc breuius longis priscorum viuimus annis,
 Aetas artatur limite nostra breui.
 Si causam queris, malè nostris vimur annis,
 Hac viuis obstat nunc breuitate Deus.
 Attamen vt penitus tristis meditatio mortis
 Vincere daemoney toxica nigra queat,
 Ne te vel minimū victurum crede momentum,
 Sed iam praesenti morte perire puta.
 Ne dic, mane diem possum mortalis obire,
 At, morior, socij pergo valete mei.
 Si vestro ad manes referam quid nomine vultis,
 Heu properate, necis iam tero calce viam.
 Sic docet antidotum fieri, sic vitur ipso
 Christus, sed nostri, non ratione sui.
 Acria nam medicus praelibat pharmaca sanis,
 Aeger vt hac placido fortius ore voret.
 Coelicus & medicus praesumit spontè medelanti,
 Qua egorosās hominum nouit egerē genus.
 Hic sua nam socijs reperit cum funera multis,
 Maioresq; cupit ductor adesse malis.

Non ibo, aut moriar, lesho nec rollan. d. c. x. b. a.
 Sed vado, en morior, iam fero funus, ait.
 Non animo reprimis stulto, sed laxat habenas.
 Qui mœstum retur mortis abesse diem.
 Hic tamen affectus freno compescit iniquos,
 Qui iam dāna necis ferre suprema putat.
 Instinae superæ pietati oppone rigorem,
 Quo pœnas omnis iudice culpa luit.
 Tempore quos longo prauos clementia suffert,
 Durius hos superi pœna rigoris agit.
 Luc. 23
 f. Si facit audacem furis reuocatio sera,
 Mat. 27
 a. Perditio Iudæ te miseranda premat.
 Quo malè spes nitens pietate relaxat habenas,
 Horridus has retrahat numinis inde timor.
 Spem cura semper comites, & habere timorem,
 His ducibus poteris tutus adire polum.
 Te subeat semper summi clementia regis,
 Et censura simul iudicis aqua grauis.
 Hæc duo sunt scalæ cœlestis ligna, timorem
 Quæ nos in nimium, spem uè ruisse vetant.
 Summa Dei pietas prohibet, ne præmia cœli
 Desperans, Iudæ tristia fata feras.

Crimina iudicij pellit meditatio duri,

Spem, quæ expers meriti fudit adire polum.

Hi gemini lapides frangendis frugibus apti,

Deutero
24. b.

Pignore quos tolli lex pia iure vetat.

Iustitiam pauidi causam retulere timoris,

Diuini largas & pietatis opes.

Nã mens trita molis his dum gyratur ad equũ,

Candida fit studij, crede, farina pij.

Hos Dei opus nobis lapides auferre molares

Lictori stygio pignore cura fuit.

Nam nunc longa Dei rigidi hic obliuia mittit,

Nunc facilis, varia fallat vt arte viros.

Pectoris ergo domũ custodi insomnis ab hoste,

Ne plores animo pignora rapta tuo.

Te quoq; si moueat vitiorum falsa voluptas,

Et sub facta pedem flectat iniqua tuum,

Gaudia prauorum citius peritura caducis

Bullis, & repetas non peritura mala.

Nã sacra letitiam reproborũ, & pagina laudẽ

1cb, 20^b

Vanam, instar puncti clamat abire breuis. a.

Plus animo fellis diffundit iudice crimen,

Quãm dederat mellis culpa dolosa reis.

Nam tecta est auro fallaci pharmaca crimen,

Intus & esca nimis fellis amara latet.

Quam miserè nocuū sceleris repetitio torquet.

Quam mens hunc vrget conscia facta mali.

Solo crimen erat animo tortore cauendum,

Si damnum æternum tartara nulla forent.

Non nisi tecta voluptatis dat callidus auro

Demon peccati pharmaca lethiferi.

Nam hæc ut mortiferū nouit fugienda venenū

Sidentur luxus regmine nuda breuis.

Si quis enim memoret quantum mortalibus obsist

Crimen, nunquam huius stultus amator erit.

Non summū ergo aurū, nec mellis respice guttū,

Intus sed quantum crimina fellis habent.

Nam scelerum luxus offert, & gaudia sola

Demon, sic stultos in sua vota irahit.

Exemplis turba sceleratis obijce pœnas,

Quas æterno ignis tostata calore dabit.

Turba quibus stygijs vitiosa vrgetur in Indis,

Pœna non poterunt, crede, leuare tuas.

Hoc genus antidoti fortis monstrauit apella,

Cui mel iam extinctus fudit ab ore leo.

Flammigeris vulpes caudis cum mittit in agros, Iud. 15. b

Et rapido messes hostibus igne cremat.

Namq; caput faciem sacro sub codice primam,
Sed rerum extremam cum pede cauda refert.

Iure vafris recti simulatur vulpibus hostis,
Nam mundo immundum conegit ore scelus.

Aequi est vulpinus studij simulator iniquus
Omnis, & id quod abest fingit habere decus,

Iusticiae illusor penitus dum spernit inanis,
Quod superis debet, quod coluisse decet.

Gaudia fortuna primae spectare vecamur,
Qua felix isto regnat in orbe reus.

Damna sed extremae sortis memorare iubemur,
Qua vstus tartarco semper ab igne feret.

Hac segetes flamma monitus lethalis adures,
Quaeis damo totum mentis adimpler agru.

Vititur antidoto tali quicumq; salubri,
Daemonis haud illi nigra venena nocent.

Sapius acta manu curabat & agros
Christus, & extinctis vivere morte dabat.

Non lingua tactas surdis cum sufficit aures, Mar. 7. d
Sed digitis, cura quod genus ille docet?

Luc. 7.
b. c.

Dogmate quo sacram medicandi perficit arte,

Dum Naidis loculum tangit in vrbe manu?

Non animi tantum dictis succurrere morbo,

Sed monet his medicū iungere semper opus.

Vnguentum facies nullum præstantius illo,

Quo misces verbis optima facta tuis.

Concentu recti quantumuis ægra peremptio

Mens cubet, hoc veniet parca liquore salus.

Mortuus in capulo scelerū qui effertur ad orcū,

Ad studia hoc recti viuus amanda redit.

Non animi tollit morbos, sed fortius auget,

Farmaca qui verbo condit inerte loquax.

Corporis vt sanat languentis vulnera dictis

Nemo, nisi medicas addat & ipse manus.

Vulneribus mentis poteris sic nemo mederi

Verbis, si medicum iungere spernat opus.

Nūc quia abest medicus, feretrū cōtingere factis

Qui velit, in vitij mortua turba iacet.

Mortua turba iacet, medicamina vera peroptat

Laturum terras rursus adire Deum.

Tacta prius Christo viduæ composita feretro

Proles, quàm verbo surgere iussa fuit.

Luc. 7.
c.

Hic simili rerum miserabilis ordine natam
Principis à letho suscitatur omnipotens.

Mat. 9.
Co

Saxa olidi primum tolluntur summa sepulchri,
Inde, foras prodi Lazare, voce sonat.

ioh. 11.
46.

Hic monet exemplum facti præcedere iusti,
Semper & admonitus verba minora sequi.

Id docet, antè manus cum tollit ad vbera matris,
Quàm balbo matrem proferat ore puer.

Surdus namq; puer, mutus quoq; nascitur omnis,
Lingua diu interpretis mentis inepta silet.

Hic manu in primis, auristum munus adeptus,
Quæq; audit, fera deniq; voce refert.

Nos facti ergo monens natura tardius usum
Linguae, quàm in manibus prouidus ordo dedit.

Isque audire monet quenquã magis esse paratũ,
Quàm quid præcipiti proinus ore loqui.

Pulpita & huc prohibet stultè subisse magistrũ,
Qui prius haud didicit dogmata discipulus.

Virga est Crux, dani qua peruisa redditur vnda,
Qua tamen obruitur gens inimica Crucis.

Exod.
14. d.

Sermonanquè Crucis peretti stultus habetur,
Maxima credenti vire us, & ille salus.

1. Cor. 1.
6.

Mat. 14.
d. Ante ducis mortem Petrum submergier undis,
Pagina post obitum nil sacra tale refert.

Ioā. 21.
c. Immo riu undisonu properus se iactat in aquor,
Saluus ad optatum peruenit inde ducem.

Mat. 29
E. Cum ter foeminea negat actus voce magistrū,
Nonne metus pelago perfidus obruitur?

AA. 1. c. Attamen esse Deo parendum clamat uni,
Regis & à letho non timet ille necem

Vera nec inuitis (inquit) tacuisse tyramnis
AA. 4. d Possumus, aut tanti spernere iussa Dei.

Affariq; duces, propiusq; adusse minaces
Reges, visilli nulla timoris obest.

Non hunc maestas solij, non scaptra superba
Exanimant regum, terrificantq; virum.

Qui formidabat tunc omnes aëris auras,
Obijcit hic certæ se modò sponte neci.

Frenat & ille nouis victor sub legibus orbem,
Foemina quem trepidum vicerat antè leuis.

Nil veritus blandæ proiecto lucis amore
Cum socijs Christi nomen ubiq; canit.

Qui pauidus latebras umbrosas antè fouebat,
Regia nunc Christi facta per ora tonat.

- Hunc genus à celso vulgò testatur olympo Aa. 2. f.
 Ducere, quem Solyme cade peremit atrox.
- Hunc summam in terris rerum, cœloq; tenere, Aa. 10. f.
 Hunc hominē, hunc verū predicat esse Deū.
- Irasc nec flecti patris, valuas nec Olympi
 Pandi, ni ipsius sanguine, morte simul.
- Alius & sola mundo virtute salutem, Aa. 4. b.
 Nomine magnifico munus & omne dari.
 Perdere terrenum metuens Nicodemus honorem 102. 7. 26
 Tunc picea Christum nocte docendus adit.
- Huius dogma sequi vulgò nunc luce fatetur,
 Nil parto tentus spernit honore necem.
- Ad celebre hūc rabie procerū renuente sepulchrū 102. 19. 6.
 Fert Cruce, nec cassum mortis honore finit. 6.
- Largapius desert aloes, & munera mirrha, 102. 19. 6.
 Explet opus tristi mente Iosephus idem. 6.
- Oppetere haud dubitat seuam pro numine mortē,
 Dum tamen exequias ducat verq; piās.
- Iamq; audent publicē Mosi praponere Iesum
 Discipuli, pavido qui latuere metu.
- Dux velut egregius profugos ubi terruit hostes,
 Intrepidus miles mittit ad arma manus.

Præuius aut præceps tumidas cū trāsmeat undas
 Mox sequitur gressus subdita turma ducis.
 Quæ tamen à sicco spectabat littore fluctus,
 Credebat pelago lumina, non quæ pedes.

10. i. 19. f. Dum carnem innumeris lacerari in stipite plagis
 Christus, confringi non tamen ossa tulit.

Nulla damnorum frangendam cuspede mentem
 A nece Christicolam prodidit ille sua.

Gen. 2. Fit morientis enim solidis sponsi ossibus illa,
 2. Vxor ut est costis condita prima viri.

Ut quæ Euxæ quondam gignendæ extracta marito
 Materies presso costa sopore fuit.

Sic somnum Christus lethale in stipite carpens
 Pectore principium sponsæ ab hiante dedit.

Non aliunde Deus sponsam decreuit amatam
 Condere, robusta quàm magè parte sui.

Scilicet ut sponsi maiori arderet amore,
 Et foret aduersis fortior illa malis.

Tetra cruce abcessit legis caligo vetusta,
 2. Cor. 3. b. Littera abijt cadens, spiritus ipse manet.

Spiritus ipse manet, vitæ qui munera donat,
 Vmbra carnalis nil quoque legis habet.

Magna docet cæca verborum ambage latere,

Cruce aperit mentem, legis feriq; sonos.

Cuncta docet lethum Christo crudele minori,

Ut nos à piceo velleret ipse lacu.

Clavis ut hæc David soluit signacula septem, Apo 1. b.

Sydere tum legis claruit umbra magis.

Figimus in radys diuini lumina verbi,

Iam facies Mosi regmine nuda patet. 2. Cor. 3

Huius erat signum velu, quod finditur ambas c. Marc. 7

In parteis, reru dum cadit ille parens. f.

Debilis æthereos acies humana nitores

Cernere, vim ligni luce nitente capit.

Hinc aquila in radios virtutis lumina figunt

Instar, opus querunt lucis amore pium,

Qui latebras sceleru bubonis more fouebant.

Lucifugi, haud poterant lumen adire pium.

Proscidit ut fluctus Mosi virgella tumentes, Exo. 14

In medio populis equore fecit iter. d.

Sic pelagus findens legis reserauit abissum,

Huius & oclusum Cruce reserauit iter.

Que quondam hebreos prorsus latuere magistros,

Nunc Cruce bubulcus, lixaq; noui iners.

Ut procul à dubia dispellit mente tenebras?
 Ut veri obscuros detegit ipsa typos?
 Ut quæ sunt veteres præfari anigmata vates.
 Dissoluit liquido nubila dicta fugans?
 Cæu latebras lumen postquam lustravit opacas,
 Res oculus clarè, quæ latuère, videt.
 Fœmina seu reperit solis dū lāpade gemmā,
 Quam fuit in cassū querere nocte labor.
 Ergo quid isacide venerari spernis Iesum,
 Quē Christum clarè crux docet esse tuum?
 Hec vltro veri crudelem te arguit hostem,
 Et cæcum in summa luce fuisse notat.
 Te cupidum voces vanum nescire reiectas,
 Nec verum amentem discere velle canit.
 Quis stupor hic mentis cæca, quæ tāta renaci
 Duricies tempus corde per omne riget?
 Dio horum cernis quid apella deesse Iesu,
 De Christo vates quæ cecinere tuo?
 Mitte ergo inuidiam, rabidū iam pone furorē,
 Cede pius vero, quod reuulere patres
 Te pudeat tantum veri laruisse nitorem,
 Cum reliqua Christum suscipe plebe tuum.

Ne tam perge Dei verã contemnere prolem,

Quam gens suppliciter barbara spõte colit.

Desine nequicquã Christũ expectare futurũ,

Ne spes in Vanas tempus in omne foueas.

Mentis inops græcas ne speres vsq; calendas,

Parrum in Bethleæa virginis Vrbe fore.

Arbiter excelsus suprema lucẽ redibit,

Demissus venit iam Deus ille tuus.

Excipe qui venit quondã patre missus ab alto,

Ne proprio missũ nomine forsẽ colas.

Summa donasti Crux sola coronide, vates.

Quicquid de Christo præcinniere pij.

A patre per scriptum supero sunt omnia finem

In sola demum prorsus adeptã Crucẽ.

Aethere quæ terras venit complere legatus,

In ligno extremam addidit ille manum.

Est consummatum, celso de stipite clamat

Christus, & expleuit suuere cuncta suo.

Te duce Crux nobis succedunt omnia fauste,

A te præclarum Vir benẽ cepit opus.

Te ruit inrepide princeps munitus in hostes,

Te sine victori gloria nulla venit.

Mat. 1. 23.
St. 40. e
Hier. 14
b.

102. 5. 8

101. 19. 1

Ille perit, frontem qui te signare recusat,
Sola Crucis nouit regia signa Deus.

EREC. 9. Nuncia namq; tui quos Thau non littera figit,
b.

Hos iubet aeterna morte perire Deus.

EXO. 12 Te postis retulit sanguis, cui parcat & ille
d.

Aegyptum gladio caesor atroce necans.

Hostibus in pleno nobis degentibus orbe

Fortis es adiutrix, dulceq; confugium.

Te quis in hostili rogitat discrimine supplex,

Victricemq; tuam non sibi sentit opem?

Ad te christiades securam confugit arcem,

Machina quam hostilis sternere nulla potest.

Non te tormētū penetrat, quod ductor Auerni,

Mundus, & in cassum dira libido vibrat.

Quod tunc aufugium deerat mortalibus olim,

Cōdidit hoc christus iam cruce factus homo.

Hic potuit murum meritorum opponere patri,

Ne iaculis caeli terra pateret iners.

Densa velut sepes terra interiectus, & aethra,

Ignauū, & munit agmen inerme virum.

Condere terreni nunquā potuere magistri,

Missus at hoc opifex aethere fecit opus.

Est Deus ó quoties terris conquestus abesse

Ira qui obstaret iam probitate sua.

Ezec.
xx, 5.

Conditor at molem superus muniminis ipsam

Extruxit lignis foribus ille Crucis.

Iunxit et ipse sui tutissima saxa sepulchri,

Immensusq; fuit hic vice calcis amor.

Quid ratio obductus merues munimine damni,

Te licet & dama culpa timore premat?

Casor apella datas profugis fugiebat ad urbes,

Hoste ubi, & immani iudice tutus erat.

Num.
11. 21
Iosu. 20

At nunc Christiada sunt Christi vulnera quinq;

Maius, & in cunctis tutius, aufugium.

Iudicis hic superi censuram defugit acrem,

Damnaq; tartarea vitat iniqua manus.

Non barathri furcã, vinctus nec colla cathenis

Duris æternum fert miser exilium.

Hæ lapidis fovea, læsa qua more columbe

Vnguibus à Stygij mens fugit accipitris.

Cant. 2.
d.

Ille confugium vitis non omnibus vrbes

Præstabant, cunctis Crux tamen maffauit.

Deutero.
19. b.

Stulte quid ire crucis differs peccator asylum,

Te loca cum demon seuus in arca rapit?

Te neq; soluentem commissi debita turpis
 Aeternum veluti pignus habere cupi?

Te serum vinelis tentum, te carcere quarit,
 Cui placuit dominis subdere colla malis?

Et scelerum poenas mens conscia saepe minatur,
 Quas trahis in seram funeris usq; diem.

At vita haec, fugiens ligni sub moenia sacri,
 Ne tantum frustra sit tibi praesidium.

Nec rot iactato permittite laboribus illud

Te vacuum, ausugy nil & habente foris.

Te male plura licet feriat, quam corpora puluis,
 Antidorum medica sub Cruce semper habes.

Hac animi morbos curat, reparatq; salutem,
 Nec miseris dextram corde vocata negat.

Cruce mihi brutales animi componere motus,
 Dasq; pecus menti subdere corpus iners.

Imperium nobis sic in pecuaria reddis,

Quod patrio ablatum crimine iure fuit.

Desidias scelerum cunctorum pellere causam,
 Atq; animi studijs composuisse p'ys.

Perpetere lasciuam carnem domuisse flagello,

Nec pecorum ventrem more replere cibis.

Muneris expertem Cereris durare per omnem
 Lucem, nec ventrem semper habere Deum.
 Quin humilis victus animis secludere curas,
 Inprimis superi quaerere regna soli.
 Huc omnes animi conatus tendere recti,
 Quo mentem verbi nectare dulcis alant.
 Improbus exactor venter superatur ab illo, Job. 39.
 Qui te animo repetit, & malè suasa fames. b.
 Nam frustra ebganit, brutali deniq; tētat
 Inglusie memores perdere saepe Crucis.
 Quisne dapum caros audebit amare paratus,
 Cū meminist fēllis, quod Deus ipse bibit?
 Fuste quis abstineat mortalem cadere carnem,
 Verbere dum lasum cogitat esse Deum.
 Qui dominū cernet pendere in stipite nudum,
 Num se purpureas induet ille togas?
 Affectusq; cui pellit meditatio turpes,
 Crimina versari pectore nulla sinis.
 Nec sinit iminūdas fieri sathana illi cloacas
 Pectora, sed summi grata directa Dei.
 Non valet obsceni demon detrudere voti
 Stercus in hunc, qui te versat ubiq; vigil.

Gen. 30
 Quicquid laniferum virgas conceperat agmen
 Cernens, Isacida portio iusta fuit.

Quæ meditanda Crucē foetu gravidatur acerba
 Mēs superis dignum sedibus edit opus.

Nō mundi hic foetus cupidū nec demonā dicit,
 Immo syderei principis auget opes.

Præcipis & carnem rigido compescere freno,
 Et victus parca diminuisse manu.

Hanc quoq; perpetuo nimis exercere labore,
 Pondere nec legis darsa leuare pia.

Ne luxus vastos percurrēs effera campos
 In nigra sessorem tartara præcipuet,

Innuis ex rigidis clavis hoc condere frenum,
 Fixa quibus proles concidit illa dei.

Ex corio fieri nodoso hortaris habenas,
 Quo petijt regem verbero sydereum.

Suggeris & corpus crudeli fune ligari,

Quo celebri dominus tractus & vrbe fuit.

Nutibus hæc subdūt carnem rationis, et obstās,
 Ne recti metas transeat illa breues.

Es noua pernicies scelerum, virtutis origo,
 Christiada morum regula certa vira.

Hunc neq; demonij pateris succumbere telis,
 Nobile victoris nomen habere iubes.
 Effugat effigies celebris tua demona toruum,
 Nam te perniciem pertinet iste sui.
 Buba quidem solem fugit, vudas callida vulpes,
 Sape vrbes captas, frigus hirundo lenis.
 A Estiuamq; lupus plagã, capitisq; chelydrusa
 Vnguibus armatam turdus inermis auẽ.
 Porcũ, agnẽ, murẽ, quoq; harrhus ouisq; maritus
 Gallum, ignẽq; leo, damna canina lepus.
 Polypodem vafrum locusta bicornia frontem,
 At te gens Erebi nox magis atra fugit.
 Dumq; trahis vincitũ duris Plutona carinis,
 Horrìda Cocyii monstra timore quas.
 Eumanides fugiunt iactis in terga colubris,
 Ante tua obmutet Cerberus ora triceps.
 Centauri, Sphinges, ardentes ora chimera,
 Et Scylla trepidant, gorgones ima petunt.
 Exceire, harpia briarcia turba ceraste,
 Se properant stygij condere face luti.
 Te presente charon cymba, clauoque relicto
 Verrere remigijs atrum Acheronta sinit.

Frangere fila Atropos desistit, nere Lachesis,

Cogitur & plenam relinquere Clotho colum.

Tutius atra Crucis petere nunc cartara ramis,

Divite quam ramo virgo Sibylla tuo.

Rhinoceros potuit maiore vincere barrhum,

Dum cornu limat cautibus ipse prius.

Sic & homo inferior naturam demonum vincit,

Hunc Cruce si cesus excuset ille lapis.

Non feriet mundum, carnem, nec demonum culter,

Illa ni exacuat hunc pia coele fides.

Vir gladio frustra tantos pugnabit in hostes,

Humani quem acuit roboris ante lapis.

Spernere fecisti percussum culmina rerum,

Spontemq; se munda figere Christicolam.

Principis elatum nusquam curare favorem,

Delicias stulto plebis & ora viro.

Demissumq; animo tumidos deponere flatum,

Nil vacue stultum laudis amore capi.

Temnere constanter ventosa murmura fame,

Vnam velle sibi plaudere iure Deum.

Pectore num toto, vanos captabis honores,

Qui superi recolit principis opprobrium?

Perget an inuisus pectus gestare superbum,
 Numen qui abiectū mente iacere refert?
 Nec poterit tumido nimium turgescere flatu,
 Quæ Christi mores, opprobriumq; subit.
 Nāq; caput moriens tituli suberaxit honore,
 Sic mox et hoc sæclum Christus habere pili.
 Sperare sic vanus docuit præceptor honores,
 Numine quos hominū dat renuente fauor.
 Rex ideo superūm titulum contempsit, iniqui
 Præmia, quod Ponti iudicis ille fuit.
 Crede mihi, ut vanus delirat hypocrita, nemo
 Exuperatq; omnes hic leuitate malos.
 Laude miser sathana martyr vana æthera vedit,
 Immensusq; malis tartara stultus emit.
 Aere nutritus popularis viuit inani
 Plausus, instabilem camæleonta refert.
 Divinis præfert popularem laudibus auram,
 Et populi totus pendet ab ore leuis.
 Virtutem gaudet vera præponere falsam,
 Rerum vmbra tota stat quoq; mente sequi.
 Dicite mortales, que vos dementia ludit?
 Quod mens vestra vtra stultius ire potest?

Omnia vera simul, fucoque carentia vultis,
Sufficit at virtus, falsaque sola placet.

Cū Deus in ligno moritur, tegiturque sepulchro.

102. 19.

E. 1. 1. 1.

Sic lethum nulli parcere iriste docens,

Auræ quo possim popularis trudere muscas,

Ne tabe inficiant munera missa Deo,

Sindonis ex tritis slabum componere frustis

Das mihi, quæ vacuo lumine vestis erit.

Ne his pateant aditus visus, aurisque fenestras

Et liceat pulchram mentis adire domum,

Retē doces densum diuinæ texere filis

Iustitiæ, poenas cui scelus omne dabit.

Nam Deus inuisum crimen sic punit, ut eius

Ergo suum natum iussit adire Crucem.

In Cruce iustitiæ pandit simul ille rigorem

Austerum mihi cum pietate viris.

Tristia quid monachis replet cœnobîa iustis?

Utro sectandæ non Crucis auctus amor?

Cruce mihi das solis agitare in montibus aui,

Urbis quem pulchrae mania nulla tenent.

A Eterno thalamos, præ virginitatis amore,

Et formæ flores spernere deciduos.

Nec dulces natos, veneris nec premia nosse,

Deserto potius nocte iacere toro.

Essequè nil carnis tentum sub carne secutum,

Instar coelicolum viuere terricolas.

Nil à iudicio populi pendere furentis,

Quid probet, aut dānet nō memorare doces,

Si placita amplecti velle stultissima mundi

Christus, non panas tot cruce sponte daret.

Ferreque dementis placidum conuicia linguae,

Cadenti nulla subdere bile genas.

Mat. 5. 6.

Parcere velle magis tygri crudelibus omni

Hostibus, & veniam saepe rogare Deum.

Nā rabiē excusat Solymorū Christus, & in te

Huic orat mœsta parcere voce patrem.

Luc. 23
c.

Oblitum terras, cœlum altam tollere mentem,

Vnum in terrenis corpus habere locis.

Qui hominē exutiū passim, moribūdaq; mēbra

Visere calicolas, visere saepe Deum.

Nec cœli vacuum curis incumbere, vanis,

Aethera nec paruo vendere magna-solo.

Non sibi, non mūdo, supero sed viuere regi,

Diuite cum censu sequè negare sibi.

Non stupidū titulus, miserum seruire vel aurū
 Pauperiem domini sponte referre sui.

102.19.c Omnia qui vestit, cunctos qui ditat & in te
 Nudus ut, & mortem Christus obiuit inops,

Quicquid habet populus festinat vendere lætus,
 Et præcium Petri proicit ante pedes.

Act. 4. E Nudus & insequitur regis uestigia nudi,
 Et stabilem fluxis ætheria rebus emit.

Vanum despiciens mundū, & terrena triūphās
 Aethere diuitias ore, locatq; manu.

Dan. 5. Aurea Christi ades spernit simulachra furentis
 Regis, constantes tres imitando viros.

Nam cœli argentū cupidus contemnit, & aurū,
 Ista nec insanè pronus adorat humi.

Hunc auri ad cultum sonitu nec fistula dulci
 Nec furiosi ignis percita flamma mouet.

Non siquidem ditis suspirat gaudia fluxa,
 Damna nec afflicti pauperis ille timet.

Nec diuina datur regi latria caduco,
 Res Deus, & recipit Caesar verq; suas.

Mat. 22. Et spoliū victæ Hiericonis despicit omne,
 Ne cum auido pœnas furis Achate luat.

Tangere nō audei iā sprete anathemata mūdi,
 Non misere hunc auri vexat iniqua fames.
 Nam spolia cuiecti iaceant si maxima sæcli,
 Non tamen hæc rerum tollit auarus humi.
 Vile aquila. ut prædā murē, spernitq; lacertū,
 Hic siquidem est miluo dignus inerte cibus,
 Sic venatur homo cælum, cui quicquid in orbe
 Exstat terrarum, paruula præda fuit.
 Non solum ingenij maiestas inclita nostri,
 Cui solus magnus sat fuit ille Deus,
 Recta sed humani ad cælum formatio vultus
 Nos terram vilem spernere sponte monet.
 Ore imas spectant terras pecuaria curuo,
 Quæ minima terris munera sortis habent.
 Solus homo tollit rectos ad sydera vultus,
 Quo vacuus terra discat amare polum.
 Idq; genus suadet, quod ducimus æthere diū, 102. l. b.
 Proles namq; Dei nos fide magna sumus.
 Quis ne suum oblitus nomen tam filius alii
 Regis, humi ut curuus irita analecta legat?
 Nā voco quisquillas diuinit, et purgamina misæ
 Terrenus mundi quicquid anhelat homo.

Respice quàm variè luxum damnavit inertè

Nos monuit parca vivere sorte Deus.

Vilibus & monuit calum præponere terris,

Auro virtutem, diuitijsquè Deum.

Gen. 1. Nã Deus òniparès nudum produxit Adamũ

b.

At rerũ hũc summã tũe quis habere negat?

Gen. 1. Cœpit ut externa peccator egere lacerna,

d.

Hunc rudibus pecoris induit exuuijs.

Vellera protogenum non illum blãda tegebãt,

Quæ rubeo tingit sanguine concha suo.

Nec fila illum, quæ tenui lanugine bombix

Folle in luteolo mittit ab ore satur.

Romaq; non plures luxus inimica iubebat,

Quàm vestes latijs gentibus esse duas.

Exiguus primũ referebat sumptibus æuum,

Hinc orbem imperio subdidit illa suo.

Regia tunc decrat sublimibus alta columnis,

Aureus & lectus, marmoreumquè solum

Aurate sedes, auro laquearia plena,

Auleis paries compius & omni gentis.

Et bifores auri fulgèti lumine valua,

Picti apparebat nuda tapetis humus.

Pauperis at iuguri congestum cespite culmen
 Pellebantq; casa frigora saeva breues.
 Ardua non auibus tollebant aera recta,
 Nec domus vniuomis piscibus apla fretu.
 Nunc pisces, & aues cupidos nos iudice rerum
 In liem poterant iure vocare Deo.
 Hunc petere, ut iubeat metis consistere nostris,
 Contenti vasta nos quoq; simus humo.
 Sit satis & nobis alienum nauibus aequor,
 Et superum plantis ut tenuisse polum.
 Et nunc delirant homines constantius illis,
 Coepere elatum qui Babylonis opus.
 Hi siquidem inflatam cessarunt condere mole,
 Ut secta in varias vnica lingua fuit.
 Non Deus excelsam turrim, nec diruit vrbe,
 Sed labium solum tunc variauit idem.
 At supero terra quod strauit morio nutu,
 Latius hoc rursus nunc reparatur opus.
 Cur opus intacto sternat commota superbum
 Terra humili o caeci vos quoq; causa later.
 No Deus hoc vastas reprobare furentibus ades
 Monstrat, & exiguas ipse probare casas?

Gen. 11.
a. b.

Gen. 4.
c.

Vrbis vasta Cain construxit mania primus,

Cœpit & elata luxuriare domo,

Vt profugus domino diffidit, & erro bœgino

Desperans lati moenia pulchra poli,

Nã merso immodicas ades qui condit in orbe,

Spē modicā æthereæ mōstrat habere domus.

A patre tūc nomē sumebat filius apertum,

Nullūq; à brutis (vt modò) nomen erat.

Nec genitor, nec avus, nostro nec Christus in auro,

Bellua sed nomen præbet inane viris.

Id merito, à brutis siquidem bene nomē habere

Conuenit, & factis quæ retulere suis.

Non mittebatur rictulis tunc littera vanis,

Narrabat simplex, corde quod intus erat.

Nomē, lausque viri studiosi inscriptio magna,

Nec pudor inscriptæ tunc probitatis erat.

Nūc si quem charta studiosum inscriptio dicat,

Opprobrio lasum se putat esse graui.

In frustra aut rûpi solet, aut nō lecta remitti,

Quæ rictuli vani littera nuda venit.

Iure sed hæc chartis virtutem proicit ætas,

Pectore quam demens depulit ista suo.

Ne titulo rara virtutis ad astra feratur,

Qui iacet obscuro crimine plenus humis.

Non titulis vanis demissa sepulchra iumentant,

Tunc erat humati nomen habere satis.

Nuctum in et putridis post funus in ossibus amens

Regnat, nec gelida morte perire potest.

Narratur titulis fortuna superba sepulchri,

Ductumq; à magno nobile rege genus.

Tunc ergo titulus cippi vanissimus iram,

Aur graubus risum concitat iste viris.

Nosq; preces miseris pro manibus addere necitas,

Magna nec ingenium pectus ad astra morat.

Discite quem titulum cippis insculpere vestris

Vos magè scripta leues aere sacra docent.

In me te subeat mortis sententia lata,

Ecclesi.
33.

Ferri in te similem hoc sono posse dic.

Ne vitæ morbo bulla plus fide caduca,

Mors me hesternæ tulit, teq; hodiernæ feret.

Vos properate mei saltem miserescere amici,

Tartara qui patior, ferre libenter opem.

Job. 19.
6.

Christi adum titulus tumulis hic convenit unus,

Ut ilis hic vivis, velis exanimis.

Primo sunt eno damnata operosa sepulchra

Re consumpta auri copia magna leui.

Qua fert cultus opè argenti, qua manibus auri?

Qua poena miseros ardua pila leuat?

Consuleret nostrum defunctis verius aenum,

Si auro non coleret saxa, sed indignos.

In tumulis pharijs condendis longius esse

Non licuit quam tres lege vetante dies.

Quis neget à populo veri documèta prophano

Christiadas etiam sumere velle deum?

Detegit ignavis fidei, & mysteria temptis,

Quae sibi per gratos vult latuisse viros.

Scilicet ut discant tumidum deponere pectus,

Aut pudeat vani gentibus esse minus.

Vtile consilium Mosi socer ethnicus addit,

Qui tamen, ut libuit, consulit ora Dei.

Quae primo in lucè partu deprompserat alius,

Mos erat hunc summo sponte sacrare Deo.

Factus enim sacro gaudebat honore sacerdos.

Primigenus tunc haec gloria summa fuit.

At nunc protogeni obsequio sacrantur inani,

Et dantur mundi sub ditione leuis.

Non sobolis crimen, sed rerum fletur egestas,
 Spreta huius curant corpora mente patres.
 Percipiunt terras natis, quaruntq; caduca,
 Est nulla aeterni prouida cura poli.
 Hinc animi dono, spoliat sapientis, & istos
 Primigenos fatuos praecipit esse Deus.
 Numinis in pharium regē mandata capescens
 Stravit protogenos angelus ense mares. Exo. 12.
d.
 Nam cultu aegyptus diuino arcebat hebraeos,
 Primigenos domini quos sacra scripta vocat Exo. 4.
10.
 Protogenos stolidi prosternit funere sensus
 Nūc Deus, haec aetas quos sibi stulta negat.
 Stultitiam dominus praedurē insenuit in istam,
 Haec magis est sauo funere poena grauis.
 Morie satos dira mallent periisse parentes,
 Quam stolidos gentem dedecorare suam.
 Ob lucrum audebat fieri tūc nemo sacerdos,
 Ad sacra ducebat religionis amor.
 Nūc Christum ad morē gētis sectatur hebraea 10ā. 6.
c.
 Terreni plures panis amore viri.
 Qui poruit rebus tūto vixisse prophanis,
 Tegmina num diui suscipit iste Petri?

Soto vi nicticorax oleratis amore liquoris
 Intrat lucifugus, templaq; sancta colit.
 Redditus & templi cupidos sic comouet aplus,
 Sacrificosque aris cogit adesse sacris.
 At venit & genitor versu rotendus amaro,
 Quo cogente satum sacra lacerna tegit.
 Nunc pater inuisas natum compellit ad aras,
 Alea cui fallax, non placuere preces.
 Nunc auri cupidus, veneris nunc turpis amator
 Cogitur inuitus munus obire sacrum.
 Clauditur misso monacharum carcere virgo,
 Tristis & aeternum prole carere dolet.
 Fœmina terreno copulatur sponte marito,
 Traditur æthereo sponsa coacta Deo.
 Quid precor inuitus dignè prestare valebis?
 Vi superis dignum quod nè sequeris opus?
 Hostia non placat talis, sed numina lædit,
 Victima namq; placer nulla coacta Deo.
 Nemo fit inuitus furor, fit nullis agaso,
 Atcrimen in sacris optio nulla datur.
 Sit nè quis abiectam natus cerdonis ad artem,
 Accidit & longos consuluisse dies.

Sumitur ad munus quavis examine nullo,
 Quod voluit summus Christus obire Deus.
 Creditur hinc vitis laicos superare sacerdos,
 Maiori peccatus crimine peius habet.
 Vincit & hinc omnes foecunda prole maritos,
 Quam sacri heredem semper honoris habet.
 At properat natus mores reculisse paternos,
 Fitq; heres templi, patris & ille viti.
 Hinc canis, et meretrix Christi vectigal iniqua
 Deorat, & miseris portio nulla datur.
 Sacrificos molles naso hinc suspendit adunco,
 Turbaq; lascivos aulica iure notat.
 Magnum est examen sacris in rebus habendum,
 Sit ne vltro luxus spernere pronus homo.
 Non thalamos cuius veneris continere blandos,
 Calibis & casti vivere more datur.
 Sponte j; cornipedem phaleratum, & spernere ludos,
 Amplecti luxus quicquid & aula solet.
 Non mula gaudent, nec longis vestibus omnes,
 Nascitur hic arinis, nascitur ille mitra.
 Qui nimis in templo vitij sordescit iniquis,
 Forsitan in bello iustus ipse foret.

Qui pellace malus tota cantatur in vrbe,
 Vxor laudandum redderet vna virum.
 Sacrifer, et monachus, sorsor, dux optimus esset.
 Si sors, ingenium quæ decet, ipsa foret.
 Nil bene natura fueris nolente secutus,
 Hac frustra est vsus deficiente labor.
 Non ostro insignis sonipes tunc stabat, et auro
 Scruiorum innumerus tunc neq; cæcus erat.
 Aurea non varijs fulgebant pocula gemmis,
 Immo luti, aut manuū vase bibebat homo.
 Nonq; gula varias escas coquus arte parabat,
 Natura intererat munus obire coqui.
 Multiplices aberant vitæ destructio victus,
 Et veneris fomes plurima vina trucidis.
 Nullus erat victus pecoris pinguedine crassus.
 Vnda dabat potus, arbor, & herba cibos.
 Mulaq; nõ Euam pulchrã phalerata vehebat,
 Diuite quæ mundo sponte carebat inops.
 Non ostro insignis nodatis crinibus aurum
 In fuluum hæc ibat agmine ducta virum.
 A se delicias matrum pellebat inertes
 Nutrices, prolis mater, & ipsa nutrix.

Humana indignum prorsus pietate putabat
 Se melius natis consuluisse feras.

Quae lactare suo prolem fera lacte recusat?

Quae sibi nutricis bestia querit opem?

Et quorsum partus comitatur copia lactis

Natura dulcis, danteq; tanta Deo?

His lactescentes matres nutrire monentur

Foetum, visceribus quæ genuere suis.

Fœmina fucatum sathana non reie gerebat

Vultum, natus tunc satis ipse color.

Cerusa mulier faciem delere timebat,

Quam semel eximia pinxerat arte Deus.

Tunc propriam faciē poterant ostendere nupta

Aethereo sponso, non male fictitiam.

Non forma ignotas fucata amplexibus ille,

Pellebatq; suis dulcibus elloquijs.

Nulla solum mulier verrebat regmine lōgo,

Nullaq; tunc vestis corpore maior erat.

Nam syrico vastam nudato paupere terrā

Ducebat magnum tunc operire nefas.

Inq; solum affectam tritū magis esse pudebat,

Quam nimis horrentes imbre furēte viros.

Sic Deus abstraxit sæcli primordia luxu,
 Et voluit mundo nil nimis esse nouo.
 Vt se discat homo rutilo virtutis amictu,
 Nonq; operire auro, purpuraeisque, togis.
 Terrenis specieis caelestes querere gazas,
 Atque urbem potius, sydereamq; domum.
 Immodicamq; cutis peritura spernere curam,
 Perpetis aeternos mentis amare cibos.
 Aurum sub pedibus subiecit, & omnia nostris
 Et Deus inferno quicquid in orbe manet.
 Vt tanto imperio seruos parere relicto
 Talibus, & pudeat subdere colla viros.
 His quæ non pudeat miserum se reddere seruis,
 Quæ penitus subdi sunt pede nata suos?
 Rebus & aeterna prestamus mente caducis,
 Vt magis aeternas querere quisque velit.
 Terrenisque gradu præstant caelestia magno,
 Ne quis telluris spernat amore polum.
 Miramur remoram rapidos compefcere cursus,
 Nec sinere ingentem longius ire ratem.
 At plus miradū, quæi hominẽ res paruula mūdus
 Magnam virtutis impedit ire diam.

Huius. Quincapros cursus ad sidera tardat,
 Et medio potuit sistere calle gradus.
 Quæ natura satis vidit mortalibus esse,
 Hæc posuit summo sponte reiecta solo.
 Quod tamē ad faustus duxit spectare superbos,
 Alæ visceribus condidit illud humi.
 Nos quoq; bruta docet parca moderamina vitæ,
 Plus satis hæc luxuriam nil inimica volunt.
 Non tamen his monitis persuasus vivere paruo
 Mundus adhuc rebus luxuriabat iners.
 Naturæ admonitus contenta spernere paucis
 Necdum insana mente sinebat homo.
 Nam citò temperie discedens patris Adami
 Degener in luxuriam natio tota ruit.
 Tum Deus in terras deuenit ab æthere pauper,
 Tantæ ut luxurie poneret ipse modum.
 Ultima secula quò tennes reuocaret ad usus,
 Sobria quos ætas prima secuta fuit.
 Pauperiem uxorem voluit rex ducere diuinam,
 Cum gerneret viduo spreta iacere toro.
 Nã natū hūc, terras glacie dū sparserat imber,
 Induit extrusa tegmine virgo parens.

Luc. 2.
2. Qui Syricū, conchā, biffum, qui cōdidit aurū,
Vestis ei cento discolor vnus erat.

Qui nos, qui pisces, qui quadrupedatū victū,

Qui satiat volucres, vberē matris eget.

Luc. 2.
2. Nūquā qui fecit, nūquā qui dirigit orbem,

In stabulis potuit vix habuisse locum.

Stercoris infantem pador suffiuit adusti,

Pictus erant pecorum stramina trita tapes.

Regia tunc stabulum, foenū puluinar acerbū,

Armifer illi bos, miles asellus erat.

Fustis & ille, moras tardi qui tollit aselli,

Pro scapulo aetherei diuite regis erat.

Corcina numen contexit aranea vili,

Quod tegit astriferi tegmine cuncta poli.

Vilior & lodix, stratus quā venit asellus,

Est q̄ loco aulae rupta cliella Deo.

Aurea si quaris pueri cunabula diui,

Heu praesepe illi non nisi cerno rude.

Spōte quod infanti tremulo pia bruta relinquūt,

Semesas paleas, quicquid & ore vorant.

Membra fouēt pueri calido frigeniā flatu,

Factori obsequium tale dedere suo.

Virginem gremium lachrimis infantulus implet,

Lintheo has mater mundat inerte pia.

Qui moestos mulcet, linguas qui vocibus ornat,

Infanti moestus vagiat ore puer.

Huc mercedem manus genitrix pauperrima fouit,

Nutritor vili praeiuit arte cibos.

Non sonipes illum velox, & pectore fortis,

At semel abiectam vexit a sella pecus.

Mat. 21.
2.

Cui satis una fuit longo sub tempore vestis,

Cui domus & fesso propria nulla fuit.

Mat. 8.
c.

Sed neq; veste sua licuit periisse tonantem,

Dum cupit aeterna nos operire toga.

Ioan. 19.
d.

Est demum alterius tumulatus marmore pauper,

Syndone nec munda conditur ille sua.

Mat. 27

Non ergo est Christi, sed Cræsi exēpla secutus,

Terrenas cupidus quisquis anhelat opes.

8.

At mortale genus quoduis quia praeiia ducunt,

Miscecitq; horum saeuus amore labor,

Res Deus aeternis pensatum se ire caducas

Pollicitus vero saepius ore fuit.

Mat. 19.
8.

Aethereos caelos animo promisit egenos

Et terrenas sponte reliquit opes.

Mat. 5. 3

Et labor inuisus quoniam mortalibus extat,
Innumeris gazas subdidit ille malis.

Quot precor ille finit nummatum ferre labores?
Sumptibus immodicis iure recusat opem.

Nam Deus, & frugum natura superflua daminat,
Sed voti exiguis semper vterque fauet.

Non nimis insudat, modicus cui sufficit usus,
Vani ingens fastus est ratione labor.

Si quae sufficiunt naturae prorsus alenda,
Humanum vellet quarere sola genus,

Non sibi (crede mihi) maiore remedia vitæ
Quæreret arumna, quam sibi bruta parat.

Diuitis æquabit verbis incōmoda nemo,
Nam plus hic aloes, quam sibi mellis habet.

Num licuit dulces opulenti carpere somnos?
Num varios tuto conterit ore cibos?

Solicitas ludis trudit num pectore curas?
Num potuit dulci fallere voce diem?

Quæ tacitum mulcent istius gaudia pectus?
Durius hoc ævum quis miserandus agit?

Durius, in terris nil est, quod vivat avaro,
Nec, modò si sapias, quod minus esse velis.

Hic certè rerum (mibi crede) miserrimus extat,

Cladis & exemplum non habet iste sua.

Nò sibi, sed mundo viuit, nummisq; tyrannus,

Iuris & infœlix non valet esse sui.

Imperat huic aurum, titulis inseruit ineptus,

Seruus & argenti cogitur esse miser.

Istum cura nimis vexat res facta parandi,

Est seruare grauis parca deinde labor.

Dum coquit aut siccas insana canicula messes,

Aut gelida corus grandine pulsat humũ,

Perdurus, ac pernox curis intendit acerbis,

Et longum lucri carpit adhuc iter.

Hunc timor excruciat perdendi omnino parat,

Huic est cura vigil, nullaq; grata quies.

Hic miser assidue flammam, metuitq; latrones,

Quisquis adest, furem proximus esse putat.

Condit opes avidus, desosoq; incubat auro,

Arguitur furti natus, & vxor ei.

Committit nulli clauem, nec fursuris vxor

Est atri custos, vilibus ille præst.

Huc simulachranigræ per nocentiausfraga vexat

Opplere nimum diuice merce ratis.

Hunc idola premunt ignis nocturna voracis,
 Hunc male stertentem furis imago citat.
 Nunc dolet alipedes morbo cecidisse feroces,
 Nunc subita seruos morte perisse lybes.
 Tristior argentum, gemas deplorat, & aurum,
 Quae potuit seruus clam rapuisse bifur.
 Ploratur lachrimis amissa pecunia veris,
 Infandum sicco promitur ore scelus.
 Plangitur argenti maiore rapina dolore,
 Quam nati, aut miseri funera saeva patris.
 Tanto moesta fremet ob nummos acria fletu,
 Heredem credas cum perisse domus.
 Nulla dies albo venit numeranda lapillo,
 Horaque nummato nulla benigna fuit.
 Pauperis o sortem quoties habuisse quietam,
 Vultque suam diues deposuisse grauem.
 Lusibus instabilis fortunae accommodus exiat
 Diues, & innumeris subditur opprobrijs.
 Casibus haec varijs furiosa illudere pergit,
 Nec locupletem alio desinu esse gradu.
 Huc blanda extollit modo rebus ad astra secūdis,
 Dirā modo hunc miserū reperere cegit humi.

Alia velut paleas aquilo cum tollit ad astra,

Inde loca inferni mergit ad ima soli.

Culmina per mundinūc has trahit ardua cęti,

Pulvere nunc miscet, sordidat atq; luto.

Aur puer assiduo pilam cū iactitat ictu,

Nec miseram patitur stante quiere frui.

Cernimus ò quoties hęc mendicare per urbem,

Quem rebus plenū nuper adibat inops.

Quę res, & feritas Dionysi haud terruit oli?

Vix tamen infanda depulit arte famem.

Diuitis audita est cui non opulencia Cręsi?

Nempe tamen vitam captus ab hoste tulit.

Quid referā Priami cladē? quid facta Neronis?

Cęsar, & victi funera seuā Dari?

Sedechie exitium sacco, qui luminis orbis

4. reg.
25. b.

Compedibus vinētus, carcere clausus obit.

Regū agmē pedibus, manibus quoq; trāscō cęsis

Ore vorans curuo more analecēta canum.

Iud. 11. b.

Deposito quisquis ditescere gaudet opimo,

Fortune, exitijs talibus ille patet.

Quis tragicas cędes referet, casusq; nefandos,

Quos dedit in dies copia grandis opum?

Divitias propter multæ perière superbas,
 Complures lesbo res & opima dedit.
 Non trancarctur ferro. Polydorus acuto,
 Auri ni dominus ponderis ille foret.
 Festinans nummis plenum iugulare latrones,
 Vult vacua furis parcere dira manus.
 Cantat mops sauo coram latrone viator,
 Dis pavidus, muto corripit ore viam.
 Sollicitis plures congesta pecunia curis
 Strangulat, & miserè denecat ante diem.
 Hic trabe se infami raptum suspèdit ob aurū,
 Dira sui clades, desipit ille miser.
 Desipit, heu mentem nūquā rediturus ad ipsam,
 Nil prodest quicquid nascitur Anticyra.
 Hic sua transfigit furiosus viscera ferro,
 Sorbendum insanis se dat & alter aquis.
 Is se præcipitat celso de culmine turris,
 Et gelido cerebro saxa cruentat humi.
 Mortales longè grauius iactura parata,
 Quàm ferit absentis dira cupido rei.
 Non animo curas grauis æris aceruus, & auris
 Nec res ardentem deycit ampla febrim.

Copia non auri faciet te magna beatum,
 Felices virtus efficit vna viros.
 Diuiti abest verum, palpo damnosus adheret,
 Et fide perpetua nullus amicus adest.
 Omnes diuitibus nimium palpantur iniquis,
 Virtutes fingunt, crimina fæda tacent.
 Nescius hinc veri, viri's constantius heret.
 Dis falsa ad rectum laude redire nequit.
 Condere nūmati iam lumina filius optat,
 Vt potiore queat condicione frui.
 Vrit & hunc census augendi seu a cupido,
 Fortunæq; grauis candidioris amor.
 Crescit amor nūmi, quantum ipsa pecunia crescit,
 Nec cupido ponit copia magna modum. Becler.
s. b.
 Qualis hydrops, laticū quæ copia siccus urget,
 Latior & potu crescit anghela sitis.
 Pectora conditio satiat mortalia nulla,
 Donec mortali corpore viuit homo.
 Non tibi præstabit cupiendi deniquè finem,
 Opras excluso quicquid habere Deo.
 Non potuit iuuenem pelæum reddere quondam
 Orbis contentum totius imp. rium.

Psal. 26. d. Rex David ille potens cœlos sariandus anhelat,
 Non opulenti illi scœpra fuere satis.
 Eccl. 2. 2. Et Salomon, gazis quo non felicior alter,
 Vana, impos voti quæ tener, esse putat.
 Ad dominos diues rediturus deniquè, natis
 Vi, partasquè dolo saepe relinquit opes.
 Cœu proles reperit verã cum rapta parentem,
 Quam perdix ouis protulit alterius.
 Exuuias ideo nec paruo diuitis empras,
 Nec mihi donatas munere sponte volo.
 Res (non inuidco) quivis fraude augeat amplas,
 Hæres nãquè sinet tertius hiscè frui.
 Fert tamen interius maiora incõmoda diues,
 Fataquè mœs sortis deterioris habet.
 Nam raro. viuit turpi sine crimine diues,
 Vix citra vitium plurima quisquè parat.
 Est nigro cigno, coruo. j. simillimus albo,
 Diuitias vacuus crimine quisquis habet.
 Virtutum sequitur miseranda penuria passim,
 Externas socias & comitatur opes.
 Lepra comes scelerum sectatur sordida dites,
 Acris & hos cupidi pœna Gieris agit.

Quod patrare scelus rerum dubitabit auarus,
 Dum modò speret opes hoc geminare suas?
 Nempe fidem lucri causa, lequesque verendas,
 Quicquid est iuris spernit, & iste Deū.
 Liuida non dubitat præbere venena parenti,
 Nec fratres dira perdere morte suos.
 Auri sacra fames quid non mortalia cogit
 Pectora? cui quæso parcere nouit atrox?
 Hæc quid persuasit rerum tibi pessime Iuda?
 Immensum paruo vedere nonne Deum?
 Vestibus hæc tyrijs diuos denudat, & auro,
 Aurea Bapista radit, & ora Petri.
 Frangere adorandi sacnarta numinis audet,
 Lampadas, & templi pocula sacra rapit.
 Impia non metuit totum constare rotantem,
 Tutus ab hac summus nec Deus ipse manet.
 Nouerat in terris sapiens nil peius auaro,
 Venalem & mentem valde scelestus habet.
 Diuictis hinc seuas dat mæs malé cõscia penas,
 Criminis & miserum testis ubiq; ferit.
 Consalis ve virgas lucrio, fugiatq; securim,
 At non supplicium mentis & acre fugit.

Mat. 26
b.

Ecel. 10
b.

Mēs habet attonitū, surdoq; hūc verberare cadit

Et quatit assidua dura flagilla manu.

Amputat opprobrium auriculas infame nocētis

Raptatum bigis seuius vrbe trahit.

Truncatū manibus suspendit deniquē furea,

Omne luit pœna iudice mente genus.

Grataq; diuitia non solū gaudia mentis,

Sed dominis tollunt calica regna suis.

Nā per acus rimam facile est magis ire camelū,

Mat. 19 Aethera quā plenum rebus adire virum.

ce

Cœu cū non patitur per grādes ianua moles

Arcta, nec his aditū præbet ad ima domus.

Sive vbi ingenti quis pondere tentat onustus

Ardua nequicquam montis adire iuga.

Seu dum cornipedum, vastus cœusq; virorum

Cogitur angusto sistere calle gradum.

Sic Opū premitur quicūq; grauedine magna

Aetheris angustam non valet ire viam.

Nūmatumq; ampla fastus cum mole superbum

Non lati admittit ianua stricta poli.

Fœlicem dicat se nemo, superbiat amens.

Si res pro voto suppetis ampla domi

Sæpe Deus fundit terrena opulentius illis,
 Alta quibus statuit dona negare poli.
 Quis sibi fursuribus lætetur debita vanis,
 Non auro potius reddier eximio?
 Si terrena velit quisquam conferre supernis,
 Non nisi fursurei pulueris instar habent.
 Dis sine mente preces, cœliq; effudit inanes,
 Nam iugis ante oculos errat imago lucri.
 Per pecus, & fūdōs animus, nūmosq; vagatur,
 Est, vbi thesaurus, pergit amata sequi.
 Tempia Dei curis terrenis sancta prophanat,
 Turbidum & ex sacra conficit æde forum.
 Hunc Deus ætherea depellit ab æde flagello,
 Mentis & attenta præmia magna negat.
 Pectore habet templum regina pecunia diuis,
 Si constructa manu deficit ara deæ.
 Sæpeq; res diues non audeat tangere partas,
 Tantaleas panas sic miser iste luit,
 Infelix vita, infelix hic funere tandem,
 Ingratis magnas stultus aceruat opes.
 Cum podraga diuem liuor comitatur obliquus,
 In miseros animus durus, & ipse tenax.

Isti nam aliterius maior fortuna videtur;

Se. v. i. t. u. m. g. a. z. i. s. i. n. u. i. d. u. s. e. s. s. e. d. o. l. e. t.

Viciniq; magis rebus macrescit opimis,

Quam rubeam cepam, porraq; pauper edes.

Pes, podagraq; manus nimirum torpescit inertis,

At magis torpescit pectus avaritia.

Illa manus solum, non mentis munera tardat,

Hac sed ab officio pellit virumq; suo.

Solvere nodosam nescit medicina podagram;

Dissolui est peior nodus avaritiae.

Si quis non parcat nummis, tunc parcat egenis

Prodigus in scurras, sitque canes, & aues.

Horum reliquas, mularumq; alea praeceps,

Et meretrix falso compta nitore rapit.

Mille, parum dixi, innumeros inuenit abusus

Gazarum stultus, vanus, homoq; lenis.

Euadunt pauci laqueos, quos densius amplis

Diuitijs demon tendit ubique vaser.

Demonis implicitum laqueis hunc dogmate vero

Ille insignis ait, quisquis anhelat opes.

Iudice dis coram sacro male furta fatetur,

Quo templum venit, crimine vincetus abire.

Protrahit in funus magnas pensare rapinas,
 Dum fastum clatum diminuisse pudet.
 Maluit heu trudi venioso in tartara fastu,
 Quàm cultu æthereas paupere adire domus.
 O ploranda nimis falsæ obcæcatio mētis,
 O animi torpor, iudicijquæ stupor.
 Quid prodest auro, & rutilis direscere gemis?
 Cresum diuitiis exuperare tuis?
 Quid solij, & pompæ scæperi ostentare superbâ?
 Bello vrbes captas, imperiumquæ; potens?
 Tergeminaquæ grauiæ mitrâ ostentare corona?
 Fulgida & elata fronte galera prius?
 Et tibi quid prodest totum submittere mundû?
 Omnia quid tandem turgida vota sequi?
 Si te agitat furijis diri mens conscia facti,
 Et mors post mortem non moritura manet?
 Talia diuitijs ascribit damna molestis,
 Qui spinarum ipsas instar habere docet.
 Nâquæ recordatæ pungunt latrocinia mentem,
 Tartareoque igni pabula multa parant.
 Parte velut capias sentes quacunque rigentes,
 Fert stimulos acres læsa repente manus,

Mat. 16.
d.

Luc. 8.
b.

Sic quoq; diuitiæ quauis ratione parentur
 Non parcunt dominos lædere sæpe suos.
 Aut animo siquidem clades, aut corpore diras
 Cogitur aut rerum diues utroque pati.
 Ad vepruum more steriles sæpiſſime fiunt.
 Producunt fructum non pietatis opes.
 At me deficerent ſoles, piceæque tenebræ;
 Si vellem ditis omnia damna loqui.
 O inopis felix fortuna ò quanta beatum
 Quàm tenet hūc dulcis tēpus in òne quies.
 Hic ut lætitiā tranquillā pectore toto,
 Et bona ſub tota gaudia mente fouet?
 Sæcurus, cui auro plenam nauem obruat æquor,
 Naufragio picto nudus & æra petat.
 Non ſiquidem gazas auidus ſine fine parandi
 Latum muſandis mercibus æquor arat.
 Sæcurus, què ſors faciat de conſule lixam,
 Et quò ſæptra cadant regia ſūmus honor.
 Et cui ſanguinei inbar exitiale cometa,
 Sydera & exitium dira minentur atrox.
 Sæcurus, cui amplo corruptus munere iudex
 Res amplas nullo tollere iure velit.

Securus, fortuna fores cui turbida pulset,
 Inuida quò repetat, quicquid amica dedit.
 Deposita nullum fortuna seruat egenus,
 Quod mox inuitus reddere perimeat.
 Furis & insidias diri non horret inermis,
 Nec metuit dubijs mixta venena cibus.
 Non metuit casus fortuna pauper iniquæ,
 Tutus ab insidijs, lusibus eius agit.
 Fulmina nam summos montes ignita deurrunt,
 Celsa domus casu cum grauiore cadit.
 Pinus & à ventis agitatur durius ingens,
 Telluris motu sæpius alta ruunt.
 Sed fugit austri arbor damnū demissa furētis,
 Non aquilo vallem nudat honore ferox.
 Sic quò conditio rerum deiectior extat,
 Hòc secura magis casibus illa manet.
 Hinc patuit pauper somnos spirare benignos,
 Insomnis queritur non iacuisse toro.
 Dulcius in vili dormit, reparatq; cubili
 Vires, quàm molli, dum quoque purpureo.
 Nuncius auroræ gallus crista spectabilis alta,
 Et gruis hunc clangor, non mala cura citat.

Mellifluâque suum solatur voce laborem,
 Nec tardos sentit laetus abire dies.
 Tertius huic panē vel primum, vappa falernū
 Vinum, perdicem pulpa bouina sapie.
 Sunt coqui ei gemini condire obsonia ducti,
 Perpaucus victus, perpeiusq; labor.
 Nam facere hi norunt charas de vilibus escas,
 Pellere languentis radia lenta gula.
 Quod fulgēte merū sapie haustū regibus auro,
 Hoc inopi ligni vase, lutiūe sapie.
 Fortia membra inopis victū redduntur agresti,
 Dilitiys corpus satrapa reddit iners.
 Hic viuendo satur porri deuincit acerbi
 Regem, qui charis vescitur vsque cibis.
 Hic casula melius, cenoneq; frigora pellit,
 Murice quā princeps, marmoreaq; domo.
 Tatius, & melius tardo veſtatur aſello,
 Quā volucris primas vrbe superbus equo.
 Huic si est pōderibus clutella accōmoda magnis,
 Cum phaleris vanum ludere sagma potest.
 Prædiues, paruoque potens molle exigit ænum,
 Estque sui dominus, viuit & ille sibi.

Indicio vulgi non opportunus iniqui

Haud celsa inuidiæ visus in arce patet.

Cognatis inopem persuadet nemo relictis

Heredem moriens approbet immeritum.

Non illi imponit palpo, non falsus amicus,

Qui dominos animo spernit amator opum.

Rarū homines iungunt, sed verū fœdus ægeno,

Sincero potuit pauper amore frui.

Nō quatit hūc census memoratio fraude parati,

Nec malè parta olim perdere iure timet.

Æqua sacerdotis non iussa capescere temnis,

Reddere nec frustra rapta iubetur hero.

Non hic mente rea, nec edaci pectora culpa

Carpitur occultè, suppliciumq; luit.

Non mētē pauet ipse suam, nec conscius omnes

Exhorret strepitus, quicquid & aura mouet.

Sed capit innocuæ gratissima premia menti,

Pergit & internas carpere delicias.

Crimina pauperie contemnere sponte iuuantur,

Ocius & toto pectore recta sequi.

Quantū rebus eget tantū est virtutibus apius

Ditari, & calum quisquē parare sibi.

Comoda si late quis pauper possidet ista,
 Ex cunctis monachus dulcius vnus habet.
 Hic animi felix, diuisq; simillimus ipsis
 Pauperie Cræsi deunte vincit opes.
 Exigit inuocæ tranquilla silentia vitæ,
 Nil sibi felicitis conditionis abest.
 Non fortuna minis deterret atrocibus illum,
 Nec blando amplexu fallit, & illecebris.
 Non habet oppressus fortunæ aliena colonus,
 Possidet hic stabiles non nisi mentis opes.
 Non casso exercet fortunæ rura labore,
 Lata sed omniferi pectoris arua colit.
 Stultus agro mundi sterili non semina mædat,
 Est vectigalis solius ille Dei.
 Non abiit hic capta gazis spoliatus ab vrbe,
 Omnia nam secum portat vbiquè sua.
 Non spolia ostentat monachi seuissimus hostis,
 Sunt fortuna huius cura furente bona.
 Non cupit, atque aliena oculis bona limat acutis,
 Paruo est contentus nescius inuidiæ.
 Non hanc sollicitat mendaci gloria fucos,
 Splendens, nec luxus gaudia falsa tenent.

Non spes corde auidas, non curam pascit inanē,
 Fit pompa huic ditis somnus, & Umbra pili.
 Non illum populi fascēs, non purpura regum
 Flectit, non & quas India mittit, opes.
 Non variis inhiat pulchra restudine postes,
 Non tyrias vestes, nonquē Mironis opus.
 Vt gēma bibat, & Sarrano dormiat ostro,
 Non audet spreto crimina saeva Deo.
 Sed etiam illulis praeponit vestibus auro,
 Arctae hospes videt atria vasta domus.
 Spernit equos volucres mula contentus inertis,
 Despiciit & seruos, sufficit ipse sibi.
 Deliciasq; gulae preciosas negligit escas,
 Et viles alacri conterit ore cibos.
 O fortunatas monachos, sua si bona norint,
 Non est, cui monachus, si sapit, inuideat.
 Num mare sollicitat remis, committit & vndis,
 Se mixtis elatis, ut pareat ille cibos?
 Hicne venire sacra passim re acturus ad aras
 Cogitur haud animi, sed magis ergo lucri?
 Anxius immenso laicus quacunq; labore
 Comparat, haec monachus desidiosus habet.

Nam licet alterius monacho sudoribus vi,
 .. Omnia cessanti sponte venire solent.

Si nebula menses, si Bacchi gaudia perdant;
 Frigora si pecudes, num famet, isnè sitit?

Et proceres victu cum deficiente famescant,
 Què monachum audisti tunc perijisse fame?

Dana extra monachus cōmunia ponitur vnus,
 Esuriēte illi suppetit orbe cibus.

Delicia hic hominū, superūm indulgētia mollis,
 Aenea cui æhra nihil, ferrea terra nocet.

Leu. 26
 b.

Hic à rege viris claris præfertur honore,
 Ducat ut à figulo vile parente genus.

Quò magis attrito monachus vestitur amictū,
 Hòc illum populus pluris habere solet.

Cum nimis in laicis rerū spernatur egestas,
 Est magni in monacho res tamen illa preci.

Crescit honor monachi virtute, sed aulicus ipsis
 D:bet homo nūmis quicquid honoris habet.

Qui l memore, clāstrū quales persuadeat actus?
 .. Quot nè ceter monachos seper ad equa modis?

Quicquidē hic agitur quicquid depromitur ore,
 Admonet officij, ducit ad equa viros.

Si docilis sequitur monachus, quæ lectio sacra
 Submonet, in terris ætheris instar habet.
 Quid veras in claustris nimia dulcedine mētis
 Vt rier, & grato saepe resonante frui?
 Nam monachus numen valce excepisse benignū
 Crimine mundati pectoris hospicio.
 Sapius officijs animi felicibus vi,
 Corporis & turbas deposuisse graues.
 Nunc precibus, sacris incumbit deinde libellis,
 Ille pio totos nunc rigat imbres sinus.
 Mentis adire Deum potuit meditamine dulci,
 Et superūm alternis lætus adesse choris.
 Sunt quæcunque Deo corde opportuna colendo,
 Hæc vltro monachis prouida claustra ferunt.
 Diuinis rebus cum vultu incumbere ciuis,
 Urbibus abiectis claustra quieta petit.
 Quidne boni cupias monachorum adiungere sortis?
 Num regi inuideat talia quisquis habet?
 Turbida quis monachis spretis colit oppida claustris
 Quem dolor abiectæ non male sortis agat?
 Corporis, & mentis si spectes commoda, n:mo
 Consultit, ve monachus verus, virique simul.

Diuicias ergo causas tot sperne malorum,

Cum duce tu pauper paupere viue tuo.

Non auro fieri, probitate sed elige diues,

Et vñ sapiens æthera præfer humo.

Cruz das christiade nulla vi abscedere recto,

Omnibus & pectus maius habere malis.

Firmus & vi perstet vario quocunq; feratur

Casu, quadrati pectoris esse virum.

Turpia iactabat quamuis conuitia turba,

Mat. 27
c.

Vt Cruce se Christus solueret omnipotens,

Non tamen opprobrijs ligno descendit ab alto,

Vt firmi exemplum pectoris ille foret.

Ne, si quem ludant stulii peritura sequentes,

Vel pudeat recti, vel Crucis opprobrij.

Neu, si dementis fiat quis fabula vulgi,

Ad mores se huius flectat & ipse leuis.

Quam colit ægyptius, media mactetur in ipsa

Exod. 3
1.

Hostia, siue odio percina, quicquid habet.

In tenebris scelerum clara virtute coruscet,

Agmine stultorum recta sequatur homo.

Si sathana in turba reproborum sede moratur,

Apo. 2.
d.

Hic teneat nomen, factaq; Christiade.

Crux mihi das alto suspiria ducere corde,
 Quam res solari nulla caduca potest.
 Et reditum in patriam dilatum omnino supernam,
 Exilij hoc longas flere sub orbe moras.
 Maestus enim in terris miseris peregrinus sit, oportet,
 Exultans civis qui cupit esse poli.
 Aethereum Christus peregrinis sanguine campum,
 Non meritis parva civibus erit humi. Mat. 27
a.
 Conditur in Barathro mentis pascendus iniquae
 Vermis, cui tellus patria grata fuit. Mat. 66
d.
 Luxibus & cuius terrenis lentus adhesit,
 Imoque aeternum stabat adesse solo.
 Angustum per iter caelos ascendere laetos
 Suggestis, hinc sedem figere perpetuam. Mat. 7
b.
 Pax ubi secunda, & requies optata laborum,
 Et domus, atque hominem patria vera manet.
 Quae hic premimur nunc, molis ubi non dura malorum
 At rerum nobis denique summa datur.
 Ut superas ferrum magnes depellit ad oras,
 Ut vapor a phaebo raptus in astra volat,
 Sic Crucis in caelum longe forissimae virtus
 Terrea de vili pectora tollit humo.

Corpora non damnis, mentem sed crimine soluis,
Nec peritura iubes, sed bona firma peti.

Nam tibi latro Deum valet exorare reflexum,

Luc. 23.
f.

Dum petit ut vitijs æthera liber eat.

At Cruce nequicquã tolli fur postulat alicr,

Luc. 23.
f.

Tartara nam voti protinus impos adit.

Non Deus exaudit, veluit qui præmia magna

Horum sed causas acria damna fugit.

Displicet illa precum triplex repetitio Pauli

2. cor.
12. 6.

Christo, qua stimulos hostis abire petit.

Pectus at inuictum damnis orare docetur,

Est tibi sat victrix gratia Paule mea.

Et magis à domino ditatur nescio caducis,

Quàm qui non precibus flagitat ista suis.

Re datur externa Salomoni vincere cunctos,

1. reg. 3.
a.

Cum petit à domino nil nisi mentis opes.

Nam terrena Deus promittit largius illis,

Mat. 6.
d.

Cura quibus cælum querere prima fuit.

At nos sponte doces rerum succurrere fessis,

Fratris & ut proprijs, condoluisse malis.

Quis neget & tenui cerealia munera durus,

Nomine qui Christi talia sæpe petit,

In Cruce si nobis proprium donasse cruorem
 Coguer, & sese sponie dedisse Deum?
 In Cruce qui pectus, superans reclusit et aulam,
 Arham qua domino claudet auara manus?
 Nam pius in tenui saluatur paupere Christus,
 Hic famet, atque sirit, friget, & ipse calet. Mat. 23.
c.
 Non fluium angustis pietatis claudere metis,
 Quia facis in latum mittere saepe forum. Pro. 1. c.
 Meq; inopes largo complecti munere cunctos,
 Nec laribus solum consuluisse meis.
 Non siquidem tantum Solymoru consulis Vrbi,
 Terrarum meritum fundis ubiq; tuum.
 Nec te Christus adit, solos quò sanguine iunctos, Mat. 26.
b.
 Sed cunctos vinclis solueret ille necis. Luc. 12.
b.
 Iudaeus, grecusq; agitur discrimine nullo Reim. 10
c.
 Illi, fert & opem largus veri q; parem.
 Miror, quam publici profectus suadeat ille
 Curam, qui facili numine cuncta fouet.
 Nam Deus in stabulis cunctorum nascitur ille, Luc. 20
a.
 Quae cunctis vltro nocte, dieq; patent.
 Auro ubi rex reclusus, vili centone subulcus,
 Inuenit hospitium diues, & imus inops.

Danda sua cunctis pradicens commoda mortis

Hic Solymis medio mortuus orbe fuit.

193. 20. Discipulos quocies incandus adibat amicos,

Accipit in media non nisi sede locum.

Vt foret aqua sui cupienti copia turbae,

Hæc par in reliquos disceret officium.

Mat. 6. Discipulisq; piam formam tradendo precandi,

Ne sibi quis soli poscat amata, vetat.

Edi. 2. 2 Hic flos purpureus communis dicitur agri,

Quem nulla cunctis carpere licet licet.

Namq; boni Christus publici studiosus, ab aplis

Muneribus nullum preceit ille suis.

Privati obliuo successum augere benigne

Est ipsi publicum cunctis ubiq; labor.

Et res humana prorsus ratione carentes

Ad commune citant nos pietatis opus.

Nam rem communem solers formicula curat,

Privatos & apis nescit habere cibos.

Damnaq; grus socys vigilans nocturna repellit,

Petra grauem somnu cui pede tenta fugat.

Scaurum, qui solus pallentes ruminat herbas,

Detentum nassis scaurus abire iuvat.

Nā caudam ore tenens nixū crupentis adauget,

Et socij cladem fert miseratus opem.

Balena monstrat vada prauius aspera iulus,

Ne pereat pauco bestia tanta mari.

Namq; supercilij cecutit pondere ceius,

Pisciculusq; oculi fungitur ille vice.

Firma heterogeno coniungit fœdera monstro,

Non satis est generi consuluisse suo.

Luce sua totum dignatur Cynthius orbem,

Nec radijs solum mœnia regis adit.

Densa sibi pluias retinet nec in æthere nubes,

Imbre sed optato fundit ubiq; solum.

Sic fons in testam rimosam pauperis Indas,

Diuitis ut manat aurea vasa viri.

Et mandata sibi prætoris semina magni,

Et lixæ reddit fœnore terra pari.

Vitalis stomachus custos fidiſſimus eſcæ

Mox vacuum membrū mittit in òne cibus.

Hæc sed homo vasto solus sibi viuit in orbe,

Et donec putreât, seruat auarus opes.

Nō tamen hunc orbis iudex impune relinquit,

Supplicia impietas sustinet apta sibi.

Hunc Deus ætherca longe detrudit ab aula,

Mat. 25.
d.

Qui miserum luteis trussit in imbre casis.

Æthere nec veniet nimium incundus ab alto.

Hospes, quò doni pectora parca colat.

Hospitia frustra sperabit habere parentem

Rerum, qui soli vult pius esse sibi.

Nam cū rex superiū sit rerū maximus, illū

Non capit angusta mēs pietate tenax.

Qui nequē dignatur fratrem sermone perosus,

Et iubet aspectu toruus abire suo,

Mat. 25.
d.

Audiet iste tremens hanc solam à iudice vocē.

Ignis in æternas i maledicte faces.

Qui finit alterius casus miserescere durus,

Hic miser & durum sentiet inde Deum.

Impius & tenui qui claudit viscera fratri,

Non sibi erit superos dignus habere pios.

Pro. 21.
b.

Pauperis obthurat mœstis qui vocibus aures,

Orabit frustra numina surda miser.

Non meruit diues guttam exorare liquoris,

I. uel. 10.
c.

Dum patitur flammam ore vorace iuges,

Frustula qui panis misero semesa negavit,

Et canibus victus est pietate suis.

Non te dure pudeat pœnæ hunc orare leuamen,

Qui te analec̄ta famens irita negante perit?

Annua brutorum nullis tam suppetit esca,

Quàm quibus est publico cura fauere bono.

Quando deficiunt formicis horrea frugumē

Num fame apis fului mellis egena perit?

At fera, quæ socia captam rapit inuida prædā,

Cum socia diram sustinet illa famem.

Quæ sibi prospiritiunt priuatim animalia solis,

Cernimus annonam saepe carere iugi.

Nempe Deus publico festinat adesse labori,

Spontèq; communes lætus adauget opes.

Priuatam negligit curam, rebusq; negatis

Fraterni punit inuida corda boni.

Rerum ideo parimur defectus iurè miselli,

Sola quæd inquirat commoda quisq; sua.

Inuidiæ macri nigro, satiquè veneno

Pergimus alterius corde dolere bonis.

Prodigus esuriem tantam non pertulit ille,

Re nisi diuisa cum patris ora fugit.

LUC. 15.
c.

Certè si rebus vellet communibus vi,

Non miser expeteret spurca analec̄ta suum.

LUC. 15.
d.

- Luc. 12. *Diuidier Christus patrias à fratre pcienti*
 b. *Res, diuisoris munus obire negat.*
Illi dissidium tam animorum, & sectio rerū.
Est odio, ut, nequis nominet ista, vetet.
A studio in publicū priuato venit Olympo.
Ille pius terras nos reuocare Deus.
- Gen. 1. 2. *Nulla Deo lucis bonitas est visa secunda,*
 c. *Nam varia est numerus talis origo rei.*
- Gen. 2. *Cū nemo extaret in quē pius esset Adamus,*
 c. *Solum hominem dominus denegat esse bonū.*
- Eccl. 4. *Veh soli, ipse sibi qui curae est solus ubiq;*
 c. *Hic hominum, ac superūm iurē carebit ope.*
Religio Christi, veluti monachum, exigit onē.
Christiadam proprij prorsus habere nihil.
Nec siliquā cū animo miseris omnino negandi
Pauperibus minimam nos retinere licet.
Tam sibi, quàm reliquis ulterò succurrere propio
Pectore quisq; suas cordat oportet opes.
Hic auram, hic animū, curasq; recōdere debet,
Hic se Christiades, deniq; quicquid habet.
Sunt haec illius, sunt haec araria sola,
Qui legem Christi sponte professus habet.

Nam cui res extra communē inuenierit archā

Præsul in extrema cœlicus ille die,

Nō tumulo abstentiū sacro hūc dignabitur æthere,

In barathrifacies spurca fimenta iaci.

Non rerū est dominus diues, quod possidet ōne

Depositum est inopum, nil putet esse suum.

Depositum ergo negat repententi perfidus ille,

Qui tenui donat vix analec̄ta viro.

Nec vili qui obolo locuples dignatur egenum,

Duraq; ad superam voce remittit opem.

Chirographumq; Dei lacerat, spernitque sigillū.

Quo dare pauperibus res iubet ille suas.

Quos Deus ipse tua mittit pietate iuuādos,

Rursus ad hunc vacuos aſse redire iubet?

Quis lueret pœnas, cui rex seruare dediſſet

Theſauros dandos nutibus inde ſuis,

Si ad regem ſcindens diploma remitteret ipſos,

Quis mox præciperet ſponte talenta dari?

Res domini accepit reddendas diues egeno,

Pauper habet diu ſyngrapha quiſq; Dei.

Et Deus his inopes mittit locupletis ad ædes,

Ut repetant, idem quæ referenda dedit.

Est domino curæ summæ defectus egeni,
 Pectora in hunc donis flectit auara suis.
 Quas manus in miseros largissima fudit egenos
 Has Deus omnipotens largius auget opes.

9. reg. 17
 b. c. Nam vidua creuit per pauca farina benignæ,
 Est inopi quoniam pars data sponte viro.
 Pluribus hæc multos suffecit adaucta per annos
 Quæ satis vni vno vix erat esca die.

102. 6. b. Innumerum paucis satiatur victibus agmen
 Et bis sex remanent plena canistra cibis.

Discipuli reperunt pietatis plura ministri,
 Victus quàm indigentis ante dedere viris.

Malus ut antiquo spoliatur si aurea fructu,
 Fœnore maiori reddit & inde nouum,

Si tamen illa manet pomis repleta vetustis,
 Vix anno factum sponte sequente refert.

Sic quò res inopi donat quis largius vtero,
 Hòc magis has curat percumulare Deus.

Sed quibus intactis pectus decreuit auarum
 Parcere, decreuit diminuisse Deus.

Nec tam gurgulio frumentum, aut tinea vestes
 Quàm res, crede, manus ledit auara tuas.

Nemo fit in rebus mutandis ditior illo,

Quem tenui mercum credere lucra iuuat.

Fœnore nullus ager maiori semina reddit,

Viscera quàm modici ^{sempiterni} reddit egena cibi.

Què nimis ergo capit cumulatius redditus, ille

Vt fœcundo inopi semina mandet agro.

Luxuriæ cadat quicquid sit rebus opimis,

Nec patiatur opum luxuriare comas.

Palmite luxurians vitis præciditur amplo,

Vt referat Bacchi munera læta magis.

Qui cupis vsuras fieri sine crimine iustas,

In miseros larga munera funde manu.

Qui fratris (sapiens inquit) miseretur egeni,

Fœnore res magno mutuat ille Deo.

Pro. 19.

c.

Pignore pro miseris cœlesti poscit egenis,

Paruaq; chirographo ditibus æra dato.

Nonnè loco magni tradit se pignoris ipsum

Cum Deus vi fiat potus. & esca, iubet?

Mat. 26

c.

An nõ chirographũ tradit, quẽ nomine firmat,

Muneris & gaudet debitor esse pij,

Mat. 23

d.

Cum sibi largiri fassus, sit quicquid e genis

Mat. 10.

Promittit gelida præmia verus aqua?

a.

Syngrapho at hoc obolū nequiequā, et pignore q̄rit.

Nempe Deo qui nunc parvula credat, abest.

Creditur vsq; viris magnū mēdacibus aurum.

Vult nemo vero creditor esse Deo.

Quis fuit à domino delusus creditor unquā?

Solvere cui fracta noluit ille fide?

Credita quis domino maiori fenore reddit?

Quis precor vilior debitor esse potest?

Mat. 19. Centuplici siquidem persolvit munere largus,

d.

Eius pauperibus quicquid amore datur.

Esse mores caris pietatis ubique vacandum

Cruce, sed patrandis tempus abesse malis.

Mendacem mortis causam p̄cone sonante

Io. 19.

d.

Dum fert Christus humi saepe ruēdo crucē,

Saucia femineū convertit & ora sub agmen,

Luc. 23.

d.

Miestaque demulcet pectora voce pius.

Et faciles prebet furis clamoribus aures,

Luc. 23

f.

Dum Cruce supplicijs vndique cōcutitur.

Illic nam tribuit promissi syngrapha cœli,

Nomine qua placidus firmat & ille suo.

Sanguine quod fuso per charit̄ expressit ab ore,

Nam geminas fixus tunc erat ipse manus.

Nec matris curam miserandæ despicit illic,

Quæ nimium nati vulnere cæsa doler.

io. 19. 6

Ille diu nec opem phænissæ ferre moratur,

Cui natam immani seruat ab hoste pius.

Mat. 15. c.

Cum tamen à populi motus latitare tumultu,

Vultquæ satum donis præposuisse cani.

Mar. 7. c.

Et vidua à lecho visum dat cernere natum,

In subita & lachrimas gaudia vertit anus.

Luc. 7. b.

Diuinum nec opus voluit differre, quod esset

Defessus longæ membra labore via.

Nec tacitus longos Zebedæam detinet annos,

Dum efferrî natos poscit honore duos.

Mat. 26. c.

Qua cupida ad Christum ventosi venit honoris,

Hac est illa domum missa repente die.

Non aulam precibus cassis reperisse coegit

Fœnuncum princeps coelicus ille genus.

Nam licet & cunctis publico succurat amore,

Prima sed huic mulier debile curâ genus.

Nempe magis varijs subiectam casibus istam,

Arctaque cognouit claustra decere demus.

Ne vidua misera quis parua negotia durus

Differat, & spernat pauperis usquæ preces.

Coniugis hæc duri ne debita sæpe laboris,
 Sanguinis & frustra præmia iusta petat.
 Ne veniat frustra rectoris in atria pigri,
 Et rem cum casta perdat honore simul.
 Dum is prædet, dormis, talis seu ludere pergit,
 Crasq; redi mulier, seruus iniquus au.
 Perditur orati à puero dū chartula doni,
 Altera nequicquā scribitur inde manu.
 Alea ne fallax pietatis munera tardet,
 In trucibus pœnis hæc Deus exequitur.
 Quis res ob somnū viduarum protrahat, ipsas
 Si Cruce, & insomnis curat ubiq; Deus?
 Pl. 67. a. Orphani at ille pater, viduarūq; arbiter æquis
 His mala iam referet digna favere pigro,
 Pauperis in longos quisquis res prorogat annos,
 Post se clamantem surdus ubiq; trahit.
 Et Deus à letho tardus res protrahet huius,
 Damna diu retro ferre sub orbe sinet.
 Luc. 10. Nilq; animæ rebus finem maioribus obitet
 a. Ponere, discipulos admonet ille suos.
 Mar. 16. A Eternæ doceant diuinum dogma salutis,
 d. Et properent gentes fonte lavare sacro.
 Mat. 28. d.

Et placidi auscultent, turpis quos pœnitet actus, Ma. 18.

Diuina soluant vi quoque criminibus. c.

Quicquid seruandæ nouerunt vile menti,

Terrenis pergant præposuisse lucris.

Iustitiæ lentus, scelerumque negotia nemo

Differat, atque piuum nemo moretur opus.

Quis sub recta sinat redituri incumbere rebus

Peccantis, pingui ventre capone satur,

Si rex felle nimis regum potatus acerbo

Non magna abstinuit cōmoditate virūm?

Quem blando haud pudeat lecto cedere negoti,

Quod superūm dura rex irabe fixus agit?

Nā Cruce furē audit pendens cōmissa fatentē, Luc. 23.

Compedibus scelerum soluit & ille pius. f.

Peccatricem epulis medijs placido aspicit ore,

Et viuis abeat pace soluta iubet. Luc. 7.
g.

Huius diū mulier monitis Sycharea mouetur, 102. 40

Lethiferum venia spernit anhelata scelus.

Corporis in noctem defessi protrahit esus,

Cui nostra est dulcis potus, & esca salus.

Cruce magna reges damnas pietate tyrannos,

Ora quibus populi sæua cruce madent.

Q

*Impia qui diri pergunt augere tributa,
 Plebis & immenso pondere dorsa premunt.
 Christus enim, dandum nequid forte maneret,
 In te dona sui sanguinis ille dedit.*

Mat. 23
 d.
 Aphe. 1.
 d.

*Hic ceriè est dominus terrarum, factus et aethrae,
 A patre suat pedibus subdita cuncta suis.*

*Quod tamen exegit vasto vectigal ab orbe?
 Et populo censu quo fuit ille grauis?*

*Que vi subiectis populis extorsit iniqua,
 Dum sex terrarum incola lustra fuit?*

*Christographos vigili veraces perlege cura,
 Quicquid & in libris spiritus ille sonat,
 Hunc nulla inuenies seruis posuisse tributa,
 Sed publicis rebus consuluisse piium.*

*Rex pius à cui Sycharæa & maximus ille
 Pocula frigentis sola petiuit aquæ.*

103. 4. 2.

*Vos Christum ò reges pietate reserte benignum,
 Discite & in populum peccus habere piium.*

1. Reg.

10. 2. &

15. 3. c.

*Discite quid moneat blandus vos succus oliuæ,
 Quo clemens vngi vos Deus ipse iubet.*

*Nempe decet reges clementia præ omnibus vna,
 Hac vacui immerito regia scapula ferunt.*

*A varijs nomen potuerunt ducere rebus,
 Qui iusta, & Christi dogmata vera tenet.
 Nam dare Nazareth poterat Galileaq; Christi
 Patria, seu potius nomen Iesus eis.
 At rex christiadas superorum maluit ille
 Apertius à Christo nomen habere suum.
 Aunera sic magnis pietatis laudibus effert,
 Sic docet inprimis illa decere suos.
 Vnctum nam Christus romana interprete lingua
 Vnctum inquam blanda quid pietate sonat.
 Qui nulla in reliquos durus pietate mouetur,
 Nec perfusum oleo pectus amoris habet.
 Virtutes reliquas quamuis sectatur ad vagem,
 Non hic christiade nomine dignus erit.
 Nominis inmeritum Christo furatur honore,
 Furis eo poenas iudice iure dabit.
 Omnis christiadam pietate professio constat,
 Religio Christi hac pereunte perit.
 Nil Deus alterno nobis magè suavit amore,
 Omnibus hunc iussis prætulit ille suis.
 Hoc vocat ille suum præceptum præ omnibus vnctum,
 Hanc summam vitam, legis & esse probat.*

Ioan. 13, b

Mat. 22
d.

Discipulos Christi signum distinguit amoris
 A reliquis, mundi qui leue dogma tenent.

102113. d Non alio veros cognosci stigmate clamat
 Christiadas, quàm si pectore viuit amor.
 Si causam quæris, cur mersas venit in oras,
 Sæuaquæ decreuit tot mala ferre Deus,
 Hæc est, ut stabili varios copularet amore
 Terricolas, posito turbine dissidij.

Luc. 12. t. Mittere sub terras flâmas veni (inquit) amoris,
 Quàm illas accendi, quid magis ipse volo?
 A patre præcipuum restatur ferre legatum
 Hoc vnum, curæ hoc magis esse sibi.
 In terris omnes terrenum prorsus eundem,
 Et cælo æthereum fecit habere patrem.
 Ut bis fraterno cognatis sanguine maior
 Esset pacificæ nexus amicitia.

Gen. 2. 2. Ex luteo frusto mortales condidit omnes,
 2. Nam vim iungendi cernis habere lutum.
 Sed nimiam pacis commiscuit hostis harenam,
 Quos dominus iunxit, dissipat iste dolis.
 Gluten ut hac luteum dissolui vidit harena,
 Confecit calcis fortius inde genus.

Spiritus alii virginæ quem monte supernus, Dā.z.c.
 Seminis excidit absque virilis ope,

Hunc lapidem rapidus pœnarū extorruit ignis,
 Calx ex hoc est nimium facta repete tenax.

Vt lapidi lapidem copularet firmitus omnem,
 Purpureo hanc fudit sanguinis imbre sui.

Quæ genus hoc calcis non iungit deniq; rãtæ,
 Quæ vi iungentur corda tenace precor?

Sanguinis & gluten diu cū soluitur omne,
 Tristia quis lachrimis ora rigare sine?

Discimus alterius lethales plangere noxas
 A te Crux, ob quas rex obit æthereus.

Quis scelerū maculas lachrimarū haud diluat ^{anæ} Apoc. 1.
b.
 Sanguine & has lauit si Deus ille suo?

Nec finis hunc illū vultu spectare superbo,
 Culmina cristarum ponere vana iubes.

Quis negligat fratrem, tanti quæ fecit, ob illū Rom. 14
c.
 Vt Deus immanem vellet adire necem?

Solicitem dominū miror tam obstare fuisse,
 Ne demens hominem spernere vellet homo.

A patre nam cunctos procedere iussit eodem,
 Ne quis plus tumido iactitet ore genus.

1cā.1. b. *Vt pater in terris idem est, sic æthere nobis,
 Nam fide fit preles inclita quisq; Dei.
 Tanta igitur paribus generum discrimina fecit,
 Qui sibi consimilem nescit habere, tumor.
 Consimilem cunctos ortum subiisse cogit,
 Discrimen nulli finis habere dedit.
 Semine nam turpi, magno qui regnat in orbe
 Gignitur, & vili qui parat arte cibos.
 Nū satur ex limo, princeps num cōditur auro?
 Nonne est amborum sordida materies?
 Non regem absomit purus, turpisq; subulcum,
 Ore sed immundo vermis utrunq; vorat.
 At nec, ut in cineres abierunt corpora, cippus
 Ditis, quā tenuis mitius ossa premit.
 Num graue bubulci torpet fatore cadaver,
 Et ducis auratas spargit odore domus?
 Immo venit peior regum de corpore fator,
 Deterius superos inficit iste locus.
 Nō procul esurient, morbos, nō frigus, et æstus
 Aufugiunt proceres, quin magis ista ferūt.
 Si tantūm humana spectes incommoda sortis,
 Quisq; magis sperni satrapa dignus erat.*

Nos igitur rutilus contemneret æquius æther,

Principium nam habuit dignius ille sui.

Nullam dira poli tollit corruptio partem,

Nec verti in cineres pallidus ipse timet.

Et pater æthereus custos, idemq; redemptor

Omnibus, & voluit, gloria summa foret.

Dæmona qui seuſu tradant, qui crimina nobis,

Extrema superos mittit ab arce Deus.

Non superum regem custos è classe suprema,

Suoremq; ima seruat vbiq; leuem.

Huc sed vierj; parem matris sortitur in aluo,

Ne sacræ expertem quem necit hostis aqua.

Qui spernunt alios, nimis hos confundit, ob õnes

Ille opifex rerum dum Cruce sponte perit.

Numinis est sanguis fusus pro regibus idem,

Et lixa, hos eadem crimine nympha lauat.

Primigenum siclis redimi lex quinq; iubebat,

Faupere seu natus, seu locuplere foret.

Scilicet ut quondam redimendos pãderet omnes

Quinq; simul plagis minus esse Dei.

Quæq; cibus pascit, potus celestis & vnus,

Esti dem et cunctis præmia magna Deus.

Q iij

Exo. 23
c.
Mat. 18.
b.

Nab. 8. c

Ergo quis audebit toruo contemnere vultu,
 Quem sibi adequavit tot Deus ipse modis?

Arguit & vana verborum ambage loquaces;

Luc. 7.

Dum Cruce vix sonuit septima verba deus.

B.

Iussa Deus matris tacuit sex lustra capescens,

Luc. 11. e

Tres hyemes vitæ fudit ab ore sonos.

Vtq; comas plantæ gestamen inutile cædit

Cultor, dum fructus hanc geminare cupit.

Sic quoq; verborum frondes Deus æputat æplas,

Quò taciti maius nos referamus opus.

Nam folys nimium dictorum quisquis abundat,

Hic sterilis facti prole carere solet.

Est quicumq; loquax, & verbi prodigus vltro,

Esse satis verbis luxuriare putat.

At properat factis pensare silentia linguæ

Copia cui verbi garrula sponte deest.

Vsum commendat rarum, naturaq; versum

Mente diu linguæ docta magistra viris.

Nam gemino clausit lasciuam carcere linguam,

Vinxit & hanc varijs aspera compedibus.

Dentibus, & labijs claustrum confecit vtrunq;

V i quoque nervorum vincla tenace parans.

Condidit at patulas crebris sine postibus aures,
 Sorie dedit manibus liberiore frui.
 Ut magis alterius docto penderet ab ore,
 Præberetque aures sæpe docendus homo.
 Parcus & hic verbi, sed facti prodigus esset,
 Ne dicti accideret pœnituisse sui.
 Linguaq; nervorum solidis est vinceta cathenis,
 Qui calido exortum corde latenter habent.
 Tenta quibus perstat cerebri sub vertice sumo,
 Degit ubi ratio regia scaptra tenens.
 Sensu & hospitium sortitur, & excubat ònis
 Turba vigil, crebris obstat & illa malis.
 His media imperio naturæ lingua locatur,
 Nam mentem sursum, cor habet inferius.
 Nil promi hic positus monitat nisi pectore rectū,
 Quæque brevi ratio dictat ab ore loqui.
 Lumina, iudicium rectū rationis, & aures
 Ante sonum linguæ consuluisse iuber.
 Lingua locum medio celebrem sortitur in ore,
 Præcipuique aures vincit honore situs.
 Ut medium teneat, fines nec transeat arctos,
 Et quisq; in verbis discat habere modum.

Hic magis in nulla naturæ parte iubetur,
Quàm lingua nostrū quisq; tenere modū.

Tanta sibi & factis meruit præconia nemo,
Quanta, modū dictis qui tenet vsq; suis.

Ocius affectus animi moderatur iniquos,
Quàm levis excessus temperat oris homo.

Agmina qui scelerum debellat turpia victor,
Vincitur à lingua sæpe loquace miser.

Qui lignæ est dominus, dicēda tacēdaq; nouit,
Hic velut est phoenix altera rara viris.

A te Crux una virtutem discimus omnem,
Omne magistræ doces nos pietatis opus.

Qui Crucis exēplar mores depingit ad ipsum,
In vita monstri, nil q; laborat iners.

Huic nudare iubes terreno pectus amore,
Dæmona qui luctæ vult superare scium.

103.19. d Tegmine te nudus peti, te numine Christus
Vnctus, ubi Barathi cum dace lucta fuit.

Nam quæ mens vili cooperta cupidine rerum
Huius tartareum vincet inane pecus?

A nudo egregiam palmam portare palæstræ
Nequequam tentat plenus athleta togis.

Nudus ab amplexu vestiti clabitur hostis,

Quæ melius retinens veste profudit humi.

Horridus ut coluber metuit contingere nudos,

Veste sed indutos nil timet ille viros.

Sic stygis hunc audet serpens innuadere damon,

Tegmine quem rectum cernit auaritie.

Se tamen argento quisquis spoliauit, & auro,

Nec cupidum fluxas pectus anhelat opes.

Defugit hunc victus, nec lacerat corda veneno,

Hunc seps tartareus horret adire virum.

Nos maiore sequi moras conamine rectum,

Dum properat tristis funeris hora magis.

Vltima nam vice Christum vix cum aura foueret,

Fortius orantes misit ad astra sonos.

Mat. 23

Fortius & patrem pro diris hostibus orat,

c.

Luc. 12,

Ingeminatque pio dulcius ore preces.

c.

Cæu lampas cum oleo iam iam moritura perhausto

Latius ardentes fundit in æde faces.

Funera vel properare videt cum tristitia cionus,

Dulcius ad ripas fundit ab ore melos.

Aut pecus occiduas phœbum cum cernit in oras

Labier, barbarum deuorat ore magis.

Arida nam noctu cogendum in septa recordans

Sepe nocturnam munit in esuriam.

Sic quoque virtutū vacuus quicumq; sepulchro

Conditur, aternam perferet ille famem.

Premia sub tumulo meritis augere nequibit,

Virtutis pasceus prata virentis homo.

Heb. sic

Cum Christo nudos, stentes, nos alta sonantes

Verba precum, motos cogis ab vrbe mori.

Nam sic mortali vita discedat, oportet,

Qui supero aterna gestit in orbe frui.

Deniq; christiadam quicquid nūc addecet equi,

In te præceptor maximus ille docet.

Pulpita te fecit sacra, calicus vnde magister

Doctrinæ maius fudit ab ore decus.

Nam moriens voluit septem concludere verbis

Relligio recti maxima quicquid habet.

Sortis & humanæ releuas miserabile pondus,

Tristis & exiliū damna minora facis.

3. reg. 19 *Arbor es, arumna sub qua requiescit ab aestu,*

2. Ca. r. 2. *Seruus & vnde Dei mitia poma legit.*

Magnus vbi fesso potus confertur, & esca,

3. reg. 19
b. *Queis licet atherci montis adire iuga.*

Hic tibi nixus iter Virtutis conficit omne,
 Nil titubat, donec cœlica regna petat.

Quid referā in quātū domini nos ducis amorē?
 Transeo contemptum, quē facis ipsā mei.

Vi nostros mira inflectis dulcedine sensus?

Vt quē nouo pectus soluis amore calens?

Qualiter aut æris rigor acri soluitur æstu,
 Siue nouo glacies frigida sole liquet.

Nam rapido tecum quōuis fers pectora cursu,

Te sequitur patriæ mens, & oblita sui.

Sic nos deuincis, nec vincētos ipsa relaxas,

Sic te quisquis adit, mox tua philtrea bibit.

In quæ terrena florem dulcedine plenum

Dæmon nequicquā callidus arte parat.

Scintillas domibus viuas excussit amoris,

Dum tetigit clauis saxea corda Crucis.

Has Deus in pectus terrenū immittere venit,

Quarum sub terris mortua Virtus erat.

Hæc ne flamma rogis defecta periret amoris,

Vnctæ Crucis posuit sanguine frustra suo.

Ad morem asbesti flammæ ex æthere missas

AEternūm ardenti pectore seruat homo.

x. Mac.
166

Saxa id signarunt, crassa quibus undiq; fufis
 Nympha, eruperunt ignis ad astra globi.
 Nam lateris durum diuini vt funditur vnda
 Cor, nimis accensus mittit amore faces.
 Deniq; quid rectam, firmū, quid et vtile nobis?
 Te sine quid potuit Crux precor esse boni?
 At prius immensi numerabo fydera coeli,
 Quam laudes equet Crux mea verba tuas.
 Munera nemo Crucis ducat me queq; locutū,
 Sunt mea nam meritis ora minora Crucis.
 Non, mihi si lingue centum sint, oraq; centum,
 Ferrea vox, possem cōmoda cuncta loqui.
 Nullus ab officijs cōtempnus pellicur istis,
 Ast hominum fanctis dona per òne genus.
 Te benè de toto merituram prodidit orbe,
 Dum medio periit fixus in orbe Deus.
 Te vigilans ergo videat, te nocte sopori
 V ictus homo, semper corpore, mente colat.
 Te puer, & iuuenis, senior, te nympha tenella,
 Te rex, te latos fossor & ore canat.
 Et tua depromant vrbes praconia cuncta,
 Landibus & resonant omnia vbiq; Crucis.

Prospera mundana placeat fortuna cateruæ,
 Tu sis christicolis gloria Crux, & honor.
 Nam Cruce (Paulus ait) sola lætemur, oportet, Gal. 6. 8
 In qua vera probus gaudia sentit homo.
 Nil magis admonitos voluit nos cœlicus omnes
 Princeps, quàm sanctâ mète referre Crucẽ.
 Nã Crucis æthereũ. victũ monumẽta reliquit, Luc. 23
 Aetheris & pigraus, quo Deus ipse latet. b.
 Virga quid admonuit seruari iusta per auum, Heb. 9. 2
 Ensis & hic, hostis quo perit Isacidũ, i. reg. 21
 Mente nisi grata esse dies, recolendaq; noctes c.
 Munera, que sancte sumpsimus ergò crucis?
 Iussit & hæc Christus sponsæ seruare fideli,
 In scelera vt natis hiscẽ moueret crim.
 Mœsta velut mater gladiũ dum seruat acutũ,
 Quo saeuo coniux casus ab hoste perit.
 Sanguine quem plenũ teneris demonstrat ab ànis
 Nato, cui memorat patris inulta necem.
 Sepe refert facinus crudele, & tristis acerbat,
 Tum genito lachrimis sic ait ora rigans.
 Hic gladius, dulci quo te dum lacte fouerem,
 Ille patris fixit viscera nate tui.

Heu lateri īmerito capulo tenus abdidit ēsem,
 Et lacerata ferus viscera sparsit humi.
 Lambit & infectum crudelis sanguine ferrū,
 Martia non vidit maius harena nefas.
 Marmaricos seua superat feritate leones,
 Hoc lerneā minus dentibus hydra nocet.
 Cerberus infando coitu vitando Megaram
 Hoc genuit monstrum, pernitiemq; virūm.
 Peiorem haud poterat stygijs furiosus ab oris
 In superos pestem trudere Pluto lares.
 Me rerum fessam, dulcis te patris & orbum
 Sēnior Hyrcana reddidit ille tygri.
 Quae cunctas olim superabam rebus opimis,
 Est misera (infandū) me modò nulla magis.
 Purpura cui fulgens vilebat, & aurea torquis,
 Mundus iners magni, fit quoque palla vetus.
 Vt turca, ò quoties famosa penatibus arctor,
 Dum sacra pannosam templa venire pudet.
 Cynthius ore dedit rutilante bis octo decēbres,
 Cernere queis sacra numen in aede vector.
 Per totidem siquidem post funera coniugis ānos
 In vidua patior tristia signa domo.

Coniuge tollebar felix viuente sub astra,
 Nunc miserum viduæ nomen vbiq; iacet.
 Nomen vbiq; iacet, laxis, huiusq; neglectis
 Vix notum, quorum comparo pauper opem.
 Omnibus orabar potis exorare maritum,
 Nunc omnes frustra fletibus ipsa rogo.
 Nostraque cornipedum mædebat ad ostia frena
 Agmen, nunc viduas despicit aula fores.
 Vrbeque magna ibam procerum stipante caterua,
 Nunc eo sola foras, sola reuerto domum.
 At media tantum iudex sub luce pepercit,
 Et media (ò mores) vrbe patrare nefas.
 Rem omnem litigio consumpsi deniq; frustra,
 Aures nam surdas munere consul habet.
 En colit hic patrius fines impune scelestus,
 Limina nec viduæ, mæsta nec ora fugit.
 Mæsta nec ora fugit, miseradaq; viscera figit,
 Lumina se quoties intulit ante mea.
 Dicta igitur matrū si quid mæstissima possunt,
 Et genitos tangunt impia damna patrum,
 Te dignum fili generose resumito pectus,
 Dedecus & iuuenum ponito turpe metum.

Istum perde modò, sceleri ne parce nefando,
Tu viduæ tanti vltor adesto mali.

Quo ferus immeriti fixit præcordia ferro,
Cæsus & hoc mortis corruat ille reus.

Inuictum memora maiorum pectus, et arma,
Hostibus hi nunquam terga dedere metu.

Æthiopes, Afros, Persas, dicuntur & Indos
Occidui regis supposuisse iugo.

Aspice, quot iuvenes matrum solamina pensant
Funera consimili cæde cruenta patrum.

Munere si parcant matres, vendatq; cruorem
Coniugis, ad veniam flectere nemo potest.

A pueris seruant læso sub pectore vulnus,
Victores pugna donec abire licet.

Te nil verbosi iactantia terreat hostis,
Arguit imbelles garrula lingua viros.

Nã cadus vt sonitum maiorem emittit inantis,
Plenaquæ vix adunt. vasa liquore sonum.

Debiliorquæ canis latrat constantius ore,
Sic homo plus vacuus viribus ore sonat.

Tu nec ï Æacidã tectas, nec in Hectora bellũ,
At, cui plus timido læua dat auxiliũ.

Hic hostē fugiens volucrē perueritnr Hebrū,
 Et leporis vitam cursibus instar habet.
 Vim lingue, & pedibus ridendā contulit huius,
 Cor, natura metu spreuit inerte manus.
 A vitis monstrum nulla virtute redemptum,
 Aeger, & hic sola improbitate potens.
 A tergo insidijs inopinus, & agmine turpi
 Servorum incautos audet adire viros.
 Monstra necans meruit si tantas horrida laudes
 Alcides, quas hic nunc tibi morse dabit?
 Herculis vtilior vinces praeconia terris,
 Nam tabo hic superat omnia monstra suo.
 Fœmina te cantu, dicent te carmine vates,
 Tolle & vrbs facinus festa sub astra tuū.
 Dixerat, & nati gladio furiosa sinistrum,
 Vindictæquē ardens cingit amore latus.
 Tum inueni surgunt læguenti in pectore vires,
 Quem quatit audendæ saucia cura necis.
 Exardent ignes animo, subit ira paternam
 Vlcisci mortem, matris & acre malum.
 Ira subit feruens sceleratas sumere poenas,
 Cæso explere animum gentis in hoste suæ.

- Hostiqué insidias pernox molitur vbiqúe,
 Nec somnus fessó, nec fouet vlla quies.
- An perat hunc gladio, dubitat, figainé sagittis,
 Solus, an in pugnam iam comitatus eat.
- In partes animum varias huc seuus & illuc
 Diuidit, & curis aestuat ille nouis.
- Sicut aquæ tremulum labris vbi lumen ahenis
 Sole repercussum, vi quoqué sydereæ.
- Omnia peruolitat latè loca, iamq; sub auras
 Tollitur, & recti culmina summa ferit.
- At gladio tandem decreuit cedere, mortis,
 Quod tulit in parem, perferat ille genus.
- Funereisq; regar pullatus vestibus, inquit,
 Nutriet intonsas horrida barba comas.
- Nuda libabo mensa parcissimus escas,
 Hoc gladio donec pessimus ille cadat.
- Sic genitrix sponsi casus ecclesia natis
 Narrat, & ostendit signa nefanda necis.
- Occisum scelerû proclamat ob agmina Christû,
 In quæ nunc genitis bella mouere iubet.
- Crimina qua superum perierunt nostra parente,
 Precipit & natis hæc iugulare Cruce.

Dum fers nãq; Crucẽ, pãnis dũ corpus aduris,
 Tũ iugulas victor crimina quequẽ Cruce.
 In scelera ardenti sic prolem concitat ira,
 Et sponsi vlcisci sic iubet illa necem.
 O vos, christi adũ qui haud frustra nomẽ habetis,
 In scelera expulso bella mouete metu.
 Sponte pij vestræ lachrimas attendite matris,
 Et viduæ tristis dira leuate mala.
 Sæuaq; vos moueat supremi iniuria patris,
 Huius & vlcisci iam properate necem.
 Cadue lethiferam scelerum probitate cateruã,
 Reliquias horum perditæ cade malas.
 Posteritas pereat vitiorum pessima pestis,
 Virtutis solum restet in orbe genus.
 In scelera audaci quis non ^{nimis} percutus ardeat ira,
 Bellũquẽ æternum condat in ista ferus.
 Inquẽ caput cadem moliri desinat horum,
 Quæ domino tanti causa fuere mali?
 Nos nimis iratos stomachari in crimina vates,
 Sæuaquẽ victores ducere bella iubet. . . . Pla. 4. c.
 Nec crucis est domino memorãda cura remissa,
 Cũ instar composuit corpora nostra Crucis.

Ut monet exactos, stabiles virtutibus esse
 Per mēbra expressus circulus apta virūm.
 Sic Crucis effigies quæuis mala ferre paratos
 Admonet, & gratos nos Crucis officijs.
 Nā tenet hic mediam pro centro circulus aliuū,
 Brachia sunt metæ, summaq; planta pedum.
 Et Crucis in nobis confectam cerno figuram,
 Dam in latus exiēdo rectus virūq; manus.
 Ergo prius curuo cælum findatur aratro,
 Vnda det et flāmas, reddat, & ignis aquas.
 Absistant vnda flammis certare vicissim,
 Item cum siccis humor habere sinat.
 Et rapidos penitus sistant vaga sydera cursus
 Infirma quæque ignis, tellus & alta petat.
 Anie lenes medio pascantur in aethere cerui,
 Incipiat sicca vivere piscis humo.
 Quàm subeant animo meritorū obliuia nostrorum,
 Et trabis eueniat non meminisse sacra.
 Dumque Dei nuntius vitalem exauriet auram,
 Seruiat officio spiritus iste Crucis.

De triumpho

Crucis. Liber quartus.

ET tibi ab aethereo debetur gratia coetu,
 Munera namq; tua suscipit ille manu.
 Qua deus imersu sophia reparauerit orbẽ,
 Per te secretum nouit & ipse tui.

Eph 3.b

Quantũ Cruce habeas domino moriente profundi,
 Iam superi norunt, iam scit agrestis homo.

Eph. 3.d

Agminis aligeri reparas in tartara casus,
 Dum te gens humilis sydera freta subit.

Ps. 109. a

Sed quàm lætatur coetus meliora secutus
 Hanc tumida vacuos gente tenere polum.

In proprium scapulis retulit quã pastor ouile,
 Cœlicolis errans gaudia præstat ouis.

*Luc. 15.
 a. b.*

Cœlicolæ reduci festinant oscula lati
 Præripere, & gaudens excipit aula poli.

O quanto aetherei plausu gens incola regni
 Accipit, ò cœlum gaudia quanta replet.

Non tam gestit, ubi multis post conspicit anis
 Viuere, quem natum slesit obisse pater.

Nec sic rex gaudet, felix cum subdidit Urbis
Imperio victor colla superba suo.

Contra terricollas cessant contendere diui,
Mutuus illorum pectore viuit amor.

Gen. 28
c.

Nam te scala poli mersas descendit in oras
Angelus, humana gaudet amicitia.

Colo. 1a
c.

Aethera nepe Crucis cōmixit sanguine terra,
Et concors vnū fecit vtrunquē Deus.

Nam Cruce lethiferum vitiōrū destruit agmē,
Causa quod & tanta noxia litis erat.

1. Thi. 2
h.

Nō nisi per lignū fit humi mediator, et aethra,
Omnia nec nomen conciliantis habet.

Indicat hoc moriens caelestis in aëre princeps,
Nam medius terræ perstat, & ille polo.

Colo. 1a
c.

Sic Deus in Christo, terrarū quicquid in orbe
Pacifecat, quicquid degit in arte poli.

1. Cor. 15
d.

Christus vbi patra regnum submisit omne,
Demonis exuias, angelus ima sinet.

Huius enī in terris iam tūc ope nullus egebit,
Quod peragat, nullum deniquē munus erit.

Crimina tūc hominū, et varios plorare labores
Desinet illa suo calica turba mudo.

Tunc homini dabitur cunctarū opulentia rerū,
 Sorte vel angelico par erit ipse gregi. Mat. 12
c.
 Ut ducis in sortem cunctis mirantibus effert
 Hunc rex, cui fuerat pascere cura boues,
 Semine sic hominem cretū mirabitur æther,
 Mortali superūm cœtibus esse parem.
 Cynthius equabat piceas cum luce tenebras, Iob 37
 Cum posuit rerum stipite membra sator.
 Nam Deus ob lignū superis probitate coruscis.
 Obscuros equat crimine terricolas.
 Premij utrosq; pari tollit cœlestis honore,
 Angelicisquē viros classibus ille locat.
 Horaq; nona, Deus patitur qua funera, turmas Mat. 27
c. 1.
 Nos superūm ligno pandit adire novem.
 Fulgide non cura motus agnaberis æther, Esa. 60
d.
Apoc.
10. c.
Eia 30.
f.
 Magna tibi placida dona quietis erunt.
 Omnia tunc superi fulgebunt sydere cœli
 Longē maiori, quā modò luce nitent.
 Ignea mixturam peregrinā sphaera relinquet,
 Unda, ignis, tellus, purus & æther erit. Apo. 21.
a.
 Tartareas iudex mittet cœlestis in oras,
 Quicquid terrestris machina fecis habet.

Apoc. Dulcescensq; maris fiet potabilis unda,
21a Desinet & placidum fluctibus aquor agi.

Apoc. Aëris opprobrium supero cogetur ab orbe
20c. Noctiuagus stygiam cæcus adire plagam.

Noxia terrestri parceret corruptio moli,
Tempus & à rebus nil abolebit edax.

2. Pet. 1. Induet hæc flammis magnum purgata decorẽ,
6. Apoc. Vertet & in melius cuncta repente Deus.
21b.

Sic dominus terræ luctum pensabit, & æthra,
Luc. 23. Cuius monstrarunt funere signa suo.

Sorte valur natū rex cum vult tollere summa,
Hos nitida famulos murice sponse regit.

Castrum nonnullis, vastas dat largior vrbes,
Consulis hunc magno tollit honore lubes.

Totaq; fortunas mutat maioribus aula,
Cassus & ingenti munere nemo manet.

Sic simul extollit fabricã Deus ipse ministrã,
Cum domino pœnas quæ dabat antè suo.

Nec famulam decuit vacuã mercede relinqui,
Quæ fuit obsequio prouida semper hero.

Quod decus amisit mūdus vetita arboris esca,
Iurè Crucis reddi conuenit illud ope.

Ergo quis audaci timeat nunc quærere vultu.
 Quæ res existit munere cassa Crucis?
 Te nequæ largitor phæbus communior extat,
 Largior accumulâs munere cuncta tuo.
 Arbor te retulit, cœlos quæ tangere visa,
 Infima tum ramis est penetrare suis. Di. 4. b.
 Nam simul in terra dominaris, et æthere felix,
 Vtilis es terris, utilis ipsa polo.
 Letitia superi, terreni poma salutis,
 Tristitia sed dæmon de Cruce damna legit.
 Te celebrent ergo tellus, te pontus, & æther,
 Muneribus persitent omnia grata tuis.
 Hæc Cruce iam sumant reparata gaudia vita,
 Luctus & hæc sugiat, corruat inde dolor.
 Fraudifer erubeat vinci Cruce ductor Auerni,
 Tartara luctifero compleat iste sono.
 Et fortunatos sedem quam liquerat olim
 Aetheream, doleat promeruisse viros.
 Dæt gemitû Eumenides tristè per tartara dira,
 Lanificæq; vlulent nocte nigrante sata.
 Stamina nã vitæ nequicquam frangere tentât
 His, Cruce qui s. beunt mœnia pulchra poli.

Aeternum trucidus colubris agitadus Avernū
 Numinis à letho rarius intrat homo.
 Turba sed à stygia per ligamum morte soluta
 Mellifluis laetos fundat ab ore sonos.
 Alba per elysios decerpat lilia campos,
 Pallidulas violas, purpureasq; rosas.
 Tempora florigeris pulchrè redimisa coronis,
 Inuicta palmas illa tenendo manu.
 Signa salutariferi tollat uictricia ligni,
 Demona deuinctum monstret, & exuias:
 Et festas agitet luctus secreta choreas,
 Concelebret gaudi quicquid & esse potest.
 Letaque sectetur regē, quodcūque per hortos
 Iam uolet omniferos carpere letus iter.
 Florida cui resonet cantus per gramina dulces,
 Victor io aeternum gloria uine poli.
 Dis hominum infelix rebus macrescat opimis,
 Perdere quas frustra nititur ille miser.
 Nititur ille miser, uaftris sed nisibus auget
 Nescius electis præmia magna uiris.
 Nam crudelis opus damnorū in eudè magister
 Non sibi, sed supero conficit iste Deo.

Vasis & electi summū sortitur honorem,

Quod constare putat perditionis opus.

Annon inuictō Iobbo molimine profuit acri?

Quem varia seuis clade periit agi.

Annon confecit damnis opus æthere dignum,

Dum barabhi flammis ligna parare putat?

Huc te noctiporens irusit præsumptio demon,

Omnibus inuideas, luide nemo tibi.

Tu miser es semper, nec iam miserabilis vlli,

Solus desperas tu pietatis opes.

Quisq; ergo fugiat flatu insanire superbo,

Ne ferat heu tantū tempus in omne malū.

Parcere subiectis, & debellare superbos,

Et solet elata trudere sede Deus.

Turgentes & humi flatu prosternit inani,

Ast humiles animo tollit ad astra viros.

Cæu leo cū tremulo carulo vult parcere fortis,

Sed vasto elatas strangulat ore feras.

Diruit aut terræ fortes agitatio moles,

Nilquē solet luteis illa nocere casis.

Nil magis inuisum domino, nil spercius extat,

Quam mens, quæ fudit plena tumore sibi.

Rom. 9.

c.

Iob. 1. b.

c.

& z. a. b.

Luc. 14.

Luc. 14.

- Luc. 1. e *A* Ethere nil esus mittit turgentibus alto,
At demissa replet victibus ora poli.
- Ps. 130. a *S*i me (David ait) iactabam turgidus ore,
Purris, & elato nec mihi puluis eram,
Vt puer à dulci semotus lacte parentis,
Mens ieiuna poli nectare damna sulit.
Montis vt elati volucris iuga deserit vnda,
Et loca demersa vallis ad iuxa fluit.
Sic fluuius tumido diuini è pectore doni
Submissæ properat mentis adire cauas.
- Ps. 130. b *C*ordis & in valles demissi é monte superbi
Vate Deus superas teste remittit aquas.
Qui virtute putant tumidi diuescere multa,
Parcus in hos princeps cœlicus esse solet.
At qui sese vltro probitate fatentur egenos,
Gaudet in hos cœli funder e largus opes.
Quis pietate precor tactus moueatur in illi,
Qui tumido gazas iactitat ore suas?
Iustitiam quondam iactans phariseus inanè
Nil sacra largum mouit in ade Deum.
- Luc. 18. e *A*t famosus homo, mensis cui nota supellex
 Luc. 18. e *C*urta fuit, templo munere plenus abit.

Natorum mulier meruit Sydonia panem,
 Dum se despectam non negat esse canem.
 Qua nimis infami catula cognomine gaudet,
 Hac titulum, & natae munus adepta fuit.
 Digna fuit charos mensae decerpere victus,
 Frustula quae tantum iacta petebat humi.
 Hostis nam eripitur cruciatus filia senis,
 Crimine peiori soluitur hoste parens.
 Auferat ampullas, & sexquipedalia verba,
 Quicquid & inuisi corde tumoris habet,
 In sua qui regem caelestem inflectere vota,
 Et sibi diuitias percipit aethereas.
 Mendicique, Dei facilem tremebundus in aure,
 Mendico superam pectore poscat opem.
 Pauperis & miseram repetat saepissime sortem,
 Elatas taceat iam miseradus opes.
 Hac animi felix Christo censetur egestas,
 Quam se stellifero ditat in orbe Deus.
 Ut prolem est curae nigrentem pascere coruo,
 Cui tamen albeni denegat ille cibos.
 Sic Deus huc negligit, niueis virtutibus albis
 Qui sese inflatus nil et egere putat.

Malis is
 c. d.

Matth. 23

Matth. 23

Hunc meritò negligit, cœli nec nectare pascit,
Donec se culpis iudicat esse nigrum.

Iurè fouet, quiquis maculatū è pectore clamat
Se piceis scelerum turpiter esse notis.

Nam pice qui vitijs reputat nigrescere peius,
Plus niue iudicio candidus ille Dei.

Nec sat Crux meritis turbā vicisse ministrā
Ducis, quin dominum munere prosequeris.

Cum Christo officijs (dictu mirabile) certas,
Mutua pro donis dona rependis ei.

A nece te propter lucis reuocatur ad auras,
Impaciens lethi corpus & ille tenet.

Rom. 6.
b.

Et terris magna superum stipante caterua,
Prædaq; ingenti victor ad astra redit.

Eph. 4.
b.

Possidet & nomen semper venerabile cunctis,
Patris & ad dextram summus honore sedet.

Phil. 2.
a. b.

Mat. 15.
d.

1. Cor. 15.
d.

Mat. 28.
d.

Dan. 2.
g.

Luc. 10.
d.

Immensi repetet terras hic arbiter orbis,
Æqua pro meritis præmia lance dabit.

Subdidit imperio genitor iustissimus eius
Ortus principum tempore quicquid habet.

Nec rerum metas posuit, nec tempora regno,
Æternūque illi contulit imperium.

Humanae curam Christo dat obire salutem,

Dat cancellari munus & ille sator.

Huius & arbitrio thesauros tradidit omnes Mat. 11.
d.

Progenitor, nullas hoc sine fundit opes.

Syngrapha nã genitor cõtemnit, falsaq; ducit,

Nomine quã signat non satus ille suo.

Addere qui Christi contemnit apella sigillum.

Muneris hunc vacuum projicit aula poli.

Se precibus tundunt quicumq;, remittit ad unũ

Christum, sic explet singula vota pater.

Quãvis examen non cãcellarius addat,

Dant faciles reges munera sepe viris.

Sed Deus haud ulli veniam, seu prãmia reddit,

Seu pœnas nati nutibus absquẽ sui.

Non salus angelico dabitur, non nomine quovis, Ad. 4. b
102. 14.
b.

Exorat Christi nomine cuncta petens.

Hoc quia iudeus nomen contemnit, & odit,

Turcaq;, nequicquam numina surda vocat.

Quantus & hic fuerit toti iam innotuit orbi, Phil. 2.
b.

Verus homo fertur, verus ubiquẽ Deus.

Nec regnũ oceano, nec famã terminat ille,

Hæc sed ab immerso tollit ad æstra solo.

Qui fuerat Syrijs olim vix cognitus oris,
Agnitus à letho regnat ubique Crucis.

Ut fuit in celsi latus fastigia ligni
E terris, vasto visus in orbe pater.

Mat. 21. 2. Dñ Solymi Christū venerātur ab arbore ramis,

Mœnia qui feste sulgidus Urbis adit,

Antè Dei Christo cœcinerunt numine Vates
Se decus inuitis à Cruce grande fore.

102. 19. d Hoc rectoris idem pandit constantia Ponti,

Quæ tituli formam non reuocare tulit.

Quid titulus clamat defixus vertice ligni,

Ni Christum hebræis morte præesse Crucis?

Victorem Isacidum regnare in pectore tandè,

Fortis & auxilio scæptæ parare Crucis?

Hier. 11. d. In corpus Solymi lignum misere caducum,

Sapi. 2. b. Et diræ insani mente dedere neci.

6. d. Scilicet ut Christi premerent in secula nomen,

Hæres cuiusquam nec foret ille rei.

Hebr. 2. b. At pater ob lignum regem perfecit Olympi

Hunc, maris, & terra, tartaræq; plaga.

Huius & æternum iussit fulgere per æuum

Phil. 2. b. Nomen, cui prouum flectitur omne genu.

Mortui opem Christo laturi è pulvere surgunt, Mat. 27. 1.

Quem vivi aeterna perdere morte volunt.

Illi nam Christum sancta testantur in Urbe
Surgentium aeternum vivere primitias. Mat. 27. 1.

Caelitus ac furca hi punitum ob crimina dira,
Clamantque aeterna iure perisse nece. Mat. 28. c. d.

Immodicis & enunt nummis mendacia, corpus Mat. 28. c. d.

A socijs raptum nocte fuisse sonant.

Vera sed inuitus pharisaeo pessime rerum

Dicis, cum mendax omnibus esse putas.

Gens pia, dum carpis furiosum pectore somnum,

Non tumulto Christum, sed tibi corde rapit.

Iudaeorum ergo rex est, rex dicitur ille;

Inuide seu nolis, seu pharisaeo velis.

Quem reijcis longè furijs agitatus iniquis,

Ille tua scapulum victor in Urbe tenet.

Què reijcis tēplo Solymo, quem ducis ineptum,

Hic medius populum nectit utrumq; lapis. Ps. 117. c.

Trudere quem properas patrijs furiosus ab oris,

Hic toto omnipotens regnat in orbe Deus.

Fingere custodes nequicquam munere cogis. Mat. 28. c. d.

Fure rapti noctu corpus inane manu.

Nulla datur siquidē verū exuperare facultas,
 Decreto aut summi regis obesse rato.

Quòquē magis tendis serpentem sistere famā,
 Hoc magis illa volat, plus et ubiq; patet.

Gen. 42
 Et. 13.

Qualia Iosepho diri succedere fratres
 Viderunt, Christo talia cernis atrox.

Ante pedes eius demissi bis, ter adorant,
 Quē tamen impulerat vendere linor edax.

Cum q; ducem ventur phariū venerarier vnū,
 Fratrem, quem libuit tam reprobare, calūt.

Dū colis ipse Deum, tū Christū inuitus adoras,
 Nam Deus ille tenet cum patre numē idē.

Si tamen iste Deum potuit coluisse verendum,
 Vltro qui Christo non dedit obsequium.

O quàm præstaret cæcum posuisse furorem,
 Nec præferre Deo Cæsaris imperium.

Ioā. 19. c

Sponnequē latrām promisso impendere Christo,
 Hunc hominē, hunc verū deniq; nosse Deū.

Quid decus ergó Crucis Christo præfata futurū,
 Sacrorum vatum tot monumenta loquar?

At si dicta nimis capiunt te mellea vatum,
 Vnumq; ex multis hoc retulisse cupis,

Quid fūda insignis memoret, cytharaq; decorus,
 Numine rex plenus mente notato pia.

Torrentem quoniā mortis bibit ille viator,
 Plus ideo cunctis efferet inde caput.

Psalm. 109
 a.

Victor & à ligno toto regnabit in orbe,
 Dicite vos tantum gentibus imperium.

Psalm. 91
 c.

Tantum alios inter diuos caput extulit heros,
 Quantum inter dumos cedrus odora solet.

Se reliquis quanto gessit, submissus vero,
 Alius & tanto iure vehendus erat.

Vnda velut mersas quæ quātū vergit in oras,
 Alta leuis tantum culmina montis adit.

Sic se quò reprimat quisquam demissus ipsū,
 Hòc magis hūc placidus tollit honore deus.

Ad bona qui cœli gestis maiora volare,
 In mundi opprobrium vilius ipse rue.

Creditur angustus cordis demissio callis,
 Qui sedes hominem ducit ad æthereas.

Mentis enī inflatæ gradibus descendit ad orciū
 Angelus, astriferi de regione poli.

Pectoris amisit cœlos inflatio pulchros,
 Mens ipsos humilis reddere sola potest.

Remissos animis nectar cœleste fouebit,
 Vsq̄ue vomer stygias mente superbus aquas.

At queis re exiulerit clari dominator Olympiæ
 Munera Crux vultu respice leta tuo.

Hunc memorẽ officij, donis hunc sentio gratũ,

Pluraq; susceptis reddere sollicitum.

Dedecus humano patiuntur sanguine ligna,

Crux domini felix sola cruore manes.

Imbu it antè cruor Mosaicum altare caprinus

Sanguine diuino tu Crucis ara mades.

Leni. 6. Sanguine que tangit brutalis victima, sordent

d. Hostia quam Christus contigit ipsa micæ.

Ligna serunt pondus seruorum cætera vile,

Factoris licuit pondera ferre tui.

Semine qui nullo produxit cuncta potenter,

Gc. 1. 2. AETHERA, tellurem, veliuolumq; salum.

Quæquẽ colunt passim largas animãtia terras,

Quæ mare naufragij mobile iura natant.

Calicolasquẽ graui penitus sine corpore gente,

Conlita qui solus seruat ab interitu.

Luciferis cœli lustrauit & atria flammis,

Omniferam viridi gramine pinxit humũ.

Vdum pennigero decorauit & aëra cœtu,

Vndiuomo gelidas pisce repleuit aquas.

Qui validis manibus terrarum pōdera librat,

Esa. 40.

c.

Aëre qui molem sustinet vsquē grauem.

Nutibus immensum solis qui dirigit orbem,

Condita res cuius nescit abire modis.

Cuius ab imperio solus spoliatur & arbos,

Quo sine nil forem mutat in orbe suam.

Nubila quē, venti, pluuia, quē vesper, & ortus,

Quem maris obseruant cœrula monstriferi.

Quē canit astrifero quicquid fulgescit in orbe,

Quicquid reptat humi, quicquid ad astra volat.

Quē stuper et phœbus palchrū, quē delia forma,

Quē superūm melius cernere quisq; cupit.

Cui nequē tēpus abit rapido irrenocabile cursu,

Cuius & antè manet lumina semper idem.

Psalm. 101.

d.

Claudere quem frustra maiorē machina tētat:

Mundi non captus numine cuncta capit.

3. reg. 3

c.

Illius amplexus meruisti carpere dulces,

Oscula diuino sumis ab ore pia.

Illius & pondus dignoscere digna fuisti,

Huius purpureo plena liquore nites.

Sanguineos radios vastū dum spargis in orbē,
 Omnia tunc rident lumine lata tuo.
 Qualis virginos ubi lauit in aquore vultus,
 Aetheris ingreditur cerula luna recens.
 Aut procul ut piceas disiecit ab orbe tenebras,
 Effulget radijs sol oriente novis.
 Lucifer aut nigro lucem dum fulgidus orbi
 Promit ab occidua mane redire plaga.
 Quæ te gēma magis rutilat? quæ purpura fulget?
 Quod te aurū superat? quæ magis astra micat?
 Nec tanto ars cultus res, nec natura laborat,
 Quanto diuinus te colit ille cruor.
 Quàm flore exuperat bulbos narcissus ameno,
 Purpureis cedit quàm saliuuca rosis.
 Cætera quàm radijs deuincit sydera phæbus,
 Cætera tam diuo sanguine ligna præis.
 Qui tibi prætulit radiantia lumina solis,
 Is tenebras luce præposuisse volet.
 Aureus ergo tibi phæbus, tibi dilia cecat,
 Omnia nam species prorsus it ante tua.
 Tam supera ligni mutatam dicere sortem
 Dextra (si crasso plus satis ore) pinat.

Filiis altitonans magni regnator olympi
 Saucia cum nondum stipite mēbra locat,
 Tunc nec honos erat, infami nec gloria trūco,
 Nūc sacra Crux magnū, sãctãq; numē habes.
 Suppliciter cuncti colimus, sacrisq; minores.
 Tectam aris cultu ponimus aurifero.
 Quia nimium quondam cunctis inuisa iacebas,
 Te nunc rex prono maximus ore colit.
 Omnibus opprobrium cruciatus tota fuisti,
 Nunc est cunctorum nobile sola decus.
 Nominis antē tui terrebat mentio cunctos,
 Quid nūc dulce magis nomine quæso crucis?
 Immensaq; tui celebrantur in orbe triumpho,
 Omnis & extollit nomen ad astra tuum.
 Planta Crucis totū ramos transmittit in orbē, Dan. 4.
 Fulget honor sancta summus ubiq; Crucis. b.
 Hoste Crucis titulus fixus renuente trilinguis 10219. d
 Omni dicendam pandit ab ore Crucem.
 Qui te facundo quondam pellebat ab agro,
 Te nunc auratas ornat & ipse domus.
 Antē cui ligno vilebas turpius omni,
 Hic aras complet munere sæpe tuas.

Non quiuis colitur clauus, non sirpus, & haſta
Sed colitur cunctis omnis imago Crucis.

Quemq; cui puduit famoſi nominis olim,
Nunc vocat & ſupplex, ut ferat illud opem.

Qui tibi fixus erat, vilis, maledictus et ipſe,
Te nunc eſt felix paſſus amore Dei.

Deute.
21. d.

Quod tibi & opprobriū reddebat pœna malorū,
Chriſti in perpetuum vertit acerba decus.

Quo malus opprobrio te decurpauit Adamus,
Hoc Deus ingenti mutat honore pius.

Mat. 24
c.

Aetherea cœlo fulgebis lampadis inſtar,
Ecclypſimquē tua ſydera luce ferent.

Cum dabit exitio vna dies animalia cuncta,
Reſq; ignis fluxas deniquē perdet edax.

2. cor.
15. g.

Mugituq; polum quatiet tuba marſia rauco,
Cuius conſurgent corpora cuncta ſono.

At te qui alicibus portens de ciuibus ipſam,
Cum ſancta fiet quæſtio lite polo.

Sed tanto aligerūm ſupremā munere claſſem
Tollere rectori mens erit æthero.

Teruila ergo feret ſuperi per inane miniſtri,
Hic haſtam, is clauos, deferet ille veſpes.

Virgarum fasces alij, infandamq; columnam,
 Brachia cui vincetus verbera seua tulit.
 Pocula nonnulli calamo pendentia leui,
 Plena Dei quidam sanguine lora ferent.
 Alter gestabit romani signa senatus,
 Hic calammum, scaptri que vice rex tenuit.
 Hac habet in caelo caedis monumenta nefanda
 Natus, ut ostensis flectere possit eis,
 Iratus quoties genitor mortale parabit
 Perdere commissi iam feritate genus.
 Illaq; sub terras referet solamina iustis,
 Dedecus eternum, tristitiamq; malis.
 Teque Dei cultu venerandam praeiuit ille,
 Te sibi perfecit numine sponte parcm.
 Nec tantum ille tui ratione parauit honorem,
 A domino officijs vinceris ergo tuo.
 Vinceris officijs, haec sed victoria laudes
 Auger in immensum, non premit ipsa tuas.
 Nam nisi te meritis Christus deuinceret aplis,
 Vinceret opprobrium, te vitia ret adhuc.
 Num te felicem stupidus demirer, an illum,
 Qui te felicem fecit ubique, Deum?

Nempe tuam miror sortē, plus miror at eius,
 Iustitiam tanta cum pietate parem.
 Non satis ò pietas homines extollere ducis?
 Sed magno & lignum tollis honore Crucis?
 At dum surgit homo, decuit consurgere plātā,
 Crimine quæ iacuit sponte iacente viro.
 Quæq; sui insanos trivisti plorabat abusus,
 Victorem fructu demona & esse suo.
 Dum cupit opprobriū longū non ferre per eū,
 Dicitur æthereum plantā rogasse Deum,
 Ut potius vellet ligno reparare potenti,
 Per lignum tulerat quicquid & hostis idē.
 Omnes ò plausu genies, linguisq; fauete,
 Exlex progenies, gens & apella simul.
 Plaudite spōte Cruci meritis super omnia lata,
 Infima cunctorum quæ fuit antè probris.
 Dicite sepe Crucem, vasto quæ contulit orbi,
 Hic stabilis quicquid prosperitatis habet.
 Quadrupedū, volucrū cœtus, mutæq; marinæ
 Exultent, terræ tractus ubiq; patens.
 Imaque det vallis, montes dent iubila celsi,
 Vocent edant fontes, flumina leta suam.

Quodq; ambit lōgis terras anfractibus equor,
 Quique regit rutilo regmine cuncta polus.
 Laudibus æthereum decantent omnia regem,
 Qui posuit rerum cardine sponse Crucem.
 Dicere plura iuvat, cupidum sed solvere laudes,
 Carmine quas cœpi, denegat ingenium.
 Deficit ingenium, maioraque viribus vrgens,
 Hæc res maiori ore canenda fuit.
 Quid voluit demens elegis imponere tantum
 Ponderis? heroici res erat ista pedis.
 At velis elegos decuit maioribus ire,
 Exiguus nec erant tanta premenda modis.
 Ingeniū hæc maius, maioraq; carmina poscūt,
 Sunt meritis longè cuncta minora Crucis.
 Cogor & inuolidus tantis succumbere rebus
 Materia vires exuperante meas.
 Non mox desistet magnis formicula cæctis,
 Impar si Barrhi tollere tentet onus?
 Haud secus & propero laudum deponere molē,
 Ne penitus dorsum debile forrè terat.
 Præstat & oclusis digito racuiffe labellis,
 Quàm tua diminui carmine facta rudi.

Quò magis ignarus versus protendo pœsis,
 Hoc videor nomen plus abolere tuum.
 Nam me Pierides pergunt contemnere diræ,
 Et ligni virtus me quoquæ magna latet.
 Ausis parce pijs indocti quæso poitæ,
 Crux maiora tibi sint mea vota satis.
 Non homini vicio, & dandum tibi censeo laudî
 Laudibus hunc victum cedere iure tuis.
 Nempe tuis diuûm meritis facundia cedit,
 Est polus inferius quicquid & artis habet.
 Quanta (nisi fallor) fueris Crux dicere solus,
 Ipsam qui tantam reddidit, ille potest.
 Terricolæ, & frustra tentabunt dicere diui,
 Quod domini seua fit tibi morte decus.
 Ergo Crucis tradat supero præconia regi
 Vates, quem tellus, maior & æther habet.
 Nec pudeat superos ligni succumbere rebus,
 Nam hoc voluit tanta tollere sorte Deus.
 Hunc petimus, qui te summo lustrauit honore,
 Nos regna vt meritis ducat in alta tuis.

LAVS DEO.

EXCVDEBANT
CONIMBRICAE IOANNES

Barrerius, & Ioannes Aluarus Ty-

pographi Regij. Anno salu-

tis nostræ Mileffimo

Quingenteffimo,

quingueff.

III.

xv. Kalendas Iulias.

THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF
ART AND HISTORY
OF THE
CITY OF
NEW YORK
ASTOR LENOX
TILDEN FOUNDATION
11th Street
New York

dk.

